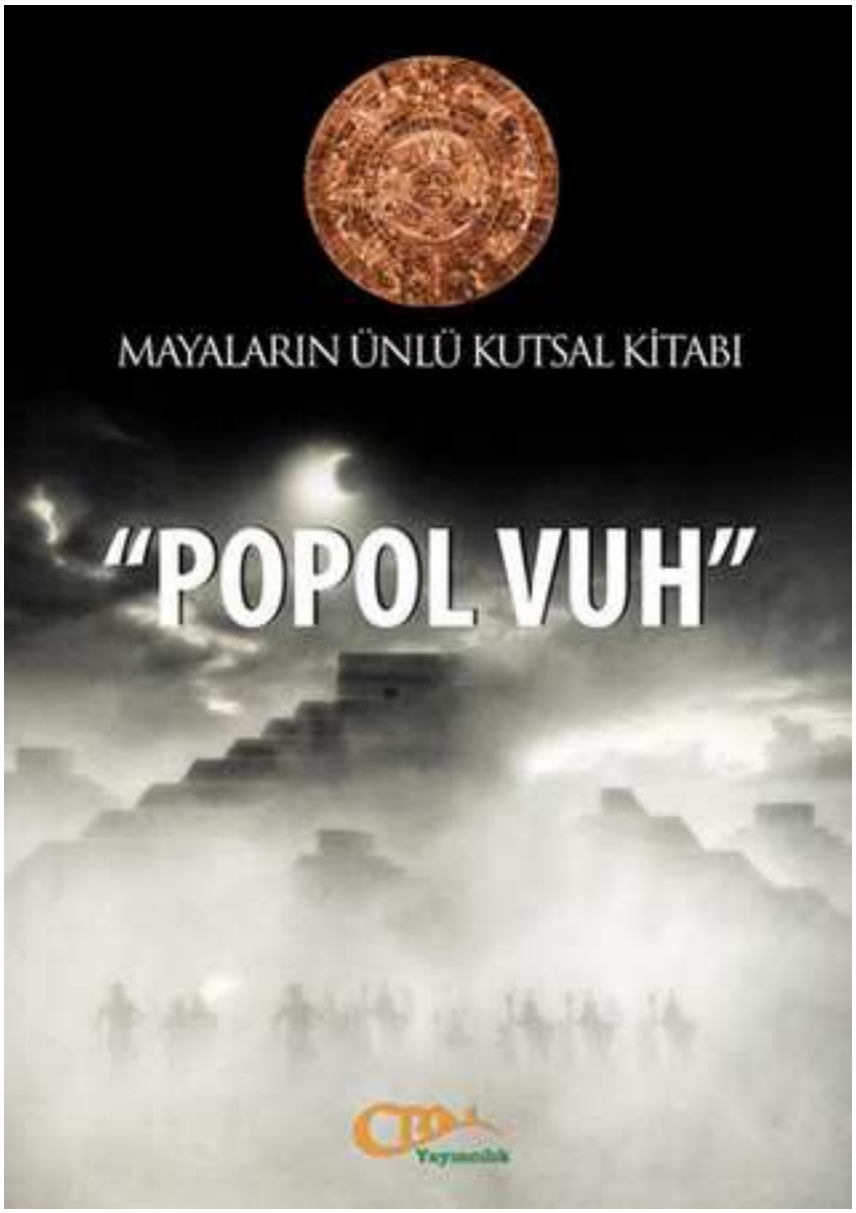
MAYALARIN ÜNLÜ KUTSAL KİTABI
"POPOL VUH"

MAYALARIN ÜNLÜ KUTSAL KİTABI

"POPOL VUH"

Charles Étienne Brasseur de Bourbourg

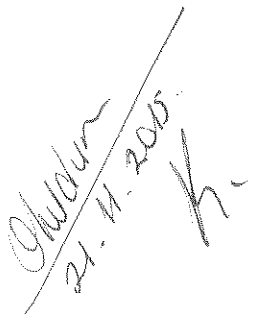

CBA Yayıncılık

© CBN Kitap Cafe Yayıncılık

Eserin orijinal adı ve basım tarihi: Popol Vuh: Le Livre Sacre Et Les Mythes De L'antiquite Americaine, Avec Les Livres Heroïques Et Historiques Des Quiches, 1861
Kişe dilinden Fransızca'ya Çeviren: Charles Étienne Brasseur de Bourbourg
Eserin Adı / Mayaların Ünlü Kutsal Kitabı Popol Vuh

Yayına Hazırlayan/ CBN Yayıncılık
Fransızca'dan Çeviren / Damla Saydam Çizme
Kapak Tasarım / Yunus Karaaslan
İç Tasarım / Adem Şenel

Baskı-Cilt / Kitap Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti.
Davutpaşa Cad. No:123 Kat:1 Topkapı/İstanbul
Tel : 0212 482 99 10 Sertifika No:16053

Birinci basım: Mayıs 2013

ISBN: 978-605-88234-4-0

CBN KİTAP CAFE YAYINCILIK
İcadiye Mah. Ayarcıbaşı Sok. No 27/A
Bağlarbaşı - Üsküdar / İstanbul
Tel: 0216 342 99 33

© Bu Kitabın tüm yayın hakları CBN Kitap Cafe Yayıncılığa aittir. Kaynak belirtilerek yapılan kısa alıntılar dışında yayıncının izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

MAYALARIN ÜNLÜ KUTSAL KİTABI

"POPOL VUH"

Charles Étienne Brasseur de Bourbourg (18ic. - 18

Çeviren : Damla Saydam Çizme

CBN Yayıncılık

İÇİNDEKİLER

Yazar hakkında 7
Önsöz **9**
Giriş 19

Birinci Kitap
(Evrenin Yaratılışı) 21

İkinci Kitap
(Kahraman İkizler'in Doğumu ve Xibalba'ya Yolculuk) 51

Üçüncü Kitap
(İlk İnsanın Yaratılışı) 107

Dördüncü Kitap
(Doğu'dan Göç ve Kukulkan'ın gelişi) 135

Sözlük 172

Eseri, Maya halkının konuştuğu Kişe dilinden Fransızca'ya çeviren *Charles Étienne Brasseur de Bourbourg* hakkında:

1814 yılında Fransa'nın Belçika sınırına yakın küçük bir kasabasında dünyaya gelen Charles Étienne Brasseur de Bourbourg; önemli bir yazar, etnograf, tarihçi ve arkeologtur. Özellikle Meksika ve Orta Amerika kültürleri üzerine çalışmalar yapan Charles Étienne, 1848 ve 1863 yılları arasında bu bölgeye pek çok gezi düzenlemiştir. Orada yaptığı araştırmalar ve edindiği bilgiler sonucunda Aztek medeniyetinin tarihi üzerine bir kitap yayınlamıştır. Bunun yanı sıra yerel diller ve onların Latin alfabesiyle tekrar yazılması konusunda da araştırmalar yapan Charles Étienne, Meksika ve Orta Amerika kültürlerine ait çok eski el yazmalarını birebir inceleme şansını yakalamıştır. Bunun bir sonucu olarak; Mayaların ünlü yaratılış destanı Popol Vuh'u, Kişe dilinde yazılmış orijinalinden 1861 yılında Fransızca'ya çevirmiştir. 1866 yılında ise Madrid'e yaptığı bir gezi sırasında İspanyol bir paleografi profesörünün elinde bulunan el yazmasını incelediğinde bu eserin Mayalara ait olduğunu anlamıştır. Onun bu keşfi insanlık tarihi için çok önemliydi, çünkü keşfedilen bu belge İspanyollar'ın yaktığı Maya kodekslerinden geriye kalan yalnızca üç kodeksten biriydi. Profesörün izniyle kodeksi yayınlayan Charles Étienne ona "*Troano Codex*" ismini vermiştir. Bu kodeks bugün "Madrid Kodeksi" olarak bilinen belgenin önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Charles Étienne Orta Amerika kültürleri üzerinde

yaptığı bu çalışmalar ışığında, kayıp kıta Atlantis üzerine yazılar yazmaya başlamıştır. Özellikle Maya ve Mısır kültürleri arasındaki yakın benzerlik onun bu kültürlerin tek bir kaynaktan çıktığı düşüncesini güçlendirmiştir. Onun bu yazıları kendisinden sonra gelen Augustus Le Plongeon ve Ignatius L. Donnelly gibi isimlere de esin kaynağı olmuştur. Yaptığı çalışmalar, araştırmalar ve yayınladığı eserleriyle özellikle Orta Amerika kültürlerinin tarihine ışık tutan Charles Etienne Brasseur de Bourbourg, 1874 yılında Nice'te hayata veda etmiştir.

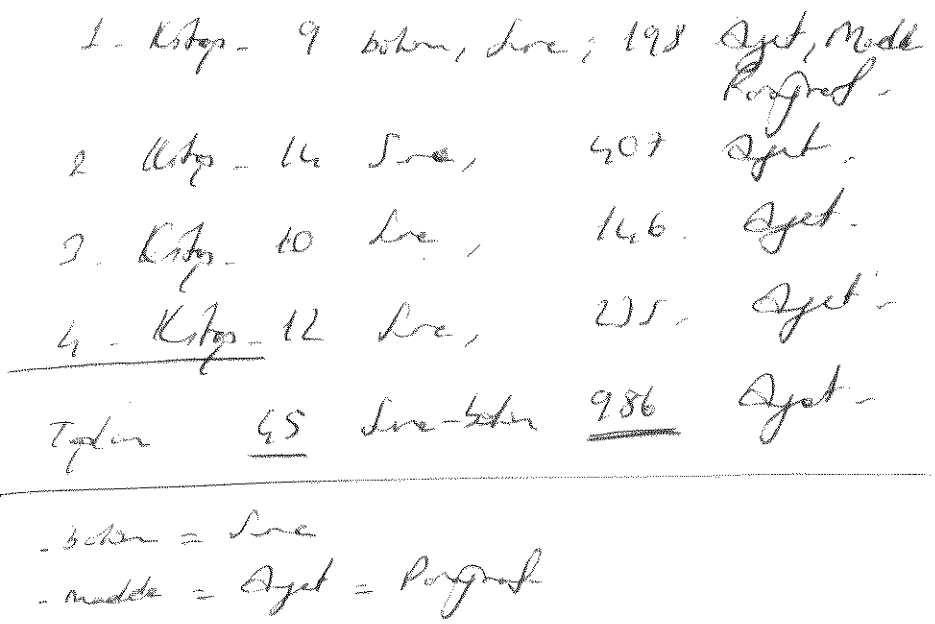

ÖNSÖZ

M.Ö. bilgiye (yakın aralıklarla) büyük darbe vuran olayların en önemlisi Büyük İskenderiye Kütüphanesi'nin yakılmasıdır. M.S. da devam eden benzeri olaylar, örneğin XVI. yüzyılda İspanyollar tarafından işgal edilen Maya şehirlerinde yaşanmıştır. Ele geçirilen ve bir tür hiyeroglif olan Maya Kodeksleri; dinsel, bilimsel, tarihsel içeriklerinin yanında astrolojik kehanetlerle de ilgilidir. Bu yazmaların pek çoğu kilise papazları tarafından yakılarak imha edilmiştir. Yakılma nedeni olarak da onların sergilemiş oldukları tanrısal tapınmanın ilkel ve hurafe olduğu gerekçesi gösterilmiştir. Maya kültleriyle ilgili bu imha, kültürel açıdan büyük bir kayba sebep olmuştur. Bazı arkeologların konu hakkındaki görüşü; şayet bu belgeler duruyor olsaydı, özellikle astroloji ve hesaplama gibi bilimsel alanlarda, çok önemli konulara kaynaklık edebileceği şeklindedir.

Mayalar, hiyeroglif yazı biçimine uygun bir yazı icat etmişlerdi. Şekillerle sembolize edilmiş yazı ile olayları ve nesneleri geometrik bir biçimde anlatıyorlardı. Mayalar yaratılışta on üç üst dünya ve dokuz alt dünyadan oluşan bir evreni tarif etmişlerdi. Mayaların yaratılış efsanelerinde onların doğudan, Güneş'in doğduğu yerden geldikleri anlatılır. Bu göç yolu aynı şekilde Sümerler tarafından da anlatılmaktadır. Eğer bu çıkış noktası Güneş'in doğduğu yön olarak işaret ediliyorsa, bu bölge gerçekten Mu Kıtası olarak tarif edilen yer olabilir mi? Dolayısıyla bu anlatımlar, çıkış noktası olan Mu Kıtası'nın batma öyküsünü güçlendirmektedir. Mu Kıtası'nın anlamı aynı zamanda Güneş Ülkesi'dir.

Güneş'in yaşam üzerindeki anlamı çok önemlidir. Çünkü o, yaşamın kaynağıdır ve hareketi sağlayan en büyük güçtür. Eğer bu güç devrede olmazsa geride kalan dört ana elementin de bir önemi olmayacaktır. İşte Güneş bu yönüyle tüm kültürlerde önemli bir yaratıcı konumundadır.

Yaratılış efsaneleri, hangi dilde ve kültürde olursa olsun inanılmaz bir benzerlik taşıyabilmektedir. Hintlilerin Ramayana ve Mahabharata'sı; Göktürklerin, Sümerlerin, Avustralya Aborjinlerinin, Güney Amerika Kızılderililerinin, Dogon kabilesinin yerlileri ve Mayaların anlattıkları gibi pek çok kültürde varoluş öyküleri hep birbiriyle benzerlik göstermektedir. İşte okuyacağınız Popol Vuh adlı bu eserde de mitolojik varoluşun sembolik anlatımlarıyla karşılaştığınızda bu benzerliklerin neler olduğunu görmek mümkün olacaktır.

Kelime olarak "Zamanların Kitabı" ya da "Olayların Kitabı" anlamına gelen Popol Vuh, Kişe medeniyetinin temel kitabıdır. Eserde nesilden nesile sözlü olarak aktarılan efsaneler, Maya-Kişe halkının tarihi bakımından önemlidir. Rig Veda ile Zend-Avesta'dan önce ve insanlık tarihi üzerine en eski belge sayılan Popol-Vuh, XVI. yüzyıldan kalma bir nüshasından bilinmektedir. Bu nüsha gelenekleri koruma amacını güden bir el yazmacısının eseridir. Popol- Vuh'un Latin harfleriyle Maya dilinde yazılan bu nüshası XVIII. yüzyılın başında rahip P.Francisco Ximénez tarafından İspanyolca'ya çevrilmiştir[1]. Ardından bir arkeolog, etnograf, tarihçi ve keşiş olan Charles Etienne Brasseur de Bourbourg da bu eseri 1861 yılında Kişe dilinden Fransızca'ya çevirmiştir.

Guatemala'nın Kızılderili halkı Yucatan'lı Mayalarla akraba olan Kişe'ler; Kolomb öncesi devirde Yucatan'da ve Guatemala'nın

1 Bkz. Okyanus Ansiklopedik Sözlük

Büyük Okyanus kıyısına kadar olan sınır kesiminde yerleştiler. Kişe dili Orta Amerika'da 400.000 kişi tarafından, Kişe dilinin lehçelerinden biri olan Keşikel dili de Guatemala'da 350.000 kişi tarafından konuşulmaktadır[2].

Bu halkın, doğudan göçle buraya yerleştiği ve Türklerle aynı kökten geldiği göz önünde bulundurulduğunda Kişe'nin Öz-Türkçe'de "kişi" anlamında kullanıldığı ve bunun da yani "Maya-Kişe"nin, "Maya-İnsanı" anlamına geldiği görülmektedir. Zira Türkçe'nin haricinde Hint-Avrupa, Slav, Arap-Fars, Germen dillerinde 'Kişi' sözcüğünün 'İnsan' anlamı veren başka bir sözcüğe rastlanmamıştır. Öte yandan Hitit, Sümer, Akad, Asur dillerinde de insan karşılığı söylenen kişi biçiminde bir sözcük yoktur[3].

İspanyol Komutan Pizarro, XVI yy. başlarında Peru'ya ayak bastığında, İnkaların gelişmiş kültür ve sanatları karşısında şaşırıp kalmıştı. Ancak birkaç ay içinde de bu uygarlığı yok etmiştir. Geriye kalan son İnka halkı da dağların zirvelerine sığınmıştır.

James Churchward'a göre Mayalar, yaklaşık 12000 yıl önce (M.Ö. 10000) Büyük Okyanus'un sularına gömülmüş efsanevi Mu kıtasından bu kıtaya göç etmiş bir halkın torunlarıdır. J.Churchward'ın dışında, Amerikalı bir Jeolog-arkeolog olan William Niven da 1921-1923 yılları arasında yaptığı Meksika kazıları sırasında bulduğu 2600'ü aşkın tablette Mu Uygarlığı'nın varlığına ilişkin geçerli kanıtlar elde etmiştir. Tabletleri inceleyen Carneige Enstitüsü uzmanları bunların gerçek tabletler olduğunu ve şimdiye dek bilinen hiçbir uygarlığa ait olmadıklarını açıklamıştır. Niven'in araştırmalarını duyan Churchward, Meksika'ya gelerek bu tabletleri inceler ve bunların Hindistan'da gördüğü tabletlerdeki Naga-Maya diline çok benzeyen bir dilde yazılmış olduğunu

2 Bkz. Okyanus Ansiklopedik Sözlük

3 Bkz. Türk Dilinin Etimolojisi

görür. Bu tabletler bugün Meksika Müzesi'nde bulunmaktadır ve 12.000 yıl önce yazıldığı düşünülmektedir.

Niven ve Churchward'ın bulduğu tabletler dışında Mu'ya ilişkin diğer bilimsel belgeler ise şunlardır:

* Yukatan'da hazırlanmış eski bir Maya kitabı olan "Troano El Yazması". Bugün British Museum'da bulunmaktadır.
* Troano El Yazması'yla aynı yaşta olan bir başka Maya kitabı "Cortesianus Kodeksi"dir. Bugün Madrid Ulusal Müze'de bulunmaktadır.
* Paul Schlieman tarafından Tibet'te bir Budist tapınağında bulunan "Lhasan Belgesi".
* Yukatan'da Mu kıtası anısına inşa edilmiş Uxmal Tapınağı'ndaki yazıtlar yaklaşık 12.000 yıllıktır. Bu tapınakta "Geldiğimiz yer olan Batı ülkelerinin anısını korumak için inşa edilmiştir" diye kabartma yazılar bulunmaktadır.
* Meksiko şehrinin 60 mil güneybatısında yer alan "Xochicalo Piramiti Yazıtları". Bu piramit üzerindeki kabartma yazılara göre "Batı ülkelerinin yıkımının anısına" inşa edilmiştir.
* Dr. Niven'in Alaska'da bulduğu Mu kıtası sembolleriyle işlenmiş bir totempol.
* Platon'un "Timeus ve Critias" adlı eserinde batık kıtaya dair şu sözler geçer: "Mu ülkesinde 10 halk vardı." *

Tüm bu belgeler ve özellikle Churchward'ın bulduğu tabletlerdeki yazılar ayrıntılı olarak "Dünya ve insanın yaratılışını ve insanın ilk zuhur ettiği yerin Mu olduğunu" ifade ediyorlardı. Bu

* H. Stephan Santesson, *Batık Kıta Mu Uygarlığı* (R.M. Yayınları)
James Churchward, *Batık Kıta Mu'nun Çocukları* (Ege Meta Yayınları)
James Churchward, *Kayıp Kıta Mu* (Ege Meta Yayınları)

tabletlerdeki yaratılış öyküsü, kutsal kitaplardaki yaratılış öyküsüne çok benzer bir şekilde anlatılmıştı.

Churchward, bu göçün Asya'dan Amerika'ya Bering Boğazı yoluyla yapılmış olabileceğini varsayar. Doç. Dr. Haluk Berkmen de yaptığı araştırmalarında; Maya dilinin de dâhil olduğu Amerindiyen dil ailesinin, yaklaşık 16.000 yıl önce Sibirya'da yaşayanlarla aynı Amerindiyen dilini konuştuğu sonucuna varmıştır. Bu benzerlikler üzerinde yapılan çalışmalar, arkeolojik bulgular ve genetik araştırmalar, söz konusu halkın Orta Asya ve Sibirya halkları ile benzer özellikler taşıdığını göstermektedir. Bu benzerlikler; Mayaların da orta Asya halkları gibi ortalama 1.45 m. ve en fazla 1.60 m. boyları arasında olmaları ve tenlerinin bakır renginde olmasının yanı sıra dil benzerlikleridir. Göç yolu ile geldiklerini anlatan Mayalar, Guatemala'nın yukarı ve aşağı bölgeleri, "Honduras ve Yukatan " olarak bilinen Meksika'nın güney bölgelerine yerleşmişlerdir.

"Maya" sözcük anlamının "ölçmek, biçmek, plan yapmak, inşaat yapmak" anlamlarını taşıdığı belirtilir. Sözcüğün bir diğer anlamının da "evrensel aldanış, bireysel özün ortası" şeklinde tanımlandığı görülür. Mecaz olarak maya; öz nitelik, yaratılış anlamında kullanılır. Maya sözcüğünün Sanskrit dilindeki "matr" sözcüğün kökünden türediği ileri sürülür. Hatta "Yunan-Latin" dilinde yer alan metre, material ve matrix sözcüklerinin de bu kökten doğduğu açıklanmaktadır. Swami Vivekananda'nın düşüncesinde Maya sözcüğünün; görünümler arkasındaki "öz varlığı" örten örtüye verilen bir ad olduğu açıklanır. Türkçe'de maya; "öz-, töz-" den gelendir. Aynı zamanda hamur, peynir, yoğurt gibi yiyecekleri yapmak için kullanılan bir maddeye verilen isimdir. Bir nesnenin istenen olgunluğa ulaşması için gerekli olan nesneye; hamuru, peyniri geldirici öze denir. Aslında maya, olgular üzerinde

bir durum tespitidir. Olguların dışına çıkmak ise Maya'yı görmektir. Yani Maya olduğunu anlayabilmek için dışında olmak gerekir.

Tarihte yazının olmadığı dönemlerde bilgi; sözlü olarak fotografik anlatıma bürünen hikâyeler üzerinden ve aynı zamanda hiyeroglif olarak aktarılmıştır. Bu ve benzeri destansı anlatımlar sembol dili üzerinden aktarıldığı için ancak sembol dili üzerinden değerlendirilmesi metne bir anlam yükleyecektir. Dil çok uzun süreçlerde değişkenlik gösterirken, bu uzun süreçler olmadan da farklılaşma gösterebilir. Örneğin dilimizde ortalama elli yıl öncesine ait bir kelimeden yola çıkarak bugünkü yaygın karşılığına bakacak olursak; "lavabo" kelimesi üzerinden fotografik olarak esas işaret edilmek istenen yer, insanın bedensel atık maddesini boşaltma, giderme yeridir. Tuvalet ihtiyacını karşılamak istediğimiz yerin bir başka ismi WC olarak bilinir. Daha öncesinde "tuvalet" olarak ifade edilen bu kelime aslında abiye tarzındaki bir kıyafetin de tanımıdır. İşte abiye bir kıyafetin genel bir ismi ulan tuvalet, fotografik olarak esas kastedilen şeyi perdeleyerek tarif edilmiştir. Helâ ise tuvaletten önceki ismidir. Bu şekilde geriye gidecek olursak; yüznumara, ayakyolu, hacet yeri, abdesthane gibi kelimelerle ifade edilmiştir. Her bir kelimeye kastedilen anlamda değil de kendi içindeki anlamlarıyla değerlendirirsek konuyla hiçbir alaka kuramayacağımız kesindir.

İşte Popol Vuh yaradılış hikâyesi de böyle sembolik anlatımlara bürünmüştür. Örneğin insanın yaradılışını anlatan bölümde, yaratılan insanın çok yumuşak olduğu ve bu nedenle hareket edemediği ve bu denemenin başarısız olduğundan bahsedilir. Daha sonra tanrılar insanı yeniden yaratmak istediklerini ve bu sefer onu tahtadan yaparak daha başarılı bir sonuç elde ettiklerini ve bu sonucun tam istedikleri gibi olduğunu anlatırlar. Şayet burada sözü edilen ağaç insanı, gerçekten ağaç olarak düşünürsek hiçbir

anlamı olmayacaktır. Ancak yukarıda bahsedilen tuvalet örneğinde olduğu gibi buradaki ağaç ifadesinde kastedilen, insanın sağlıklı hareketi için kemik dokusunun oluşturulması kararıdır.

Destanın birinci bölümünde önce yer ve gök, ardından ay ile güneş, sonra da tek hücreli canlıların yaratıldığından bahsedilmektedir. Sonra hayvanlar ve daha sonra insanların yaratılışı anlatılmaktadır. İnsanı yaratma düşünceleri Sümer yaratılış hikâyesine çok benzemektedir. Maya tanrılarına göre hayvanlar onları dinlemiyor ve biat etmiyorlardı. O nedenle onlara biat edecek canlı yaratacaklarını açıklamışlardır.

"... Bize biat edip saygı gösterecek, bizi besleyip destekleyecek canlılar yapalım."; "... Bize hayran olacak, bize tapacak canlıyı yaratmak için ne yapmamız gerekiyor?"; "... Çamurdan toprağa şekil verdiler ve ona hayat üflediler!"

Böylelikle insanın yaratılış süreci başlamıştır. Metnin içinde görüleceği gibi, bu yaratılış bir seri denemeden sonra başarılı olmuştur. Maya yaratılış destanına göre, bugün ormanlarda yaşayan küçük maymunlar onların soyundan artakalan tek şeydir. Maymun ve insanın kaderinin ortak yönü ilk defa bu kadar net ifade edilmektedir.

Destanda daha sonra, ağaç insanlar yüzünden büyük bir sel yarattıklarından bahsederler. Bu da Nuh Tufanı ile benzerlik taşımaktadır.

Sonra insanın hamuruna yeni bir bilinç kazındırma hikâyelendirilir. Bu bölümler adeta bir inisiyasyon sınavları ve aşamaları niteliğindedir.

Mam, ilk suyu döken tanrıça diye adlandırılır ve Kukulkan'ın eşidir. Xbalanque ve Hunaphu'nun büyükannesidir. Bu ikizler yeraltı dünyasına meydan okurlar. Ve amaçları onların kötülüklerini

ortadan kaldırmaktır. Ancak gittikleri yolda bazı tuzaklarla karşılaşırlar. Bu tuzakların bir bölümünü geçtikten sonra yarasa dolu bir odaya girmek zorunda kalırlar. Orada ölüm vampiri, Hunaphu'nun kafasını koparır. Sonra yeraltı tanrıları bu kafayla top oyunu oynamaya başlarlar. İxbalanque, Hunaphu'nun kafasını bir tavşanla değiştirir. Böylece tanrılar tavşanı top zannederek peşinden koştuklarında, İxbalanque kardeşinin kafasını yerine takarak onu canlandırır. Yeraltı tanrıları, ikizleri canlı gördüklerinde çok kızarlar. Yeraltı dünyası bu karşılaşmada yenik düşmüş, kötülükleri ve hâkimiyetleri kırılmış ve böylece evrendeki düzen rahatça kurulabilmiştir.

Mayalar'da bu top oyunu; oyun gibi değil, kutsal bir ritüel olarak görülür. Oyundan sonra kaybeden takım tanrılara kurban verilir.

Yakın bir dönemde (1926) keşfedilen Peru'daki Naska çizgileri Maya halkının göksel olanla ne kadar samimi ve iç içe olduklarının bir kanıtı gibi öylece durmaktadır.

Kukulkan, Mam'ın kocasıdır. Mayalar için Kukulkan (Gucumatz), oldukça bilge bir yöneticidir. Bir diğer adı Quetzalcoatl'dır ve "tüylü yılan" anlamına gelir. O yedi gün göğe, yedi gün Xibalba'ya gidiyor; yedi gün bir yılana, yedi gün kartala dönüşüyordu. Doğu ufkundan belirerek deniz üzerinden geldiği söylenir. Bu tanrı yeryüzünde ve gökyüzünde olan her şeye dair pek çok bilginin sahibidir. En önemli fiziksel farkı sakallarının olmasıdır. Zira maya halkının genetik yapısı gereği sakalları çıkmamaktadır. Kukulkan uzun aksakallıdır; beyaz tenlidir ve açık renkli gözlere sahiptir. Bu bilge yöneticinin Maya halkının başında olduğu dönemlerde, çok saadetli, çok huzurlu ve bolluk içinde günler geçirilir; ta ki, kendilerini bırakıp gittiği güne dek... İşte o çok sevdikleri yöneticileri Kukulkan'ı böyle anlatarak yazmışlardır hikâyelerine. Onları çok seven Kukulkan'ın dönmediğini görünce huzurları

kalmamış ve hiç mutlu değillermiş. İnsan kurban ederek dönmesini istemişler. Belki de bir anlamda onsuz yaşamaktansa ölmeyi tercih etmişlerdir.

Popul Vuh anlatımında; ilk anne ve babanın yaratılışının nasıl olduğunu, bilgeliğin ilk önce insana verildiğini ve sonra bunun neden geri alındığı şöyle açıklanmaktadır: "Onlar o kadar mükemmel oldular ki bizim yerimize geçebilirler."

Hikâyede iç içe geçmiş boyutlar, evrimsel gelişme, yaratılan canlılar, yeniden dirilme ile sembolize edilen reenkarnasyon, ruhsal ve bedensel aşamalar, dünyanın buzul çağ dönemi, ateşin bulunması ve yaşam için önemi, nereden ve nasıl bir göç yolu ile geldikleri ve daha pek çok önemli detayın ipuçları anlatılmaktadır...

CBN YAYINCILIK

GİRİŞ

Bu sözler, Quiche (Kişe) Ülkesi adı verilen bu yerin kadim sözlerinin başlangıcıdır.

Kişe ulusunun tarihinin başlangıcını, eski hikâyelerini, Kişe ülkesinde yaptıklarını yazıp anlatacağız sizlere.

Hun-Ahpu-Vuch, Hun-Ahpu-Utiu, Zaki-Nima-Tzyiz, Tepeu, Gucumatz, u-Qux-Cho, u Qux Palo, Ah-Raxa-Lak, Ah-Raxa-Tzel adı verilen Tzacol, Bitol, Alom, Qaholom'un karanlıktaki her şeyi nasıl aydınlığa çıkardığını anlatacağız. Koruyan ve kollayan büyük ata Xpiyacoc, büyük hemşire Xmucane'nin yaptıklarını dile getireceğiz. Kişe dilinde "iki kere büyük hemşire", "iki kere büyük ata" denir onlara ve biz, onların yaratılış ışığında yaptıklarını anlatacağız.

Şimdi tüm bunları Tanrı'nın sözleri doğrultusunda yazacağız çünkü bu kitabın okunabileceği, görülebileceği başka bir yer yok. Bir zamanlar suyun öteki yakasından gelen, bizim bilinmezliğimizi anlatan Popol Vuh'u açıkça görmek artık mümkün değil. Kadim zamanlarda yazılmış orijinal bir kitap var ama ona bakanlardan ve onu düşünenlerden saklanıyor. Yaratıcı, Ana, yaşamın

ve tüm yaratılmışların babası, onlara nefes veren, yarattığı insanların huzuru ve mutluluğu için onları gözleyen; yerde, gökte, göl ve denizlerde var olan her şeyin iyiliğini düşünen bilgenin sözleriyle; göğün ve yerin nasıl yaratıldığını, nasıl dört bölüme ayrıldığını, nasıl açılandırıldığını, nasıl dört köşe üzerine yerleştirildiğini anlatır o kitap.

I. KİTAP

EVRENİN YARATILIŞI

I. BÖLÜM

Başlangıçta her şey, sessizliğin içinde hareketsiz ve sakin bekliyordu. Engin gökyüzü bomboştu. Yeryüzünde ne bir insan ne de bir hayvan vardı. Kuşlar, balıklar, yengeçler, ağaçlar, taşlar, mağaralar, vadiler, otlar, ormanlar daha yaratılmamıştı. Yukarıda yalnızca gökyüzü vardı. Yeryüzü henüz ortaya çıkmamıştı. Aşağıda yalnızca sakin deniz, yukarıda ise engin gökyüzü vardı. Gürültü yapacak, hareket edecek, titreyecek, vücuda gelmiş hiçbir şey yoktu gökyüzünde. Aşağıda ise yalnızca sakin denizin suları usulca salınıyordu. Gecenin zifiri karanlığında sessizlik ve hareketsizlik hâkimdi. Yalnızca Yaratıcı, Tepeu, Gucumatz, Tüylü Yılan aydınlık suların içinde saklanıyordu. Parlak mavi-yeşil tüylerin arasına gizlenmişlerdi. Bu yüzden onlara Gucumatz deniyordu. Onlar, yaratılıştan bilge ve büyük düşünürlerdi. Gökyüzü nasıl varsa Göğün Kalbi de vardı; söylendiği gibi bu Tanrı'nın adıydı.

Ardından Yaratıcı ve Gucumatz gecenin zifiri karanlığında bir araya geldi ve onların ağzından söz döküldü.

Birlikte konuştular. Birbirlerine danıştılar, uzun uzun düşündüler. Sözlerini ve düşüncelerini paylaştılar ve sonunda anlaştılar.

Onlar artık aydınlığın ortaya çıkması gerektiğine karar verdiler. İnsanın yaratılması, ağaçların, sarmaşıkların yetişmesi, yaşamın doğması, insanlığın ortaya çıkmasını planlayıp gece karanlıkta

tüm bunları tasarlarken gün ağardı. Bunların hepsini Hurakan adı verilen Göğün Kalbi düzenledi.

Göğün Kalbi üç bölümden oluşuyordu: İlki Cakulha Hurakan, ikincisi Chipi-Cakulha ve üçüncüsü Raxa-Cakulha'ydı.

Ardından, Yaratıcı ve Gucumatz bir araya geldi. Yaşamın nasıl oluşturulacağı, nasıl ekim yapılacağı, ışığın nasıl yaratılacağı, nasıl besin sağlanacağı üzerine düşündüler.

"Öyleyse OL'sun!" dediler. "Boşluk dolsun. Sular çekilsin, yer açılsın ki yeryüzü ortaya çıksın, güçlensin. Bitkiler yetişsin. Işık olsun; gökyüzü ve yeryüzü aydınlansın. İnsanoğlu yaratılıp izan sahibi insan oluşana kadar yarattığımız ve oluşturduklarımızda ne bir ihtişam ne bir onur olsun."

Onlar böyle konuşurken bir taraftan yeryüzünü oluşturdular. İşte böylece yeryüzü meydana geldi. "Yeryüzü (toprak)" dediler ve yeryüzü oluştu.

Madde ilk oluştuğunda bir sis, bir bulut gibiydi. Dağlar ıstakoz gibi suların üzerinde yükseldi ve bir anda dağlar oluşuverdi.

Muazzam bir güç tarafından dağlar ve vadiler yaratıldı; onların üzerinde ise selvi ağaçları ile çam ormanları yükseldi.

Gucumatz neşelendi ve şöyle dedi: "Göğün Kalbi, Hurakan, Chipi-Cakulha, Raxa- Cakulha iyi ki geldiniz."

"Bizim oluşturup yarattıklarımız bu kadar" diye cevap verdiler.

Önce yeryüzü, dağlar ve ovalar yaratıldı; su kaynakları bölündü, dereler dağların arasında bir yılan gibi kıvrılıyordu. Yüksek dağlar ortaya çıktığında sular da bu şekilde ayrıldı.

İşte, Yerin ve Göğün Kalbi tarafından yeryüzü bu şekilde yaratıldı. Gökyüzü yukarıda usulca dururken, yeryüzü suların arasında hareketsizken onları canlandıran Yerin ve Göğün Kalbi oldu.

Tüm bunları düşünüp tasarladıktan sonra işlerini tamamladılar.

II. BÖLÜM

Ardından, dağlarda yaşayan hayvanları yarattılar. Ormanların bekçilerini, dağların sakinlerini, geyikleri, kuşları, aslanları, kaplanları, yılanları, sarmaşıkların gözcülerini yarattılar.

Sonra Yaratıcı şöyle dedi: "Neden böyle sessiz, hareketsiz duruyorsunuz? Yalnızca ağaçların ve sarmaşıkların gölgeleri mi olacak? Onları koruyacak birilerinin olması iyi."

İşte böyle konuştular aralarında. Yaratacakları üzerinde düşünüp tartıştılar ve derken geyikler ve kuşlar ortaya çıktı. Kuşlar ve geyiklere hemen yuva verdiler.

"Siz geyikler, nehir kıyısında ve vadilerde yatacaksınız. Çalılık ve otlaklarda yaşayacak, ormanda çoğalacaksınız. Dört ayak üzerinde yürüyecek, bu şekilde hayatınızı sürdüreceksiniz." Onlara söyledikleri şekilde de oldu.

Sonra aynı şekilde büyük ve küçük kuşlara da yuva verdiler. "Siz kuşlar, ağaç ve sarmaşıkların tepelerinde yaşayacak, oralara yuva yapacaksınız. Orada ağaç ve sarmaşık dallarının arasında çoğalacaksınız."

Geyik ve kuşlarla işte böyle konuştular. Onlar da kendilerine söylenenleri yerine getirdi, yuvalarını aramaya koyuldular. Yeryüzündeki hayvanlar işte böyle yaratıldı, yaşayacakları yerler böyle belirlendi.

Geyikler ve kuşlar yaratıldıktan sonra yaratıcılar onlara şöyle dedi: "Konuşun, cıvıldayın çünkü size konuşma, cıvıldama kudreti verildi. Her biriniz kendi türünüz içinde kendi dilinizi oluşturun." İşte; geyiklere, kuşlara, aslanlara, kaplanlara ve yılanlara böyle buyruldu.

"Bizim adımızı anın, bizi onurlandırın. Bizler, sizin anneniz ve babanızız. Hurakan'a, Chipi- Cakulha ve Raxa- Cakulha'ya, Göğün ve Yerin Kalbi'ne, size hayat veren Yaratıcı'ya dua edin. Konuşun, bizlere dua edin."

Ama hayvanların insan gibi konuşmasını sağlayamadılar. Hayvanlar yalnızca garip sesler çıkardı, tısladı, gaklayıp gurkladı. Doğru düzgün bir söz söyleyemeden her biri kendince bağırıp durdu.

Hayvanların konuşamadığını gören yaratıcılar araya girip bu kez şöyle dediler: "Yaratıcılarının, yani bizlerin adını söyleyemiyorlar. Bu hiç de iyi değil."

Ardından hayvanlara: "Konuşamadığınız için sizi değiştirmemiz gerekiyor. Fikrimizi değiştirdik. Yiyeceğiniz, otlaklarınız, yuvalarınız sizin olsun; vadiler ve ağaçlarda yaşayın. Sizler bizim adımızı anıp bize dua edemediniz. Bu, ihtişamımıza gölge düşürüyor.

Hiç şüphesiz ki bizim adımızı anabilecek başkaları olmalı. Bize biat edecek başka canlılar yaratacağız. Şimdi, görevinizi yerine getirin. Etiniz paramparça olacak. Sizin kaderiniz bu" dediler. Bu düşüncelerini, yeryüzündeki büyük, küçük tüm hayvanlara açıkladılar.

Onlara yeni bir şans vermek, yeni bir deneme daha yapmak istediler. Kendilerine tapacak yeni bir tür yaratmak istiyorlardı.

Ama hayvanlar birbirlerinin söylediklerini anlamıyordu. Böylece hiçbir sonuca varamadılar ve hiçbir şey yapamadılar. Bu yüzden etleri çürüyüp gitti. Yeryüzündeki bütün hayvanlar öldürülüp yenmeye mahkûm edildi.

Bu sebeple yaratıcıların yeni bir canlı meydana getirmesi gerekiyordu.

"Yeniden deneyelim! Ekim vakti çoktan yaklaştı, şafak vakti geldi çattı. Bizi besleyip destekleyecek olanı yaratalım. Yeryüzünde hatırlanıp adımızın anılması için ne yapmalıyız? İlk yarattıklarımızla bunu zaten denedik. Ama onlar bizim adımızı söyleyip bizi onurlandıramadılar. Dolayısıyla bize biat edip saygı gösterecek, bizi besleyip destekleyecek canlılar yapalım."

Böylelikle insanın yaratılışı başladı. Önce bedenini balçıktan yaptılar. Ama bunun iyi olmadığını gördüler çünkü kıvamı tutarlı değildi, eriyip gidiyordu. Güçsüz, zayıftı; hareket edemiyordu. Çok yumuşaktı. Başını hareket ettiremiyordu, yüzü bir tarafa düşmüştü. Görüşü bulanıktı, arkasına bakamıyordu. Konuşabiliyordu ama akıllı değildi. Ayakta duramadığı için bir anda sulara batıp gitti.

Bu kez Yaratıcılar şöyle dedi: "Bir kez daha deneyelim; çünkü yarattığımız bu canlı yürüyemiyor, çoğalamıyor. Bunun üzerinde düşünmemiz lazım."

Bir kez daha yarattıklarını parçalayıp yok ettiler. Ardından kendi kendilerine sordular: "Bize hayran olacak, bize tapacak canlıyı yaratmak için ne yapmamız gerekiyor?"

Sonra yeni yaratacakları canlı üzerine düşünürken şöyle dediler: "Xpiyacoc, Xmucane, Hun-Ahpu-Vuch, Hun-Ahpu-Utiu'ya gidip 'Bir kez daha şansınızı deneyin; yeniden yaratmaya çalışın'

diyelim." Bunun üzerine Yaratıcılar, Xpiyacoc ve Xmucane ile konuştular.

Gidip kâhinlerle, Güneş'in, ışığın Yüce Ana ve Babası yani Xpiyacoc ve Xmucane ile konuştular. Sonra Hurakan; Tepeu ve Gucumatz'la konuştu. Güneş'e, Yaratıcı Ana'ya, kâhinlere şöyle dedi: "Yaratacağımız yeni insanın nasıl olacağını düşünme vakti geldi çünkü yaratacağımız insan bizi besleyecek, bizi destekleyecek. Adımızı anacak, bize dua edecekler."

"Haydi, kafa kafaya verip konuşun. Siz yaratıcılar, hayat verenler, Yüce Ana, Xpiyacoc ve Xmucane; şafak söksün, gün ağarsın. Yarattığınız insan bize dua etsin, bize tapsın, adımızı ansın. Evet, öyle olsun."

"Adınızı söyleyin haydi; tilkilerin, çakalların avcısı, iki kere yaratıcı, büyük yabandomuzu, zümrütlerin efendisi, değerli taşların ustası, oymacı, mimar, yeşil düzlüklerin, mavi gökyüzünün yaratıcısı, reçinenin uzmanı, Toltecat'ın Efendisi, Güneş'in Anası, Sabahın Anası. Adınız bizim yarattığımız, bizim eserimiz olan canlı tarafından anılacak."

"Bu sefer mısırı, *tzite*'yi kullanın görmek için. Bakalım bu kez işe yarayacak mı? Ağzını, yüzünü ahşaptan oyalım mı? Kâhinler ne diyor bu işe?"

Bunun üzerine mısır ve tzite ile kehanette bulunmak üzere oradan ayrıldılar. "Güneş ve Yaratılmış!" dedi yaşlı ana ve baba. Bu yaşlı baba tzitenin efendisiydi ve adı Xpiyacoc'tu. Yaşlı ana ise kâhindi, yol göstericiydi ve onun adı da Chirakan Xmucane'di.

Güneş doğarken şöyle dediler: "Tasarlama vakti geldi; duyduklarımızı söyleme, konuşma vakti. Haydi, söyleyin; yaratıcıların yapacağı, ağaçtan oyacağı insan iyi olacak mı? Bu insan gün ağardığında destekleyici, besleyici olacak mı?"

"Mısır, tzite, Güneş, sen yaratılan! Haydi, bir araya gelin; toplanın. Sen, Göğün Kalbi! Tepeu ve Gucumatz'ı utandırma."

Ardından konuştular, gerçeği söylediler: "Modellerinizi oluşturun, ağaçları oyun; konuşabilen, akıl yürütebilen insanı yaratın ve yeryüzünde bu insan yaşasın."

"Öyleyse olsun!" diye karşılık verdi diğerleri ve o anda ağaçtan insanlar meydana geldi. Çoğaldılar, düşündüler, yeryüzünde hayatlarına devam ettiler.

Bu ağaçtan yapılmış insanlar yaşamaya devam ettiler, ürediler; kızlar, oğullar doğurdular. Ama onların ne ruhu ne de zekâsı vardı; yaratıcılarını tanımıyorlardı. Beyhude bir hayat sürüyorlardı ve hayvanlar gibi yaşıyorlardı yeryüzünde.

Göğün Kalbi'ni hatırlamıyorlardı artık. Bu yüzden giderek gözden düştüler. İnsan yaratma girişiminden, bir denemeden ibaretti onlar. Başlangıçta konuşuyorlardı ama yüzlerinde hiçbir ifade yoktu. Elleri, ayakları güçsüzdü. Kan, töz, nem ve yağdan yoksundular. Yanakları, yüzleri solmuştu. Elleri, ayakları kuruydu. Etleri kansız cansızdı.

Bu nedenle yaratıcılarını, onları meydana getirenleri düşünmüyorlardı artık. Babalarını, onları koruyup kollayanları unutmuşlardı. Ancak onlar, yeryüzünde bu kadar çok sayıda yaşayan ilk insanlardı. (32 madde - ayet)

III. BÖLÜM

Sonra bu insanların da sonu geldi; ağaçtan yapılmış bu insan modeli de yok olup gitti.

Göğün Kalbi, yeryüzüne sel sularını gönderdi ve sel suları, ağaçtan yapılmış bu insanların başlarından aşağı boşaldı.

Ardından yaratıcılar, erkeği oluşturmak için tzite kullandılar. Ama kadını yaratırken onun bedenini sazdan yaptılar. İşte, yaratıcıların talimatıyla insanın yaratılışında kullanılan malzemeler bunlardı.

Ancak yarattıkları bu insan; düşünmüyor, yaratıcılarıyla konuşmuyordu. Bu yüzden, onlar da yok edildi; sel sularında telef oldular. Gökten ağır bir reçine yağdı. Xecotcovach adındaki kuş gelip gözlerini yuvalarından çıkardı. Camalotz kafalarını kopardı. Cotzbalam, etlerini yiyip bitirdi. Tucum-balam geldi ve kemiklerini, sinirlerini paramparça etti; bedenleri un ufak oldu.

Onları meydana getiren anne ve babalarını, Göğün Kalbi Hurakan'ı düşünmedikleri için cezalandırıldılar. Bu yüzden yeryüzü karardı; koyu, simsiyah bir yağmur başladı ve hiç durmadan gece gündüz yağmaya devam etti.

Ardından, küçüklü büyüklü hayvanlar geldi. İnsanlara sopa ve taşlarla vurmaya başladılar. Bir zamanlar insanlara hizmet etmiş hayvanlar, köpekler, tavuklar, tencereler, tavalar, tabaklar ve

kötü davrandıkları her ne varsa hepsi ayaklandı, yüzlerine vurmaya başladı.

"Bizlere kötü davrandınız, bizleri yediniz; şimdi sıra size geldi" dedi köpek ve tavuklar.

Değirmen taşları ise şöyle dedi: "Bizlere işkence ettiniz hiç durmadan, gece gündüz... Sizin yüzünüzden durmadan acı içinde kıvrandık. Bu, sizler için ödediğimiz bir bedeldi. Ama artık insan olmadığınıza göre; şimdi siz bizim gücümüzü hissedeceksiniz. Etinizi paramparça edip una çevireceğiz."

Ardından köpekler konuştu: "Neden bizlere hiç yiyecek vermediniz? Bize nerdeyse hiç bakmadınız. Bizleri hep kovaladınız, avladınız. Yemeğinizi yerken bize vurmak için yanı başınızda hep bir sopa olurdu.

"İşte, siz bizlere böyle davrandınız. Biz konuşamıyorduk. Belki de sizleri şimdi öldürmeyeceğiz. Ama nasıl oldu da bunları düşünemediniz? Nasıl oldu da başınıza gelecekleri kestiremediniz? Sizleri yok edeceğiz; şimdi dişlerimizi hissedeceksiniz etinizde. Sizi biz çırpıda yiyip bitireceğiz." Bunları söyledikten sonra insanlara saldırıp yüzlerini paramparça ettiler.

Sonra, tavalar ve tencereler dile geldi: "Bizlere acı ve ıstırap verdiniz. Ağzımız, yüzümüz isten kapkara oldu. Bizi her gün ateşe koydunuz, sanki hiçbir şey hissetmiyormuşuz gibi yaktınız bizi. Şimdi sıra sizde; bu kez biz, sizi yakacağız." Ardından, insanların yüzlerini yaktılar. Ocaktaki taşlar ateşe; yaptıkları kötülüklerin cezasını çekmeleri için insanların tepesinde daha güçlü yanmasını söyledi.

Bunları gören insanlar çaresizlik içinde koşmaya başladı. Evlerin çatılarına çıkmaya çalıştılar. Ama evler yıkıldı ve onları yere attı. Ağaçlara tırmanmaya çalıştılar, ama ağaçlar onları uzaklara

fırlatıp attı. Mağaralara saklanmaya çalıştılar, ama mağaralar onları geri püskürttü.

Yok edilmek üzere dünyaya getirilmiş insanların sonu, işte böyle geldi. Onlar, eziyet ve utanç içinde yaşadılar.

Bir söylentiye göre; bugün ormanlarda yaşayan küçük maymunlar onların soyundan gelmektedir ve onlardan arta kalan tek şey bu maymunlardır. Bu yüzdendir ki maymunlar insana benzer ve ağaçtan yapılmış bir modelden farksız olan insanların soyunun bir örneğidir onlar.

IV. BÖLÜM

Yeryüzü karanlığa gömülmüştü; Güneş henüz doğmamıştı. Ama yeryüzünde Vukub-Cakix adında kendiyle gurur duyan bir adam vardı.

Yer ve gök yerindeydi ama Güneş ve Ay görünmüyordu.

Sonra Vukub-Cakix şöyle dedi: "Boğulup giden insanlardan geriye kalanlar gerçekten sıra dışıdır ve onlar, doğaüstü bir yaradılışa sahiptir."

"Dolayısıyla şimdi ben, tüm yaratılmışların üzerinde yükseliyorum. Ben, onların Güneş'i, ışığı ve Ay'ıyım."

"Görkemim karşısında kimse duramaz; insanlar, benim sayemde hayatlarını sürdürür. Gözlerim gümüştendir, değerli taşlar gibi parlar; dişlerim ise gökyüzü gibi parlar.

"Burnum uzaktan Ay gibi parlar. Tahtım gümüştendir; ben tahtıma geçerken yeryüzü aydınlanır.

"Bu sebeple; ben insanların Güneş'i, Ay'ıyım. Öyleyse olsun; çünkü ben, çok uzakları bile görebilirim."

Vukub-Cakix böyle konuştu ama gerçekte o, Güneş değildi. O, yalnızca değerli taşları ve zenginliğiyle övünüyordu. Gerçekte görüşü kısıtlıydı ve gözleri dünyanın her yerini görebilecek kadar güçlü değildi.

Güneş henüz yüzünü göstermemişti. Gökte ne Ay ne de yıldızlar vardı. Gün henüz aydınlanmamıştı.

Bu yüzden Vukub-Cakix, kendisini Güneş ve Ay'a eş tutmuştu. Tek isteği, Güneş ve Ay henüz gökte parlamaya başlamadığı için kendisini öne çıkarıp her şeye hükmetmekti. Tüm bunlar, ağaçtan yaratılan insanlar yüzünden gelen sel zamanında yaşandı.

Şimdi de Vukub-Cakix'in ne zaman öldüğünü, nasıl alaşağı edildiğini ve yaratıcıların insanı nasıl yarattığını anlatalım sizlere.

V. BÖLÜM

Vukub-Cakix, Hun-Ahpu ve Xbalanque adındaki iki genç tarafından bozguna uğratıldı, görkemi yerle bir edildi.

Onlar gerçek tanrıydılar. Kendini beğenmiş Vukub-Cakix'in Göğün Kalbi'nin huzurunda yapmak istediği kötülüğü gördüklerinde gençler şöyle dedi:

"Bu olanlar hiç de iyi değil. Yeryüzünde insan henüz yaratılmadı. Yemek yerken onu vurmaya çalışalım. Onu vuralım ve böbürlenip durduğu zenginliğinin, değerli taşlarının, madenlerinin, zümrütlerinin, takılarının sonu olacak bir hastalık verelim ona. Bu, tüm herkesin kaderi olsun. Böylece ihtişam ve zenginlikle böbürlenemesinler. Öyleyse olsun." Ardından silahlarını omuzlarına alıp ilerlediler.

Vukub-Cakix'in iki oğlu vardı: biri Zipacna, diğeri Cabrakan'dı ve annelerinin ismi de Chimalmat'tı.

Zipacna; Chicak, Hun-Ahpu, Pecul, Yaxcanul, Macamob ve Huliznab adındaki büyük dağları top gibi oynuyordu. Şafak söktüğünde ortaya çıkan ve bir gecede Zipacna tarafından yaratılan dağlardı bunlar.

Cabrakan da istediği zaman dağları yerinden oynatıp küçük ve büyük dağları titretebiliyordu.

Vukub-Cakix'in oğulları görkemlerini işte böyle dile getiriyordu. "Dinleyin! Ben, Güneş'im!" dedi Vukub-Cakix. "Yeryüzünü

ben yarattım!" dedi Zipacna. "Göğü sarsıp yeri titreten benim!" diye devam etti Cabrakan.

Vukub-Cakix'in oğulları, babalarının böbürlendiği görkemini böyle örnek almıştı.

Bu durum, iki gence hiç de iyi görünmedi. Ne ilk anamız ne de babamız dünyadaydı o zamanlar. Dolayısıyla Vukub-Cakix ve oğullarının yok edilmesine bu iki genç karar verdi.

VI. BÖLÜM

Şimdi sizlere; iki gencin silahlarıyla Vukub-Cakix'i nasıl vurduğunu, kendini beğenmişlerin her birinin nasıl yok edildiğini anlatalım.

Vukub-Cakix'in "*nanze*" adı verilen büyük bir ağacı vardı ve onun meyveleriyle besleniyordu. Her gün Vukub-Cakix, Hun-Ahpu and Xbalanque'in meyvelerinden yiyip yemediğini görmek için bu ağacın tepesine tırmanıyordu.

Bir gün Vukub-Cakix ağacın dibinde bekliyordu; iki genç yaprakların arasına saklanmıştı. Ardından Vukub-Cakix, meyvelerin arasına daldı.

Ardından Hun-Hun-Ahpu[4]'nun silahından çıkan kurşun Vukub-Cakix'in yanağını delip geçti ve ağacın tepesinden yere düşen Vukub-Cakix acı bir çığlık attı.

Hun-Hun-Ahpu onu yakalamak için koştu ama Vukub-Cakix, Hun-Hun-Ahpu'nun kolunu tutup kıvırdı ve büyük bir güçle omzundan çekip kopardı.

Ama Hun-Hun-Ahpu, Vukub-Cakix'ten kurtuldu. Hiç şüphesiz ilk seferinde Vukub-Cakix'e yenilmemekle iyi yapmışlardı.

Hun- Hun-Ahpu'nun kolunu alan Vukub-Cakix, çenesindeki yarayla ilgilenmek için evine gitti.

4 Hun-Ahpu ismi burada Hun-Hun-Ahpu olarak değişiyor. Hun-Hun-Ahpu aslında Hun-Ahpu'nun babasının ismidir. (Yayıncının notu)

Onu gören eşi Chimalmat "Ne oldu size böyle efendim?" diye sordu. "Ne olabilir ki? O iki şeytandan başka kim yapabilir bunu? Silahlarıyla beni vurup çenemi paramparça ettiler.

"Bu yüzden dişlerim dağıldı ve bu, bana çok acı veriyor. Ama ben de ateşe atmak için onun kolunu getirdim. Bırakalım kolu alevlerin üzerinde asılı kalsın, çünkü o şeytanlar kolu almak için kesinlikle geri gelecekler" dedi Vukub-Cakix Hun-Hun-Ahpu'nun kolunu asarken.

Hun-Hun-Ahpu ve Xbalanque, ne yapacaklarını tekrar düşündüler ve bembeyaz saçlı yaşlı bir adam ile iki büklüm yaşlı bir kadınla konuşmaya gittiler. Yaşlı adamın ismi Zaki-Nim-Ak'tı ve yaşlı kadının ismi de Zaki-Nima-Tzyiz'ti. Gençler, yaşlı adamla kadına şöyle dedi:

"Kolumuzu almak için bizimle birlikte Vukub-Cakix'in evine gelin. Biz arkanızdan gelelim ve siz onlara şöyle deyin: 'Bu yanımızdakiler bizim torunlarımız. Anne ve babaları hayatta değil. İzin verdiğimiz her yere bizimle birlikte gelirler. Bizim işimiz ise dişlerin arasındaki solucanları çıkarmaktır.'

"Böylece Vukub-Cakix bizi çocuk sanacak ve size fikrimizi söylemek üzere orada bulunduğumuzu düşünecek."

Yaşlı adamla kadın "Çok iyi fikir!" diye yanıt verdi gençlere.

Ardından, tahtında uyuyan Vukub-Cakix'i bulmak üzere yola koyuldular. Yaşlı adamla kadın önden gidiyor, iki genç de onları izliyordu. Vukub-Cakix'in evine vardıklarında onun dişleri yüzünden acı içinde inlediğini duydular.

Yaşlı adamla kadını ve yanlarındaki gençleri gören Vukub-Cakix sordu: "Nereden geliyorsunuz böyle?"

"Karnımızı doyuracak bir şeyler arıyoruz efendim" diye yanıt verdi diğerleri.

"Siz ne yersiniz? Yanınızdakiler sizin çocuklarınız mı?"

"Aslında değil efendim; onlar bizim torunlarımız. Ama gördüğünüz gibi onlara acıdığımız için yiyeceklerimizi onlarla paylaşıyoruz" diye yanıtladı yaşlı adamla kadın.

O sırada Vukub-Cakix, dişi yüzünden büyük acı çekiyordu ve güçlükle konuşabiliyordu.

"Sizden istirham ediyorum, lütfen bana da merhamet gösteriniz. Siz ne yaparsınız? Şifa vermek için bildiğiniz bir şeyler var mı?" diye sordu Vukub-Cakix.

"Biz yalnızca dişlerin arasındaki solucanları çıkarırız, gözleri iyileştiririz ve kemikleri düzeltiriz efendim" diye yanıtladılar.

"Harika! Beni hemen iyileştirin; dişlerim yüzünden gece gündüz acı çekiyorum. Dişlerim ve gözlerimin acısından dinlenemiyorum, uyuyamıyorum. Bunların hepsi, silahlarıyla bana ateş eden o iki şeytan yüzünden oldu. Onların yüzünden yemek yiyemiyorum. Bu yüzden bana merhamet gösterin de dişlerimi, çenemi düzeltin."

"Siz hiç merak etmeyin. Size acı veren yalnızca bir solucan; dişlerinizi yerine oturttuğumuzda tüm acınız dinecek Yüce Efendimiz."

Dişlerimi düzeltmeniz iyi olur çünkü beni efendi yapan onlardır. Görkemimi dişlerim ve gözlerimden alıyorum."

"Merak etmeyin; biz hemen onların yerine yenilerini yerleştireceğiz" dedi yaşlı adamla kadın. Ancak yeni dişler, mısır tanelerinden başka bir şey değildi.

"O halde gelin çıkarın onları da rahatlayayım" dedi Vukub-Cakix. Bunun üzerine Vukub-Cakix'in dişlerini yerinden söktüler; ama ona yerine koydukları dişlerin mısır taneleri olduğunu söylemediler. Beyaz mısır taneleri ağzının içinde parıldıyordu.

Bir anda ihtişamı sönüp gitti Vukub-Cakix'in. Bir efendiye, krala benzemiyordu artık. Ağzının içinde değerli taşlar gibi parıldayan dişlerinin hepsini sökmüşler. Vukub-Cakix'in gözlerini iyileştirmek içinse gözlerini oymuşlardı. Böylece tüm zenginliğini elinden almışlardı.

Ama o, hiçbir şey hissetmiyordu artık. Sadece bakıyordu. Hun-Ahpu ve Xbalanque'in tavsiyesiyle gurur duyduğu ne varsa alınmıştı elinden.

Ardından Vukub-Cakix öldü; Hun-Ahpu kolunu geri aldı. Vukub-Cakix'in karısı Chimalmat da ölüp gitti o sırada.

İşte, Vukub-Cakix'in zenginliğinin sonu böyle geldi. Onu iyileştirdiğini söyleyenler; yeryüzünde gurur duyduğu zümrütlerini, değerli taşlarını aldılar elinden.

Tüm bunları yapan yaşlı adamla kadın, doğaüstü insanlardı. Kolu geri alan iki genç onu yerine taktılar ve her şey eskiye döndü.

Bunların hepsini Vukub-Cakix'i öldürmek için yapmışlardı; çünkü onun bu kadar kendini beğenmiş olması iyi değildi.

Bunlar olup bittikten sonra, yollarına devam ettiler. Böylece Göğün Kalbi'nin sözlerini yerine getirmiş oldular.

(33 Madde - eşya - proje)

VII. BÖLÜM

Şimdi de Vukub-Cakix'in ilk oğlu Zipacna'nın yaptıklarını anlatalım sizlere.

"Dağları yaratan benim!" dedi Zipacna.

Zipacna nehirde yıkandığı sırada, evlerini desteklemek için koca bir kütük taşıyan dört yüz genç geçti yanından. Evlerine çatı direği yapmak için büyük bir ağacı kesen bu dört yüz genç, hep birlikte yürüyordu.

Onları gören Zipacna yanlarına giderek şöyle sordu: "Çocuklar, ne yapıyorsunuz böyle?"

"Bu ağacı taşımaya çalışıyoruz ama kaldırıp omzumuzda taşıyamıyoruz onu" diye yanıtladı gençler.

"Ben taşırım" dedi Zipacna. "Nereye götürülmesi gerekiyor? Onu ne için kullanacaksınız?"

"Yalnızca evimizin çatı direği olarak kullanacağız onu."

"Tamam, peki" dedi Zipacna. Ardından kuvvetle yüklenip kütüğü omzuna aldı ve dört yüz gencin evlerinin kapısına kadar götürdü.

"Bizimle kalsana delikanlı" dediler Zipacna'ya. "Annen baban var mı?"

"İkisi de yok" diye yanıtladı Zipacna.

"O zaman evimiz için kullanmak üzere yarın bir kütük daha taşımamız gerekecek. Onu taşımak için tekrar seni çağıralım."

"Tamam" dedi Zipacna.

Sonra dört yüz genç bir araya gelip konuştu:

"Bu delikanlıyı nasıl öldürebiliriz? Yaptıkları hiç de iyi değil. Ağacı tek başına taşıdı. Büyük bir çukur kazalım ve onu çukura itelim. Sonra da diyelim ki: 'Haydi aşağı inip toprağı kaz.' O çukura indikten sonra üzerine büyük bir ağaç atalım ve orada çukurda ölsün."

Dört yüz genç aralarında böyle konuştuktan sonra çok derin bir çukur kazdı. Ardından Zipacna'yı çağırıp ona şöyle dediler:

"Seni gerçekten seviyoruz. En derine kadar kaz çünkü biz oraya yetişemiyoruz."

"Tamam" dedi Zipacna. Sonra çukura indi. O toprağı kazarken gençler sordu:

"En derine kadar gittin mi?"

"Evet" diye yanıtladı Zipacna kazmaya devam ederken. Ama kazdığı bu çukur onu kurtaracaktı.

Onu öldürmek istediklerini biliyordu. Bu yüzden kazdığı çukurun yanına kurtulmak için başka bir çukur daha kazmıştı.

"Bitti mi?" diye sordu yukarıdan gençler.

"Hâlâ kazıyorum, işim bitince ben size haber vereceğim" diye yanıtladı Zipacna çukurun dibinden.

Ama aslında kendi mezarını kazmıyordu aşağıda. Tam tersine kurtulmak için başka bir çukur kazıyordu. Zipacna onlara seslendiğinde diğer çukurda güvendeydi.

"Gelip kazdığım çukurdan çıkan toprağı temizleyin, çünkü en derine kadar geldim. Beni duymuyor musunuz? Sizin sesiniz

yankılanıyor; bir kere, iki kere... Ama ben, sizi duyabiliyorum" diye bağırdı saklandığı yerden Zipacna.

Bunun üzerine gençler, evlerine götürmek üzere kestikleri büyük ağacı çukura yuvarladılar. Ağaç, büyük bir gürültüyle çukura düştü.

"Kimse konuşmasın; ölürken çıkardığı sesleri duymak için bekleyelim" dediler birbirlerine sessizce aynı anda yüzlerini kapatırken.

Sonra, Zipacna'dan sesler gelmeye başladı. Bir çığlık attı Zipacna. Ama ağaç çukura düştükten sonra yalnızca bir kere çığlık atmıştı.

"Yaşasın! Ne güzel de üstesinden geldik bu durumun. Öldü işte!" diye sevindi gençler. "Eğer başladığı işe devam etseydi biz yok olurduk çünkü aramıza girmişti bir kere."

Daha da neşelenen gençler şöyle devam etti: "Şimdi önümüzdeki üç gün içinde *chicha*'mızı hazırlayalım. Üç gün geçtikten sonra evimizin şerefine onu içelim."

Ardından şöyle dediler: "Yarın, yarından sonra gelip bakalım. Karıncalar kokuyu duyup leşi alıp götürmek için çukura girecekler mi?"

Ancak çukurun içinde bekleyen Zipacna gençlerin söylediği her şeyi duydu. Sonra, ikinci gün bir sürü karınca girip çıkmaya başladı çukura. Kütleler halinde kütüğün etrafında toplandılar. Bazısı Zipacna'nın saçını, bazısı ise tırnaklarını taşıyordu. Bunu gören gençler şöyle dedi: "Bakın; karıncalar nasıl da toplandı. Bazısı onun saçlarını, bazısı tırnaklarını taşıyor. Yaptığımıza da bakın hele!"

Onlar aralarında böyle konuşuyorlardı ama Zipacna, turp gibi sağlamdı. Karıncalara vermek üzere saçlarını kendisi kesmişti; dişleriyle tırnaklarını kendisi kemirmişti.

Dört yüz genç onun öldüğünü düşünüyordu. Üçüncü gün cümbüşe başladılar ve hepsi sarhoş oldu. Kendinden geçen gençler hiçbir şey düşünmüyor, hissetmiyordu artık. Çukurdan çıkan Zipacna evlerini başlarına yıktı ve hepsini öldürdü.

Dört yüz gençten tek bir tanesi bile kurtulamadı; hepsi Vukub-Cakix'in oğlu Zipacna tarafından öldürüldü.

Dört yüz genç işte böyle öldü. Bir söylentiye göre; onlar öldükten sonra Ülker Takımyıldızı'nı oluşturdular Ama bu, yalnızca bir söylentiden ibaret olabilir.

Şimdi de sizlere; Hun-Ahpu ve Xbalanque'nin Zipacna'yı nasıl öldürdüğünü anlatalım.

VIII. BÖLÜM

Hun-Ahpu ve Xbalanque adındaki iki genç tarafından Zipacna'nın nasıl öldürüldüğünü anlatalım sizlere.

Az önce sizlere anlattığımız gibi dört yüz gencin Zipacna tarafından öldürülmesi, bu iki gence çok acı verdi.

Zipacna, karnını doyurmak için her gün nehir kıyısında balık ve ıstakoz avlıyordu. Gün boyunca yiyecek aramak için dolaşıyordu; geceleri ise dağları omzunda taşıyordu.

Hun-Ahpu ve Xbalanque, ormanda bulunan *ek* bitkisinin yapraklarından büyük bir ıstakoz yaptı. Istakozun büyük kıskaçlarını yapmak için bu bitkiyi kullandılar, küçük kıskaçlarını ise *pahac*'tan[5] yaptılar. Sırtını koruyan kabuğunu da taştan yaptılar.

Sonra yaptıkları bu ıstakozu, Meavan adındaki büyük bir dağın ayağında yer alan mağaranın ağzına koydular. Zipacna'yı da işe orada yendiler.

Ardından Zipacna'yı bulmak üzere nehir kıyısına gittiler.

"Nereye gidiyorsun delikanlı?" diye sordular ona.

"Hiçbir yere gittiğim yok; yalnızca yemek arıyorum gençler" diye yanıtlatı Zipacna.

"Sen ne yersin ki?"

5 Bu kelimenin ne anlama geldiği bilinmemektedir. Ancak küçük yapraklı bir bitki olduğu düşünülmektedir. Kişe dilinde pahac'a en yakın kelime "sıpa" anlamına gelen *paak*'tır. (Yayıncının notu)

"Yalnızca balık ve ıstakoz. Ama burada hiç yok; bir tane bile bulamadım. İki gündür hiçbir şey yemedim; açlıktan ölüyorum" dedi onlara Zipacna.

"Orada, vadinin ağzında bir ıstakoz var. Hem de kocaman. Senin için muhteşem bir yemek olur. Onu yakalamaya çalıştığımızda ısırdı bizi, bu yüzden korkuyoruz. Onu yakalayamayız biz" dedi Hun-Ahpu ve Xbalanque.

"Bana merhamet gösterin gençler. Hani nerede o? Gelin, gösterin bana haydi" dedi Zipacna.

"Biz gelmek istemiyoruz. Sen yalnız git; merak etme kaybolmazsın. Nehir kıyısını takip et, büyük bir dağın yamacına varacaksın. Orada vadinin ağzında sesler çıkarıyor. Tek yapman gereken oraya gitmek."

"Ah! Ne kadar da şanssızım. Benimle gelmeyecek misiniz gençler? Haydi, benimle gelin siz de. Avlayabileceğiniz bir sürü kuş var. Onları nerede bulabileceğimizi biliyorum" dedi Zipacna.

Onun bu alçakgönüllü tavrı gençleri ikna etti. "Onu nasıl yakalayacağını biliyor musun?" diye sordu gençler. "Çünkü yalnızca senin için geri dönüyoruz. Onu yakalamaya çalışmayacağız tekrar. Onu neredeyse yakalıyorduk ama mağaraya girmeye çalışırken ısırdı bizi. Bu yüzden tekrar oraya girmeye korkuyoruz. En iyisi senin girmen mağaraya."

"Tamam" dedi Zipacna ve birlikte yola koyuldular. Oraya vardıklarında Zipacna, mağaraya indi. Orada kırmızı sert kabuğunu gösterecek şekilde ıstakoz yatıyordu. Ama aslında orada gençlerin hazırladığı tuzak bekliyordu Zipacna'yı.

"Harika!" dedi Zipacna neşeyle. "Onu hemen mideye indirmek istiyorum." Açlıktan ölüyordu. Sürünerek içeri girmeye çalıştı ama ıstakoz yukarı tırmanıyordu.

Bunun üzerine dışarı çıktı Zipacna. "Yakalayamadın mı?" diye sordu gençler. "Henüz değil" diye karşılık verdi Zipacna. "Tırmanmaya devam etmese neredeyse yakalıyordum onu. Belki yukarıdan girsem daha iyi olacak."

Bu kez de sürünerek yukarıdan girmeye çalıştı mağaraya. Neredeyse içeri girmişti ki büyük bir toprak yığını kaydı ve göğsüne yığıldı. Zipacna geri dönemedi ve bir taşa döndü.

Hun-Ahpu ve Xbalanque adındaki iki genç tarafından işte böyle öldürüldü Zipacna. Eski bir efsaneye göre Zipacna; Vukub-Cakix'in büyük oğlu, dağların yaratıcısıydı.

Meavan adındaki dağın eteğinde ölüp gitti Zipacna. O kendini beğenmişlerin ardından bir anda yok olup gitmesi bir mucizeydi. Geriye tek bir tanesi kalmıştı; şimdi de sizlere onun hikâyesini anlatalım.

(21 Madde - yet - popol)

IX. BÖLÜM

Kendini beğenmişlerin üçüncüsü; Vukub-Cakix'in Cabrakan adındaki ikinci oğluydu. "Dağları deviren benim!" dedi Cabrakan.

Ama Hun-Ahpu ve Xbalanque, Cabrakan'ı da yendiler. Hurakan, Chipi-Cakulha ve Raxa-Cakulha; Hun-Ahpu ve Xbalanque'e şöyle dedi:

"Vukub-Cakix'in ikinci oğlu da payına düşeni alsın. İstediğimiz bu; çünkü onlar yeryüzünde kötü şeyler yaptılar. Haşmetlerini yaşadılar, azamet gösterdiler, güçlerini sergilediler. Ama öyle olmamalı. Onu, Güneş'in doğduğu yöne götürün."

"Tabii ki Yüce Efendi'miz" diye karşılık verdi iki genç. "Gördüklerimiz hiç de iyi değil. Siz yok musunuz sanki? Huzur veren sen değil misin Göğün Kalbi?" diye sordu Hurakan'ın sözlerini duyan gençler.

Ama o sırada Cabrakan, dağları yerinden oynatmakla meşguldü. Ayağını bastığı yerde büyüklü küçüklü dağlar bitiyordu. Cabrakan'la karşılaşan gençler ona şöyle sordu:

"Nereye gidiyorsun delikanlı?"

"Hiçbir yere" diye yanıt verdi Cabrakan. "Yalnızca dağları yerinden oynatıyorum. Onları yerle bir ediyorum."

Ardından Cabrakan onlara sordu: "Buraya neden geldiniz? Sizleri tanımıyorum. Adınız ne sizin?"

"Adımız yok bizim" diye karşılık verdi gençler. "Dağlarda ağız tüfeğiyle kuş avlayan avcılarız sadece. Kimi kimsemiz yok genç adam.

"Küçük, büyük dağlarda dolaşırız durmadan. Ama çok büyük bir dağ gördük. Çok yüksek bir uçurum var kıyısında. Dağ gerçekten çok yüksek; o kadar yüksek ki diğer dağların zirvelerine tepeden bakıyor. Bu yüzden orada tek bir tane bile kuş avlayamadık. Senin bütün dağları dümdüz ettiğin doğru mu?" diye sordular ona.

"Bahsettiğiniz bu dağı gerçekten gördünüz mü? Hani nerede? Görseydim eğer yerle bir ederdim onu. Nerede gördünüz onu?" dedi Cabrakan.

"Orada, Güneş'in doğduğu yönde" diye cevap verdi Hun-Ahpu ve Xbalanque.

"Tamam, bana yolu gösterin haydi" dedi Cabrakan iki gence.

"Hayır, olmaz! Seni aramıza almamız gerekiyor; birimiz sağına, birimiz de soluna geçecek. Ağız tüfeklerimiz de yanımızda, böylece yolda kuş görürsek avlayabiliriz."

Böylelikle neşe içinde hep birlikte çıktılar yola. İki genç bir taraftan ağız tüfeklerini deniyordu. Ancak kuşları vurmak için kilden yaptıkları mermileri kullanmıyorlardı. Yalnızca havayı kullanıyorlardı.

Cabrakan bu duruma şaşıp kalmıştı. Ardından gençler bir ateş yaktı ve pişirmek için kuşları ateşe koydular. Ama kuşlardan birini *tizate* ile kapladılar ve onu tozla bembeyaz yaptılar.

"Çıkan kokuyla iştahını kabartmak için ona bunu verelim" dediler. "Bu kuş onun sonu olacak. Nasıl ki kuşu toprakla kapladık, onu da öldürdükten sonra aynı şekilde toprağa gömelim.

"Bir şey yaratmak ne kadar yüce, ne kadar bilgecedir; ekim vakti, günün doğması..." dedi gençler.

"İnsanın canı nasıl yemek isterse Cabrakan da bizim hazırladığımız kuşu yemek istiyor" diye konuştular aralarında.

Bu arada kuşlar kızarıyor, döndükçe renkleri değişiyordu. Kuşlardan damlayan yağ ve su iştah kabartıcı bir koku salıyordu etrafa. Cabrakan kuşları yemek için büyük bir iştah duyuyordu; ağzı iyice sulanmıştı. Pişen kuşların kokusu yüzünden esnediğinde ağzından salya ve tükürükler akıyordu.

Ardından dayanamayıp sordu Cabrakan: "Ne yiyorsunuz siz? Hiç bu kadar iştah açıcı bir koku duymadım doğrusu. Bana da bir parça versenize."

Bunun üzerine Cabrakan'a bir kuş verdiler; ama o kuş sonu olacaktı Cabrakan'ın. Kuşu bitirdikten sonra o büyük dağın bulunduğu yöne doğru tekrar yola koyuldular.

Ancak kısa bir süre sonra Cabrakan'ın eli ayağı boşaldı. Yediği kuşun bulandığı toprak yüzünden gücü tükenmişti. Dağlara hiçbir şey yapamıyordu; eskisi gibi yerinden oynatamıyordu dağları.

Onun bu halini gören gençler; ellerini, ayaklarını bağladılar ve onu yere attılar. Ardından da toprağa gömdüler onu.

Hun-Ahpu ve Xbalanque işte böyle yendiler Cabrakan'ı. Ama onların yeryüzünde yaptıklarının hepsini anlatmak mümkün değildir.

Vukub-Cakix, Zipacna ve Cabrakan'ın yenilgisinden sonra şimdi de sizlere; Hun-Ahpu ve Xbalanque'in nasıl doğduğunu anlatalım.

(26 Madde - Ayet - Paragraf)

II. KİTAP

KAHRAMAN İKİZLER'İN DOĞUMU VE XİBALBA'YA YOLCULUK

2. Kitap 14 bölüm - Lore.
407 madde, Ayet, Paragraf

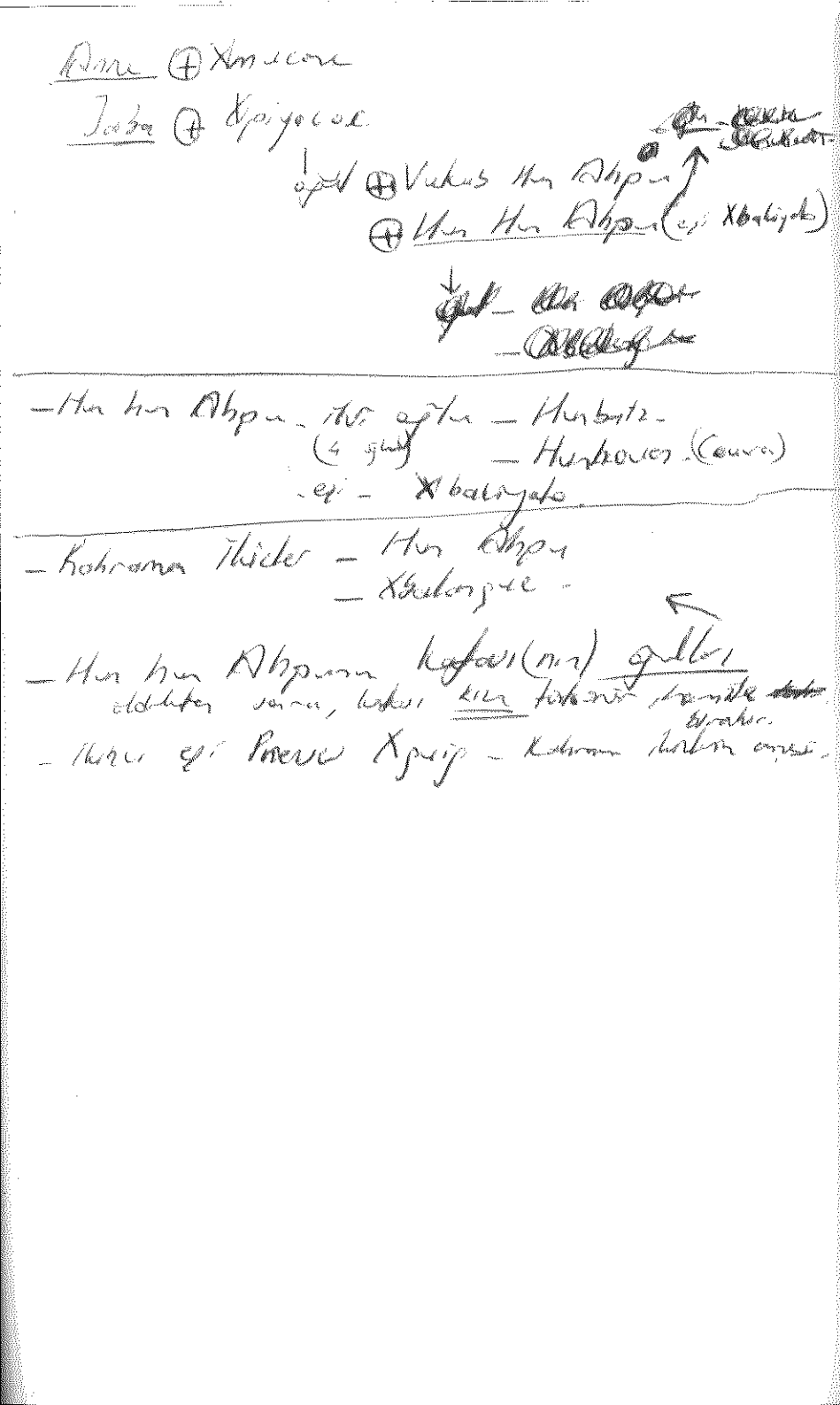

I. BÖLÜM

Şimdi Hun-Ahpu ve Xbalanque'nin babalarının ismini söyleyelim sizlere. Ama onların nereden geldikleri, Hun-Ahpu ve Xbalanque'nin nasıl doğduğu konuları bir sır olarak kalacak. Olayların yalnızca bir kısmını, babalarıyla ilgili olan kısmını anlatacağız sizlere.

Hikâye şöyle: Hun-Hun-Ahpu ve Vukub-Hun-Ahpu denirdi onlara. Babaları Xpiyacoc , anneleri ise Xmucane idi. Hun-Hun-Ahpu ve Vukub-Hun-Ahpu; Xpiyacoc ve Xmucane'nin çocuğu olarak doğmuşlardı bir gece.

Sonra Hun-Hun-Ahpu'nun iki oğlu oldu; birinin ismi Hunbatz, diğerinin ismi ise Hunchouen'di.

Annelerinin, Hun-Hun-Ahpu'nun eşinin ismi Xbakiyalo'ydu. Vukub-Hun-Ahpu'ya gelince; eşi yoktu onun, bekârdı.

Bu iki oğlan, doğuştan çok bilgeydiler. Yeryüzünün kâhinleriydi onlar. Güzel yaratılışlı, iyi huyluydular. Hun-Hun-Ahpu'nun oğlu Hunbatz ve Hunchouen'e bütün sanatlar öğretilmişti; flüt çalışıyor, şarkı söylüyor, atış yapıyor, resim, heykel yapıyor, el işçiliğiyle uğraşıyorlardı. Çok yetenekliydiler.

Ancak Hun-Hun-Ahpu ve Vukub-Hun-Ahpu tüm gün boyunca zar atıp top oynamakla meşguldü. İki günde bir toplanıp hep birlikte top oynuyorlardı.

Hurakan, Chipi-Cakulha ve Raxa-Cakulha'nın ulağı *Voc*, onları izlemeye gelirdi. Ama o, yeryüzü ve Xibalba'dan çok uzakta yaşamıyordu. Bu yüzden bir çırpıda Hurakan'ın yanına, gökyüzüne çıkabiliyordu.

Hunbatz ve Hunchouen'in annesi öldüğünde hâlâ yeryüzünde yaşıyorlardı.

Xibalba yolunda giderken bir taraftan top oynuyorlardı ve Xibalba'nın efendileri Hun-Came ile Vukub-Came onları duydu.

"Ne yapıyor bunlar yeryüzünde? Yeryüzünü böyle sarsan, bu kadar gürültü yapan da kim? Bulup getirin onları, burada oynasınlar toplarını. Böylece alt edelim onları. Bize itaat etmiyorlar artık, saygı duymuyorlar varlığımıza. Bir de yetmezmiş gibi tepemizde kavga ediyorlar durmadan" dedi Xibalba'nın efendileri.

Sonra bir araya gelip konuştular. Hun-Came ve Vukub-Came yüksek yargıçlardı. Bütün efendiler onların krallıklarının kollarıydı ve her birine Hun-Came ve Vukub-Came tarafından yetki verilmişti.

Xiqiripat ve Cuchumaquiq adında iki efendi vardı. Yeryüzünde kan dökülmesinin sebebi onlardı. Bir de Ahalpuh ile Ahalgana vardı ve onlar da efendiydi. Onların görevi; insanların şişmesine, bacaklarından cerahat akmasına ve yüzlerinin *chuganal* adı verilen hastalıkla birlikte sarımsı bir renge dönmesine sebep olmaktı.

Chamiabak ve Chamiaholom adındaki efendiler ise kemiklerle ilgiliydi. Onların işi; insanları bir deri bir kemik kalana kadar zayıflatmak, öldüklerinde ise geriye tek bir kemik bile bırakmamaktı.

Ahalmez ve Ahaltocob adındaki efendilerin işi de insanların başına felaket getirmekti. İnsanlar evlerinin arkasında ya da önünde düşme sansızlığına uğrayıp ölü bulunurdu. İşte bunu yapan Ahalmez ile Ahaltocob'du.

Xic ve Patan ise; insanların yolda giderken aniden ölmesine sebep oluyorlardı. İnsanlar kan kusmaktan ölene kadar ağızlarından kan boşalıyordu. Bunun için insanlar yolda giderken onların boğazlarını sıkıyor, göğüslerini sıkıştırıyorlardı ve insanlar kan kusmaktan yolda ölüyordu.

İşte bu efendilerin hepsi, Hun-Hun-Ahpu ve Vukub-Hun-Ahpu'yu nasıl cezalandıracaklarını, onlara nasıl işkence edeceklerini konuştular. Efendilerin isteği; Hun-Hun-Ahpu ve Vukub-Hun-Ahpu'nun giydikleri deri zırhlarını, halkalarını, eldivenlerini, başlıklarını çıkartmak ve onları utandırmaktı.

Şimdi onların Xibalba'ya yaptıkları yolculuğu ve Hun-Hun-Ahpu'nun oğulları Hunbatz ile Chouen'i nasıl geride bıraktıklarını anlatalım sizlere. Ardından da Anneleri çoktan ölen Hunbatz ile Hunchouen'i; Hun-Ahpu ile Xbalanque'nin nasıl alt ettiğini anlatalım.

II. BÖLÜM

Bir süre sonra Hun-Came ve Vukub-Came'nin habercileri geldi. "Ahpop-Achih! Gidin hadi, Hun-Hun-Ahpu ve Vukub-Hun-Ahpu'ya mesajımızı iletin. Onlara gidip 'Bizimle gelin' deyin. Buraya gelip bizimle top oynasınlar, eğlendirsinler bizi. Açıkçası yaptıklarına hayret ediyoruz. Dolayısıyla gelsinler buraya" dedi efendiler.

Ardından devam ettiler: "Tüm o gürültüyü yapmak için kullandıkları halkalarını, eldivenlerini, kauçuk toplarını da getirsinler yanlarında. Hemen gelmelerini söyleyin onlara."

Bu haberciler birer baykuştu ve isimleri; Chabi-Tucur, Hurakan-Tucur, Cakix-Tucur ve Holom-Tucur'du. Chabi-Tucur bir ok kadar hızlıydı; Hurakan-Tucur'un tek bacağı vardı; Cakix-Tucur'un sırtında ateş kırmızısı tüyleri vardı; Holom-Tucur'un ise sadece kafası ve kanatları vardı, bacakları ya da gövdesi yoktu.

Bu dört haberci Ahpop-Achih rütbesine sahipti. Xibalba'dan ayrıldıktan sonra Hun-Hun-Ahpu ve Vukub-Hun-Ahpu'nun top oynadığı *Nim-xob-Carchah* adındaki sahaya gittiler. Haberciler; Hun-Came, Vukub-Came, Ahalpuh, Ahalgana, Chamiabak, Chamiaholom, Xiqiripat, Cuchumaquiq, Ahalmez, Ahaltocob, Xic ve Patan'ın aynen kendilerine söyledikleri gibi mesajı ilettiler.

"Hun-Came ve Vukub-Came gerçekten böyle mi söyledi? Sizinle gelmemizi söyledikleri doğru mu?"

"Evet, aynen öyle söylediler. Ayrıca oyun malzemelerinizi de beraberinizde getirmenizi istediler."

"Tamam, biraz bekleyin bizi. Annemize veda edip geliyoruz hemen."

Ardından evin yolunu tuttular ve babaları artık hayatta olmadığı için annelerine şöyle dediler: "Bir süreliğine gidiyoruz anne; efendilerin habercileri bizi almaya geldi. Habercilerin söylediğine göre; 'Hemen gelsinler' demiş efendiler. Ama topumuz vaadimizin kanıtı olarak burada kalsın." Sonra da topu evin tavanına asmaya gittiler. "Oynamak için geri geleceğiz" dediler.

Sonra Hunbatz ve Hunchouen'e dönüp: "Size gelince; müziğe devam edin, şarkı söyleyin, resim yapın, oymacılığa devam edin, evimizi ve büyükannenizin kalbini sıcak tutun" dediler.

Çocukları giderken Xmucane duygulandı ve ağlamaya başladı. "Üzülme anne. Gidiyoruz ama henüz ölmedik" dedi Hun-Hun-Ahpu ve Vukub-Hun-Ahpu ayrılırken.

Anneleriyle vedalaştıktan sonra Hun-Hun-Ahpu ve Vukub-Hun-Ahpu yola çıktı. Haberciler önden gidiyordu. Xibalba'ya giden yoldan aşağı inmeye başladılar, çok dik bir yokuştan iniyorlardı.

Nuzivan-cul ve *Cu-zivan* adındaki vadilerin arasından hızlıca akan nehrin kıyısına gelene kadar devam ettiler ve oradan karşıya geçtiler. Sonra, su kabağı ağaçlarının arasından akan nehrin üzerinden geçtiler kendilerini yaralamadan.

Ardından kan nehrinin kıyısına geldiler, onu da geçtiler suyundan içmeden. Sonra başka bir nehrin kıyısına vardılar, onu da geçtiler. Oraya kadar hiçbir tehlikeyle karşılaşmadılar. Dört yolun kesiştiği bir noktaya varana kadar devam ettiler ve işte orada mağlup oldular.

Yollardan biri kırmızı, biri siyah, biri beyaz, diğeri de sarıydı. Siyah yol onlara şöyle dedi: "Beni izlemelisiniz, çünkü Efendi'ye giden yol benim."

O andan itibaren tuzağa düşmüşlerdi; çünkü Xibalba yoluna sokulmuşlardı bir kere. Xibalba'nın Efendileri'nin bulunduğu salona geldiklerinde oyunu çoktan kaybettiklerini anladılar.

İlk sırada oturanlar, Xibalba'nın Efendileri tarafından dizilmiş ağaçtan figürlerdi. İlk onları selamladılar: "Merhaba, Hun-Came" dediler adamlardan birine. "Merhaba, Vukub-Came" diye devam ettiler.

Ama adamlar hiç cevap vermedi. Bunun üzerine Xibalba'nın Efendileri kahkahayı bastı; katıla katıla gülüyorlardı. Hun-Hun-Ahpu ve Vukub-Hun-Ahpu'yu yeneceklerine kesin gözüyle bakıyorlardı. Kahkahayla gülmeye devam ettiler.

Ardından Hun-Came ve Vukub-Came konuştu: "Demek geldiniz, güzel. Yarına maskelerinizi, halkalarınızı ve eldivenlerinizi hazırlayın."

"Gelin, bizim tahtımıza oturun haydi" dediler. Ama tahtımız dedikleri sıcak taştan başka bir şey değildi. Oturur oturmaz yandı Hun-Hun-Ahpu ve Vukub-Hun-Ahpu. Tahtın üzerinde kıpırdanmaya başladılar. Ayağa kalkmak istiyorlardı çünkü yanıyorlardı.

Bunu gören Xibalba'nın Efendileri tekrar gülmeye başladı. Gülmekten gözlerinden yaşlar geliyordu, nefes alamaz duruma gelmişlerdi. Karınları ağrıdı gülmekten.

Sonra onlara şöyle dediler: "Şimdi evinize gidin; orada size çıra ve sigara verecekler. Gidip uyuyun şimdi."

Bunun üzerine Hun-Hun-Ahpu ve Vukub-Hun-Ahpu Karanlık Ev'e gittiler. Zifiri karanlıktan başka bir şey yoktu evde. O

sırada Xibalba'nın Efendileri ne yapacakları konusunda aralarında konuşuyorlardı:

"Onları yarın kurban edelim; hemen öldürelim çünkü oynadıkları oyunla bizleri aşağılıyorlar."

Hun-Hun-Ahpu ve Vukub-Hun-Ahpu'ya verilen bu çıralara *zakitok* deniyordu. Xibalba'daki sert çam ağaçlarından yapılan bu çıraların ucu çok sivriydi.

Sonra Hun-Hun-Ahpu ve Vukub-Hun-Ahpu Karanlık Ev'e girdiler. Her birine Hun-Came ve Vukub-Came'nin gönderdiği yanan çıra ve sigaralar verilmişti.

Çıra ve sigaraları vermek üzere eve gelen haberciler onları bir köşeye sinmiş halde buldular. İçeri girdiklerinde alevler evi aydınlattı. Hun-Hun-Ahpu ve Vukub-Hun-Ahpu'ya şöyle dediler: "İkiniz de çıralarınızı ve sigaralarınızı yakın hadi. Onları yarın sabah geri getirin, ama dikkat edin hepsi yanıp bitmesin. Aldığınız gibi geri getireceksiniz onları. Efendiler bu şekilde söylememizi buyurdu."

Onlara işte böyle demişti gelenler ve böylece Hun-Hun-Ahpu ile Vukub-Hun-Ahpu'nun yenilgisi kesinleşmiş oldu çünkü çıraları yanıp bitti, kendilerine verilen sigarları da bitirdiler. Xibalba'daki zorlukları bunlarla bitmiyordu, çeşit çeşit zorlu sınav vardı orada.

Bunlardan ilki Karanlık Ev'di; içeride sadece karanlık vardı. İkinci ise Xuxulim adındaki evdi; bu evin içine giren herkesi dondurucu bir rüzgâr sarıyordu.

Üçüncüsü ise Kaplanlar Evi'ydi; içeride azılı kaplanlar kükrüyor, oradan oraya atlıyor, sinsice kurbanlarını bekliyordu.

Dördüncü ev Zotzi-ha, Yarasalar Evi'ydi. Bu evin içinde de yarasadan başka bir şey yoktu. Hiç durmadan içeride kanat çırpıyor, çığlık atıyorlardı.

Beşinci ev Chayim-ha, savaşçıların eviydi. İçeride keskin, sivri uçlu mızraklarla savaşan savaşçılar vardı.

Bunlar Xibalba'nın ilk zorluklarıydı ama Hun-Hun-Ahpu ve Vukub-Hun-Ahpu oralara girmedi. Bu yüzden yalnızca sınama evlerinin isimlerini saydık.

Hun-Hun-Ahpu ile Vukub-Hun-Ahpu, Hun-Came ve Vukub-Came'nin huzuruna geldiklerinde: "Sigaralarımız nerede? Dün gece size verdiğimiz çıralar nerede?" diye sordu Hun-Came ve Vukub-Came.

"Hepsi bitti, Efendim" diye yanıt verdi Hun-Hun-Ahpu ile Vukub-Hun-Ahpu.

"Peki, o zaman. Bugün hayatınızın son günü olacak çünkü öleceksiniz. Sizi yok edeceğiz; parçalara ayıracağız. Sizden kalanlar gömülüp gidecek. Kurban edileceksiniz" dedi Hun-Came ve Vukub-Came.

Ardından Hun-Hun-Ahpu ile Vukub-Hun-Ahpu'yu kurban edip Pucbal-Chah adı verilen yere gömdüler. Ancak gömmeden önce Hun-Hun-Ahpu'nun kafasını kopardılar ve iki kardeşi birlikte gömdüler.

"Bu kafayı alıp yolun ortasındaki ağaca asın" dedi Hun-Came ve Vukub-Came. Hun-Hun-Ahpu'nun kafasını ağacı astıkları anda daha önce hiç meyve vermemiş olan ağacın dallarından meyveler fışkırdı. Bir söylentiye göre; bugün Hun-Hun-Ahpu'nun kafası dediğimiz bu ağaç, su kabağı ağacıymış.

Hun-Came ve Vukub-Came şaşkınlık içinde ağacın meyvelerine bakakaldılar. Yuvarlak meyveler ağacın her yerini kaplamıştı; Hun-Ahpu'nun kafasını göremiyorlardı çünkü ağacın meyvelerine çok benziyordu. Ağaca bakmaya gelen herkes aynı şeyi görüyordu.

Onlara göre bu ağaç, mucizevîydi çünkü Hun-Ahpu'nun kafasını ağaca asar asmaz olanlar inanılmazdı. Sonra Xibalba'nın Efendileri şöyle dedi: "Bu ağacın altına gelip oturmaya cesaret edemesin hiç kimse." Böylece ağaca kimse yaklaşamaz oldu.

O günden sonra Hun-Ahpu'nun kafasını bir daha gören olmadı çünkü ağacı meyveleriyle bir olmuştu. Ama genç bir kız bu mucizevî hikâyeyi duydu. Şimdi sıra onun gelişini anlatmakta.

III. BÖLÜM

Bu anlatacaklarımız Cuchumaquiq adındaki bir kralın kızının hikâyesidir.

Bir gün kralın kızı bu mucizevî hikâyeyi duydu. Kızın adı Xquiq, babasının adı ise Cuchumaquiq'ti. Babasının o ağacın meyveleri hakkında anlattığı hikâyeyi duyunca çok etkilenmişti Xquiq.

"Anlatılan bu ağacı neden gidip göremiyorum? Anlattığınız o meyveler çok lezzetli olmalı" diye çıkıştı babasına genç kız. Sonra da tek başına ağacı görmeye gitti. Pucbal-Chah'taki ağacın yanına vardı ve ardından:

"Ah, ah!" diye seslendi. "Bu ağaçtaki meyveler nedir böyle? Ağacın meyveyle dolu olduğunu görmek ne kadar da güzel! Meyvesinden bir tane koparsam ölür müyüm? Yok olur muyum?" diye sordu.

Ağacın dalları arasındaki Hun-Ahpu'nun kafası genç kıza şöyle dedi:

"İstediğin nedir? Bu ağacın dallarını süsleyen meyveler kafatasından başka bir şey değildir." Sonra sordu: "Yine de istiyor musun?"

"Evet, istiyorum" diye yanıtladı genç kız.

"Peki, öyleyse. Uzat elini" dedi kafatası.

"Tamam" dedi genç kız ve elini kafatasına doğru uzattı.

O anda kafatası genç kızın avucuna tükürdü. Kız hemen avucuna baktı ama tükürük orada değildi.

"Bu tükürükle sana soyumu verdim. Artık kafatasım konuşmayı bıraktı. Bir ölünün kafatasından başka bir şey değil artık.

Büyük kralların kafaları da böyledir; çünkü onlara güzellik veren kafalarındaki etten başka bir şey değildir. Öldüklerinde geriye kalan kemiklerinden korkarlar. Bir kralın, bir ressamın oğlu da olsa doğaları aynıdır; tıpkı bu tükürük gibi. Bu dünyadan gittiklerinde özlerini kaybetmezler, onu miras bırakırlar. Kral, bilge, ressam her kim olursa olsun suretini kızlarına ve oğullarına aktarır. İşte ben de aynısını sana yaptım. Hadi yukarı, yeryüzüne çık. Böylece ölmekten kurtulabilirsin. Söylediklerime güven" dedi Hun-Ahpu'nun kafatası. Tüm bunlar; Hurakan, Chipi-Cakulha ve Raxa-Cakulha'nın sözleri üzerine yaşanmıştı.

Tüm bu konuşulanlardan sonra genç kız evine döndü. Tükürüğün hikmetiyle gebe kalmıştı. İşte, Hun-Ahpu ve Xbalanque de böyle dünyaya gelmişti.

Genç kızın eve dönmesinin üzerinden altı ay geçmişti ve babası Cuchumaquiq, kızın durumundan şüpheleniyordu. Babası genç kızın hamile olduğunu anladığında kızın sırrı ortaya çıktı. Bunun üzerine Hun-Came ile Vukub-Came, kızın babası Cuchumaquiq ile bir araya gelip konuştular.

"Kızım hamile, Efendiler; yüzüne kara leke sürüldü" dedi efendilerin huzuruna çıkan Cuchumaquiq.

"Tamam, kızın ağzını yokla. Eğer konuşmayı reddederse onu cezalandır. Buradan götürülüp kurban edilsin" dedi Hun-Came ile Vukub-Came.

"Peki, Efendiler" diye yanıt verdi Cuchumaquiq.

Sonra gidip kızına sordu: "Karnında kimin çocuğunu taşıyorsun?"

"Ben hamile değilim ki babacığım; hiçbir gençle tanışmadım bugüne kadar" diye yanıt verdi genç kız.

"Peki, öyle olsun. Sen, tam bir fahişesin! Ahpop Achih; götürün şunu, öldürün. Kalbini söküp bir su kabağının içine koyun ve onu efendilere getirin" dedi Cuchumaquiq baykuşlara.

Dört baykuş, genç kızı ve su kabağını alıp yola koyuldular. Kızı öldürmek için yanlarında bir de bıçak vardı.

"Beni öldürmeyin haberciler, çünkü karnımda taşıdığım bir yüz karası değil. Pucbal-Chah'taki Hun-Hun-Ahpu'nun kafatasına bakmak için gittiğimde oldu bütün bunlar. Bu yüzden kıymayın bana" dedi genç kız baykuşlara.

"Peki, senin kalbinin yerine ne koyacağız? Baban bize: 'Onun kalbini çıkarıp efendilerin huzuruna getirin' dedi. Böyle söylemedi mi bize? Şimdi su kabağına ne koyacağız? Biz de senin ölmeni istemiyoruz" dedi baykuşlar.

"Tamam, ama benim kalbim onların değil ki. Sizin yuvanız da burası değil; sizi insan öldürmeye zorlamalarına izin vermemelisiniz. Daha sonra huzurunuzda gerçek suçlular olacak; benimkinde ise Hun-Came ile Vukub-Came. Bu yüzden kan, yalnızca kan verilmeli onlara. Kalbim onların huzurunda yakılmamalı. Su kabağına şu ağacın meyvelerini koyun" dedi genç kız.

Ağaçtan kırmızı bir öz dökülüp su kabağının içine doldu. Tıpkı bir kanın pıhtılaşması gibi giderek koyulaşarak katı bir tabaka oluşturdu. Kan, daha doğrusu ağaçtan akan kırmızı öz, kabın içinde parlıyordu. Daha sonra genç kız sayesinde bu ağacın adını duymayan kalmadı. Bugün "Ejderha Kanı" denir o ağaca, çünkü özü kan gibidir.

"Yeryüzünde herkes sizi sevecek ve her şey sizin mirasınız olacak" dedi genç kız baykuşlara.

"Güzel. Şimdi gidip görevimizi yerine getirelim. Biz efendilere senin kalbin yerine bu özü gösterirken sen kendi yoluna git" dedi baykuşlar.

Efendilerin huzuruna gittiklerinde hepsinin sessizlik içinde onları beklediklerini gördü haberciler.

"Tamam mı?" diye sordu Hun-Came.

"Tamam, efendim. Kızın kalbi kabın içinde" dedi haberciler.

"Çok güzel; getirin bakalım" dedi Hun-Came. Sonra parmaklarıyla kabı tutup yukarı kaldırdı. Kabın içindeki parlak, kırmızı kan akmaya başladı.

"Ateşi alevlendirin ve onu ateşin üzerine koyun" dedi Hun-Came.

Ateşe atar atmaz Xibalba'nın Efendileri kanın kokusunu içlerine çekmeye başladı. Hepsi birden ayağa kalkıp ateşe yaklaştı. Yanan kalpten çıkan koku çok hoşlarına gitmişti.

Onlar böyle donakalmışken baykuşlar, yeryüzüne doğru kuş sürüleri gibi son sürat uçmaya başladılar.

Böylece genç kız Xibalba'nın efendilerini kandırıp onlardan kurtulmuş oldu.

Pamuk Prenses ve 7 cüceler hikayesi.
- 1812, Grimm Kardeşler, Sneewittchen, Karbeyani.
Snow white.
- Kız, Prenses - Xquiq.
(35 madde, get, [illegible])

IV. BÖLÜM

Xquiq adındaki genç kız geldiğinde Hunbatz ve Hunchouen büyükannelerinin yanındaydı. Xquiq hamileydi ve karnında taşıdığı Hun-Ahpu ile Xbalanque'nin doğmasına çok az bir süre kalmıştı.

Genç kız yaşlı kadına yaklaşıp şöyle dedi: "Ben geldim anne; ben senin gelinin, senin kızınım."

"Nereden çıktın sen? Oğullarım nerede? Xibalba'da ölmediler değil mi? Onların soyundan, kanından gelen Hunbatz ile Hunchouen'i görmüyor musun? Git buradan! Defol!" diye bağırdı yaşlı kadın genç kıza.

"İnan bana! Gerçekten senin gelinin, Hun-Hun-Ahpu'nun eşiyim. Karnımda taşıyorum onları; Hun-Hun-Ahpu ile Vukub-Hun-Ahpu ölmedi. Kendilerini göstermek için geri gelecekler anneciğim. Dünyaya getireceğim çocuklarda onların suretini göreceksin" dedi genç kız yaşlı kadına.

Hunbatz ile Hunchouen genç kıza sinirlenmişti. Bütün gün boyunca flüt çalıp şarkı söylüyor; resim, heykel yapıyor ve yaşlı kadını teselli ediyorlardı.

Sonra yaşlı kadın şöyle dedi: "Benim gelinim olmana ihtiyacım yok. Zina işledin sen. Yalan söylüyorsun. Hakkında konuştuğun oğullarım öldü. Sana söylediklerimin hepsi doğru. Ama dediğin gibi olsun; sen benim gelinimsin. O zaman gidip beslemen

gerekenler için yiyecek bul. Gidip bir file dolusu mısır getir; hemen geri gel çünkü söylediklerine göre sen benim gelinimsin."

"Tamam" dedi genç kız. Ardından Hunbatz ile Hunchouen'in ektiği mısır tarlasına gitti. Tarlaya giden yolu açıp temizlemişti gençler. Genç kız da bu yolu takip edip tarlaya ulaştı.

Ancak yalnızca bir mısır koçanı bulabildi; ne iki ne de üç... Koskoca tarlada yalnızca bir tane mısır koçanı bulabilmişti. Genç kızın kalbi sıkıştı.

"Ah, ne kadar şanssız; ne kadar günahkârım! Bana söylendiği gibi bir file dolusu mısırı nereden bulacağım?" diye ağlamaya başladı. Bulup götürmesi gereken yiyecekler için Chahal'a yalvarmaya başladı.

"Xtoh, Xganil, Xcacou!" Küllerden mısırı siz yarattınız; Hunbatz ile Hunchouen'in yiyeceklerini siz korursunuz. Lütfen bana yardım edin" diye yakardı genç kız. Ardından koçanın püsküllerini tutup yavaşça çekti. Sonra filenin üzerine yaydı onları. Tüm fileyi doldurdu onlarla.

Sonra tekrar yola koyuldu; ancak tarladaki hayvanlar genç kızın yardımına koşup fileyi eve kadar taşıdılar. Genç kızı gören yaşlı kadın koşup geldi ve filedeki mısırları görünce şöyle dedi:

"Bütün bu mısırları nereden buldun? Yoksa bizim tarlamızdaki ekinleri mi mahvettin? Hemen gidip bakayım." Ardından tarlaya giden yola koyuldu.

Ama aynı mısır başağı orada duruyordu; filenin başağın altında durduğu yeri de gördü yaşlı kadın. Sonra hemen geri döndü ve genç kıza: "Bu, gerçekten benim gelinim olduğunun bir kanıtı. Şimdi karnında taşıdığın bilge ve kâhinleri görebilirim" dedi.

V. BÖLÜM

Şimdi de Hun-Ahpu ile Xbalanque'nin doğumunu anlatalım sizlere.

Doğum vakti geldiğinde Xquiq adındaki genç kız onları dünyaya getirdi. Ama yaşlı kadın doğuma yardım etmedi. Bir anda doğuverdi Hun-Ahpu ile Xbalanque. Dağda, ormanın içinde doğdu Hun-Ahpu ile Xbalanque.

Sonra eve döndüler ama orada uyuyamadılar. "Dışarı at onları; çok ağlıyorlar" dedi yaşlı kadın. Sonra onları bir karınca yuvasına götürdüler; orada mışıl mışıl uyudu çocuklar. Ardından onları karınca yuvasından alıp deve dikenlerinin üzerine koydular.

Hunbatz ile Hunchouen, onların karınca yuvasında ya da dikenlerin üzerinde ölmesini istiyorlardı çünkü onları kendilerine rakip görüyorlardı.

Bu yüzden en başta erkek kardeşlerini evde istemediler; onları kabul etmiyorlardı. Dolayısıyla Hun-Ahpu ile Xbalanque dağlarda büyüdü.

Hunbatz ile Hunchouen büyük müzisyenlerdi. Büyük sorunların, engellerin ortasında büyümüşlerdi ama bilge kişiler olmayı başarmışlardı. Onlar flütçü, şarkıcı, ressam, heykeltıraştı ve bunların hepsinde ustaydılar.

Dünyaya nasıl geldiklerini biliyorlardı. Xibalba'ya gidip orada ölen babalarının[6] halefleriydi onlar. Hunbatz ile Hunchouen büyük bilgelerdi ve kalplerinde erkek kardeşlerinin doğumuyla ilgili her şeyi biliyorlardı. Ama kıskançlıkları yüzünden bilgeliklerini göstermiyorlardı; Hun-Ahpu ile Xbalanque onlara hiçbir kötülük yapmamış olsa bile kalplerinden kötülük geçiyordu Hunbatz ile Hunchouen'in.

O ikisi her gün ağız tüfekleriyle atış yapmaktan başka bir şey yapmıyorlardı. Ne büyükanneleri ne Hunbatz ile Hunchouen seviyordu onları. Yiyecek hiçbir şey vermiyorlardı onlara. Hunbatz ile Hunchouen yemeklerini bitirdikten sonra sıra onlara geliyordu.

Ama bunlara ne kırıldılar ne de kızdılar. Sessizce katlandılar hepsine; çünkü kendi doğalarını biliyorlardı. Her şeyi açıkça anlıyorlardı. Her gün vurdukları kuşları getiriyorlardı ama Hunbatz ile Hunchouen bir tane bile onlara vermeden hepsini yiyip bitiriyordu.

Hunbatz ile Hunchouen flüt çalıp şarkı söylemekten başka bir şey yapmıyordu. Ama Hun-Ahpu ile Xbalanque bir gün kuş vurmadan eve geldikleri için yaşlı kadın onlara çok kızmıştı.

"Neden kuş getirmediniz?" diye sordu yaşlı kadın Hun-Ahpu ile Xbalanque'ye.

"Vurduğumuz kuşlar ağaç dallarında takılı kaldı ve biz de onları almak için ağaca tırmanamadık büyükanne. Ama ağabeylerimiz bizimle gelip kuşları ağaçtan alabilirler" diye yanıtladı Hun-Ahpu ile Xbalanque.

"Tamam, yarın şafak söktüğünde birlikte gideriz" dedi Hunbatz ile Hunchouen.

6 Metnin akışı dikkate alındığında "babaları" olarak kullanılan ifadenin aslında "ata baba" anlamına geldiği görülmektedir. (Yayıncının notu)

Bunun üzerine genç kardeşler Hunbatz ile Hunchouen'in üstesinden gelmek için aralarında konuştular:

"Onların yalnızca doğasını değiştirmeliyiz. Görünüşlerini değiştirelim. Sözlerimiz yerine gelsin; bize yaptıklarının karşılığında sözümüz gücünü göstersin. Biz erkek kardeşlerinin ölmesini, kaybolmasını istedi onlar. İçten içe hizmetkârları olarak gördüler bizi. İşte bu yüzden onları yenip bir ders vermeliyiz onlara."

Sonra *cante* adı verilen bir ağacın altına gittiler. Ağabeyleri de onları izliyordu. Yürürken bir taraftan da ağız tüfekleriyle atış yapıyorlardı. Ağacın dallarındaki kuşları saymak mümkün değildi ve ağabeyleri bu kadar çok kuşu görünce şaşırıp kaldı.

"İşte kuşlar burada; ama ağaçtan düşmüyorlar. Hadi siz çıkıp düşürün onları" dedi Hun-Ahpu ile Xbalanque.

"Tamam" dedi Hunbatz ile Hunchouen. Ardından ağaca tırmandılar ama ağaç giderek büyüdü, gövdesi genişledi. Hunbatz ile Hunchouen ağaçtan inmek istediler ama inemediler.

Ağacın tepesinden: "Ne oldu bize böyle? Bütün bunlar nasıl oldu. Bu ağaca bakmak bile dehşet verici!" dediler.

Hun-Ahpu ile Xbalanque cevap verdi: "Kemerlerinizi gevşetip göbeğinizin altında bağlayın. Uzun tarafını boşta bırakıp arkaya doğru çekin. Böylelikle daha kolay hareket edebilirsiniz."

"Tamam" dedi Hunbatz ile Hunchouen ve kemerlerini arkadan çektiler. Ama kemerleri birden kuyruğa dönüştü ve Hunbatz ile Hunchouen birer maymun halini aldı. Ağaçların arasına dalıp daldan dala atlamaya başladılar. Sonra da ormanda ağaçların arasında kayboldular.

Böylelikle Hunbatz ile Hunchouen, Hun-Ahpu ve Xbalanque tarafından alt edilmiş oldu. Ama bunu yalnızca sihirle yapabildiler.

Sonra Hun-Ahpu ile Xbalanque eve döndü. Büyükanneleri ve annelerine şöyle sordular: "Ağabeylerimizin başına ne gelmiş olabilir büyükanne? Ne oldu da bir anda yüzleri hayvana dönüştü?"

"Eğer ağabeylerinize bir şey yaptıysanız beni çok üzersiniz. Sakın böyle bir şey yapmayın ağabeylerinize" dedi yaşlı kadın Hun-Ahpu ve Xbalanque'ye.

"Üzülme büyükanne; ağabeylerimizin yüzünü tekrar göreceksin. Geri gelecekler ama bu senin için bir sınav olacak. Gülmemeye dikkat et büyükanne. Şimdi kehanette bulunalım" dedi Hun-Ahpu ve Xbalanque.

Sonra flütle *Hun-Ahpu-Qoy*[7] şarkısını çalmaya başladılar. Flüt ve davul eşliğinde şarkı söylediler. Büyükannelerinin yanına oturup şarkılarıyla ağabeylerini çağırmaya çalıştılar. Bu yüzden Hun-Ahpu-Qoy şarkısını çalıyorlardı.

Ardından Hunbatz ve Hunchouen gelip dans etmeye başladı. Yaşlı kadın onların çirkin yüzlerini görünce kendini tutamayıp gülmeye başladı. Bunun üzerine Hunbatz ile Hunchouen ortadan kayboldu ve yaşlı kadın onları bir daha göremedi.

"Görüyorsun ya büyükanne; ormana kaçtılar. Ne yaptın sen? Bunu yalnızca dört kez yapabiliriz ve şimdi geriye üç şansımız kaldı. Şimdi onları flüt ve şarkılarımızla tekrar çağıracağız. Ama kendini tutman lazım; sakın gülme. Hadi tekrar deneyelim şimdi" dedi Hun-Ahpu ve Xbalanque.

Ardından tekrar flüt çalmaya başladılar. Hunbatz ile Hunchouen dans ederek geri geldiler; büyükannelerini güldürmeye çalışıyorlardı. Sonunda yaşlı kadın dayanamayıp yine gülmeye başladı.

7 Bugün hâlâ Guatemala yerlileri tarafından yapılan ilginç bir gösteridir. Gösteride dansçılar, farklı kimlikleri temsil eden ahşap maskeler takıp kostümler giyerler ve şarkı eşliğinde dans ederler. (Yayıncının notu)

Maymun suratları, geniş popoları, ince kuyrukları, karın delikleriyle gerçekten çok komiktiler.

Yaşlı kadın gülmeye başlayınca Hunbatz ile Hunchouen ormana geri döndü. "Şimdi ne yapalım büyükanne? Tekrar deneyeceğiz ama bu üçüncü olacak" dedi Hun-Ahpu ve Xbalanque.

Tekrar flüt çalmaya başladılar ve maymunlar dans ederek geri geldi. Yaşlı kadın gülmemek için kendini zor tuttu. Maymunlar evin içinde dolaşmaya başladı; gözlerinden kırmızı ışıklar saçıyorlardı. Burunlarını sürtüp yüz ifadeleriyle birbirlerini korkutuyorlardı.

Bunları gören yaşlı kadın, kendini tutamayıp kahkahalarla gülmeye başladı. Yaşlı kadının kahkahaları yüzünden ağabeylerinin yüzünü göremediler bir daha.

"Son bir kez daha çağıracağız onları büyükanne; ama unutma bu dördüncü olacak" dedi Hun-Ahpu ve Xbalanque.

Ardından tekrar flüt çalmaya başladılar; ama ağabeyleri dördüncü kez gelmedi. Onun yerine hızlıca ormana kaçtılar.

"Biz elimizden geleni yaptık büyükanne, ama gelmediler. Tekrar onları çağırmaya çalıştık ama olmadı. Üzülme. Bak, biz buradayız. Senin torunlarınız biz. Seni kendi annemiz gibi seviyoruz büyükanne. Hunbatz ve Hunchouen adındaki ağabeylerimizi hatırlatıyoruz sana" dedi Hun-Ahpu ve Xbalanque.

Müzisyenler, şarkıcılar, yaşlılar, ressamlar, heykeltıraşlar Hunbatz ve Hunchouen için dua etti. Ama onlar, kendilerini beğenmiş oldukları ve kardeşlerine kötü davrandıkları için maymuna dönüşmüşlerdi.

Böylelikle gözden düştü Hunbatz ve Hunchouen. Hayvana dönüşüp kaybolup gittiler. Evlerinden hiç çıkmıyorlardı; büyük müzisyen ve şarkıcıydılar. Büyükanneleri ve anneleriyle birlikte yaşarken çok büyük işler başarmışlardı.

VI. BÖLÜM

Bütün bu olanlardan sonra Hun-Ahpu ile Xbalanque, anne ve büyükannelerinin gözüne girebilmek için çalışmaya başladılar. İlk iş olarak mısır tarlasını açtılar. "Tarlayı ekeceğiz" dediler büyükanne ve annelerine. "Siz hiç üzülmeyin; ağabeylerimizin yerini biz alacağız."

Sonra baltalarını, kazmalarını ve çapalarını alıp yola koyuldular. Ağız tüfekleri de yanlarındaydı. Evden ayrılırken büyükannelerine öğlen onlara yemek getirmesini söylediler:

"Öğle vakti geldiğinde yemeğimizi getir büyükanne."

"Tamam, çocuklar" diye yanıtladı büyükanneleri.

Sonra tarlaya gittiler. Kazmayı toprağa vurdukların anda kazma tek başına toprağı açmalarına yetti.

Aynı şekilde baltayla ağaç dallarını kestiler. Tüm dallar, asmalar yere düşüverdi. Tek bir vuruşta ağaçlar yıkılıyordu.

Çapayla da çok iş başardılar. Bir hamlede çalılar, dikenler yerlere serildi. Göz gözü görmüyordu çalılardan.

Xmucur adındaki kuşa büyük bir ağacın tepesine çıkmasını söyleyip şöyle dediler: "Bize yemek getiren büyükannemizin yolunu gözle. Geldiğini görür görmez ötmeye başla. Böylece biz de kazmayla baltayı alalım elimize."

"Tamam" dedi Xmucur.

Ardından ağız tüfekleriyle atış yapmaya başladılar. Tarlayı temizlemek için hiçbir şey yapmadılar. Bir süre sonra kuş ötmeye başladı. Kuşun sesini duyar duymaz kazma ve baltaya sarıldılar. Biri ellerini, başını toprağa sürdü; yüzünü tıpkı bir işçi gibi kirletti. Diğeriyse sanki ağaç kesiyormuş gibi başına kıymık serpti.

Büyükanneleri onları böyle gördü. Hak etmedikleri halde hemen yemek yediler çünkü aslında tarlayı ekmek için hiçbir şey yapmamışlardı.. Bir süre sonra eve döndüler.

"Çok yorgunuz büyükanne" dediler kollarını, bacaklarını uzatırken.

Ertesi gün tarlaya geri döndüler. Tarlaya vardıklarında bütün kestikleri ağaçların, çalıların yerine döndüğünü; çalıların, dikenlerin yine karmakarışık yerinde durduğunu gördüler.

"Bu oyunu kim oynadı bize?" diye sordular. "Hiç şüphesiz hayvanlar yaptı bunu. Puma, jaguar, geyik, tavşan, dağ kedisi, kurt, ayı, kuşlar yaptı bunu. Bir gece de hepsini onlar yaptı" dediler kendi kendilerine.

Sonra tekrar tarlayı hazırlamaya başladılar. Toprağı kazdılar, ağaçları kestiler. Kestikleri ağaçları, topladıkları çalıları ne yapacaklarını konuştular aralarında.

"Şimdi tarlaya göz kulak olalım; belki de gelip tüm bunları yapanları yakalayabiliriz" dediler. Sonra evlerine döndüler.

"Kim bizimle dalga geçiyor olabilir büyükanne? Bizim temizlediğimiz çalılar, ağaçlar yerine dönmüştü. Oraya gittiğimizde o halde bulduk tarlayı. Şimdi geri dönüp tarlaya göz kulak olmamız lazım çünkü bizimle böyle dalga geçilmesi hiç hoş değil" dediler yaşlı kadına.

Sonra silahlarını alıp tarlaya döndüler ve karanlıkta saklandılar.

Ardından büyüklü küçüklü tüm hayvanlar toplandı. Geldiklerinde gece yarısıydı ve kendi dillerinde şöyle dediler:

"Ayağa kalkın ağaçlar! Ayağa kalkın asmalar!"

Ağaçların, asmaların altına gelip böyle dediler. Sonra Hun-Ahpu ile Xbalanque'nin gözlerinin önüne gelene kadar iyice yaklaştılar.

Önce puma ve jaguar geldi. Hun-Ahpu ile Xbalanque onları yakalamak istedi ama hayvanlar izin vermedi. Sonra geyikle tavşan geldi; ama onların da yalnızca kuyruklarından tutabildiler. Geyikle tavşanın kuyrukları ellerinde kaldı. Bugün geyikle tavşanın kısa kuyruklu olmasının sebebi budur.

Ne dağ kedisini ne de kurdu yakalayabildiler. Ayıyla rakun da kaçıp gitti ellerinden. Hayvanların hepsi Hun-Ahpu ile Xbalanque'nin önünden geçip gitti. Hun-Ahpu ile Xbalanque onları yakalayamadıkları için çok kızdılar kendilerine.

Ama sonra başka bir hayvan geldi sıçraya sıçraya. Bir fareydi bu ve Hun-Ahpu ile Xbalanque hemen yakalayıp bir mendile sardılar onu. Ardından kafasına bastırıp boğmaya çalıştılar fareyi. Kuyruğunu ateşte yaktılar. (Bu yüzden bugün farelerin kuyruğunda tüy yoktur.) Sonra farenin gözlerini oymaya çalıştılar.

"Sizin ellerinizde ölmeyeceğim. Tarlayı ekmek sizin işiniz değil" dedi fare.

"Bize ne anlatıyorsun böyle?" diye sordu kardeşler.

"Biraz gevşetin elinizi; size söylemek istediğim bir şey var. Ama önce bana yiyecek verin. Sonra her şeyi anlatacağım" diye yanıtladı fare.

"Önce anlat; sonra sana yiyecek vereceğiz" dedi kardeşler.

"Peki, öyle olsun. Xibalba'da ölen babalarınız Hun-Hun-Ahpu ile Vukub-Hun-Ahpu'nun sahip olduklarından haberiniz var mı?

Top oynarken kullandıkları gereçleri, şu an evin tavanında asılı olanları biliyor musunuz? Halkalar, eldivenler, top... Ama büyükanneniz onları size göstermek istemedi çünkü babalarınız onlar yüzünden öldü."

"Emin misin?" diye sordu gençler fareye.

Topu duyduklarına çok sevinmişlerdi. Fare konuştuğu için ona yiyecek verdiler.

"Sana yiyecek olarak veriyoruz tüm bunları; mısır, biber tohumları, fasulye, pek, kakao... Hepsi senin. Bir köşeye saklanan ya da unutulan ne varsa senindir; istediğin kadar yiyebilirsin" dedi fareye Hun-Ahpu ile Xbalanque.

"Bu harika, çocuklar" dedi fare. "Ama büyükanneniz beni görürse ona ne diyeceğim?"

"Endişelenme; biz buradayız. Büyükannemize ne söyleyeceğimizi iyi biliyoruz. Hadi gidelim! Evin köşesine varalım hemen. Oyun gereçlerinin asılı olduğu yere gitmemiz lazım. Tavan arasına bakalım; bir taraftan da yiyecekleri kontrol edelim" dediler fareye.

Böyle konuştuktan sonra gece her şeyi ayarladı Hun-Ahpu ile Xbalanque. Sonra öğlen olduğunda eve gittiler. Fare de yanlarındaydı ama onu göstermediler. Birisi hemen eve girdi, diğeriyse evin köşesinde bekledi ve farenin tırmanmasına yardımcı oldu.

Ardından büyükannelerinden yemek istediler: "Bize yemeğimizi hazırla büyükanne; biber sosu istiyoruz." Büyükanneleri hemen yemek hazırladı onlara; bir kâse et suyu çorbası önlerindeydi.

Ama bunların hepsi büyükanne ve annelerini kandırmak içindi. Su kabındaki suyu döktükten sonra: "Susuzluktan ölüyoruz; bize içecek bir şeyler getirin" dediler büyükannelerine.

"Tamam" dedi yaşlı kadı ve gitti. Sonra yemek yemeye devam ettiler ama aslında susamamışlardı. Bunların hepsi yapmak

istediklerini gizlemek için birer numaraydı. Sonra evin tavanında asılı olan topa doğru giden fareyi gördüler.

Yemeklerini bitirdikten sonra büyükannelerinin su kabında delik açması için nehir kıyısına *xan* denilen sivrisineğe benzer bir sinek gönderdiler. Yaşlı kadın su kabından akan suyu durdurmaya çalıştı ama yapamadı.

"Büyükannemize ne oldu? Susuzluktan ölüyoruz" dediler annelerine ve onu da gönderdiler. Anneleri gider gitmez fare, topun asılı olduğu ipi kopardı ve top halkalar, eldivenlerle birlikte tavan arasından düştü. Hun-Ahpu ile Xbalanque hemen koşup eşyaları aldılar ve onları oyun sahasına giden yola sakladılar.

Ardından büyükanne ve annelerini bulmak için nehir kıyısına gittiler. Büyükanne ve anneleri su kabındaki deliği kapatmaya çalışıyorlardı. Ağız tüfekleri de yanlarındaydı gençlerin ve nehir kıyısına geldiklerinde şöyle dediler: "Ne yapıyorsunuz böyle? Beklemekten sıkıldık ve bu yüzden biz de geldik."

"Su kabındaki şu deliği kapatamıyorum" dedi yaşlı kadın. Ardından Hun-Ahpu ile Xbalanque hemen deliği kapattılar ve hep birlikte eve döndüler.

Ve işte böylece top bulunmuş oldu.

(43 Madde, eyet, paragraf)

VII. BÖLÜM

Hun-Ahpu ile Xbalanque top oynamak için neşe içinde oyun sahasına gittiler. Bir süre tek başlarına oynadılar ve babalarının oyun oynadıkları sahayı temizlediler.

Onları duyan Xibalba'nın Efendileri şöyle dedi: "Tepemizde yine top oynayıp gürültü yapan da kim? Yoksa Hun-Hun-Ahpu ve Vukub-Hun-Ahpu ölmedi mi? Kim karşımıza çıkmak istiyor? Gidip çağırın onları hemen!"

Hun-Came ile Vukub-Came ve Xibalba'nın diğer Efendileri işte böyle dediler. Sonra habercileri çağırıp onlara: "Oraya gittiğinizde hemen gelmelerini söyleyin onlara. Onlarla top oynamak istiyoruz burada; yedi gün içinde gelsinler" dedi efendiler.

Ardından haberciler, Hun-Ahpu ile Xbalanque'nin evlerine giden büyük yola düştüler ve çocukların büyükannelerinin önüne çıktılar hemen. Haberciler geldiğinde yaşlı kadın ile ikizlerin annesi yemek yiyordu.

" 'Hun-Ahpu ile Xbalanque hemen gelsin' dedi efendiler" diye ilettiler mesajı Xibalba'nın habercileri. Sonra onlara gün verdiler: "Yedi gün içinde bekliyorlar onları efendiler" dediler Xmucane'ye.

"Tamam, gelecekler" dedi yaşlı kadın. Ardından haberciler dönüş yoluna koyuldular.

Sonra yaşlı kadın endişelendi. "Torunlarımı çağırmak için kimi göndereyim? Babalarını almak için gelen haberciler de bunlar değil miydi?" dedi yaşlı kadın tek başına eve girerken.

Sonra birden yaşlı kadının kucağına bir pire düştü. Yaşlı kadın pireyi tutup avucuna koydu. Pire kıpırdandı, sonra yürümeye başladı.

"Torunlarım oyun sahasından çağırmak için seni göndereyim mi çocuğum?" diye sordu pireye yaşlı kadın. Sonra ona şöyle dedi: " 'Xibalba'nın habercileri büyükannenize gelip efendilerin yedi gün içinde sizi beklediğini söylediler' " de onlara.

Pire hemen yola koyuldu. *Tamazul* adındaki bir karakurbağa yolun ortasında oturuyordu.

"Nereye gidiyorsun?" diye sordu karakurbağa pireye.

"Karnımda bir mesaj taşıyorum. Gidip çocukları bulmam lazım" diye yanıtladı pire.

"İyi, ama gördüğüm kadarıyla yeterince hızlı gitmiyorsun. Seni yutmamı ister misin? Nasıl hızlı koştuğumu göreceksin. Hemen varacağız yanlarına" dedi karakurbağa.

"Peki, tamam" dedi pire.

Bunun üzerine kurbağa pireyi yuttu. Sonra uzun süre yürüdü ama koşmuyordu. Ardından yolda Zakicaz adında bir yılanla karşılaştı kurbağa.

"Nereye gidiyorsun Tamazul?" diye sordu Zakicaz adındaki yılan.

"Bir haberciyim ben; karnımda bir mesaj taşıyorum" dedi kurbağa yılana.

"Hızlı ilerleyemiyorsun gördüğüm kadarıyla. Ben senden daha hızlı ilerlemiyor muyum? Gel buraya" dedi yılan kurbağaya ve

birden onu yutuverdi. O günden sonra da kurbağalar yılanların yemi oldu.

Yılan hızla ilerledi ve büyük bir şahin olan Vac'la karşılaştı. Vac da yılanı yuttu. Kısa bir süre sonra Vac oyun sahasına vardı. O günden sonra şahinler yılanları yer oldu.

Oraya vardığında top sahasının bir köşesine tünedi şahin. Hun-Ahpu ile Xbalanque top oynuyorlardı. Sonra şahin ötmeye başladı:

"Vacco! Vacco!"

"Bu bağıran da kim? Hemen silahlarımızı alalım" dedi Hun-Ahpu ile Xbalanque.

Sonra şahine ateş ettiler; gözünün bebeğine hedef aldılar. Şahin havada döne döne yere düştü. Onu yakalamak için yanına gidip şahine sordular: "Burada ne yapıyorsun? Neden geldin?"

"Karnımda bir mesaj taşıyorum. Ama önce gözümü iyileştirin; sonra size ne olduğunu söyleyeceğim" dedi şahin.

"Tamam" dedi Hun-Ahpu ile Xbalanque.

Oynadıkları toptan bir parça koparark kuşun gözüne koydular. Buna *lotzquic*[8] adı veriliyordu. Sonra bir anda kuşun gözü iyileşiverdi.

"Hadi konuş şimdi" dediler ardından kuşa. Bunun üzerine şahin büyük bir yılan çıkardı midesinden.

Bu kez "Konuş hadi" dediler yılana.

"Tamam" dedi yılan ve kurbağayı çıkardı midesinden.

"Taşıdığın mesaj nedir?" diye sordular kurbağaya.

"İşte burada, karnımda" dedi kurbağa. Sonra midesindekini çıkarmaya çalıştı ama yapamadı. Ağzı tükürükle doldu ama

8 Orta Amerika yerlileri tarafından katarakt gibi göz rahatsızlıklarını iyileştirmek için kullanılan tropik bir bitki. (Yayıncının notu)

çıkaramadı midesindekini. Bunun üzerine Hun-Ahpu ile Xbalanque kurbağa vurmak istediler.

"Yalancısın sen" dediler kurbağaya ve arkasından tekmelediler onu; bunun üzerine kurbağanın kalça kemiği yerinden çıktı. Kurbağa tekrar midesindekini çıkarmaya çalıştı ama yalnızca ağzı tükürükle doldu.

Ardından Hun-Ahpu ile Xbalanque kurbağanın ağzını açıp baktılar. Pire kurbağanın dişetine sıkışıp kalmıştı; ağzında duruyordu kurbağanın. Pireyi yutmamıştı kurbağa yalnızca yutmuş gibi yapmıştı. Aslında pire kurbağayı kandırmıştı. Kurbağanın ne yediğini kimse bilmiyordu. Koşmayı da bilmiyordu o, bu yüzden yılanlara yem oluyordu.

"Konuş hadi" dediler bu kez pireye ve pire konuşmaya başladı. "Çocuklar büyükanneniz dedi ki: 'Gidip çocukları çağır. Hun-Came ve Vukub-Came'nin habercileri gelip Xibalba'ya çağırdı onları. Haberciler, Efendiler'le top oynamak için yedi gün içinde Xibalba'ya gitmeleri gerektiğini söyledi. Yanlarında toplarını, halkalarını, eldivenlerini de götürmelerini söylediler. Gerçekten geldiler buraya.' Büyükanneniz işte bunları söyledi bana; çok üzgündü, ağlıyordu. Ben de bu yüzden geldim."

"Bu doğru mu gerçekten?" diye sordu Hun-Ahpu ile Xbalanque kendi kendilerine. Sonra koşarak büyükannelerinin yanına gittiler. Büyükannelerine veda edeceklerdi.

"Biz gidiyoruz büyükanne; sana veda etmek için geldik. Ama buraya kaderimizin bir göstergesi olarak işaret bırakacağız. İkimiz de buraya, evin ortasına birer saz ekeceğiz. Eğer sazlar kurursa bu, ölümüzün habercisi olacak. 'Öldüler' de eğer sazlar kurumaya başlarsa. Sazlar filizlenirse 'yaşıyorlar' dersin. Büyükanne, anne ağlamayın. Bakın buraya kaderimizin işaretini bıraktık."

Gitmeden önce her ikisi de birer saz ekti. Evin ortasında ektiler sazları; dağlara ya da nemli toprağa değil. Sazları kuru toprağa ekip evlerinin ortasında bıraktılar.

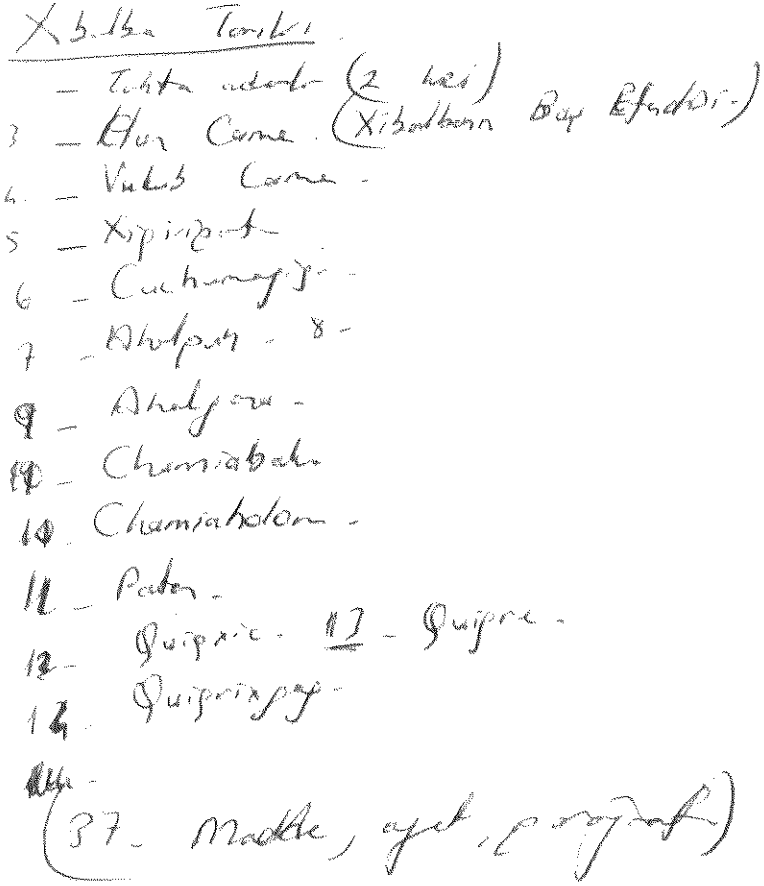

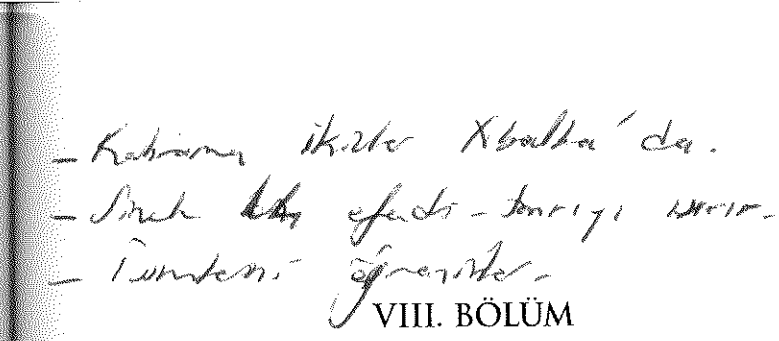

VIII. BÖLÜM

Ardından Hun-Ahpu ile Xbalanque silahlarını da alıp Xibalba'ya giden yoldan aşağı inmeye başladılar. Merdivenleri hızlıca inip pek çok nehir ve vadiden geçtiler. *Molay* adı verilen kuşların arasından geçtiler.

Bataklık nehrini, Xibalba'nın Efendileri'nin tuzağa düşeceklerini sandığı kan nehrini geçtiler. Ayaklarıyla değmediler suya; silahlarının üzerinde geçtiler sudan.

Orayı geçtikten sonra dört yolun kesiştiği bir kavşağa geldiler. Ama Xibalba'ya giden yolları çok iyi biliyorlardı; siyah, beyaz, kırmızı ve yeşil yol. Ardından Xan adındaki sineği gönderdiler. İstedikleri bilgiyi toplaması için göndermişlerdi onu.

"Hepsini bir bir ısır. Önce başta oturanı, sonra hepsini ısır sırayla. Senin görevin bu olacak" dediler sineğe.

"Tamam" dedi sinek.

Sonra hemen siyah yola koyuldu ve ağaçtan yapılmış adamlara doğru uçmaya başladı. Türlü takılarla süslenmiş bu adamlar ilk sırada oturuyordu. İlkini ısırdı sinek ama adam hiçbir şey söylemedi. Sonra diğerini ısırdı ama o da bir şey demedi.

Üçüncüyü ısırdı; üçüncü sırada oturan Hun-Came'ydi. "Ah!" diye bağırdı Hun-Came sinek ısırınca. "Ne oldu Hun-Came? Ne ısırdı seni?" diye sordu Vukub-Came. "Bilmiyorum" dedi Hun-Came.

"Ah! Ay!" diye bağırdı bu kez dördüncü sıradaki. "Ne oldu Vukub-Came? Ne ısırdı seni?" diye sordu beşinci sıradaki.

Tam o sırada Xiqiripat "Ah!" diye çığlık attı. Bu kez Vukub-Came sordu: "Ne oldu? Ne ısırdı seni?"

Ardından altıncı sıradaki bağırdı "Ah!" diye. "Ne oldu Cuchumaquiq?" diye sordu Xiqiripat. "Ne oldu sana?" diye sordu yedinci sıradaki ve tam o anda "Ah!" diye bağırdı.

"Ne oldu Ahalpuh?" diye sordu Cuchumaquiq. "Ne ısırdı seni?" diye sordu sekizinci ve o anda "Ah!" diye bağırdı kendisi.

"Ne oluyor Ahalgana?" diye sordu Ahalpuh. "Ne ısırdı seni?" dedi dokuzuncu sıradaki ve ısırığı hissedince "Ah!" diye bağırdı.

"Ne oldu Chamiabak?" diye sordu Ahalgana. "Ne ısırdı?" diye sordu onuncu ve "Ah!" diye bağırdı ardından.

"Ne oldu Chamiabak?" diye sordu Chamiaholom. "Ne ısırdı seni?" diye sordu on birinci sıradaki ve ısırılınca "Ah!" diye bağırdı o da.

"Ne oldu Chamiaholom?" diye sordu Chamiabak. "Ne ısırdı seni?" diye sordu on ikinci sıradaki. Ardından "Ah!" diye bağırdı.

"Ne oldu Patan?" diye sordu yanındaki. "Ne ısırdı seni" diye sordu on üçüncü ve "Ah!" diye bağırdı o anda.

"Ne oldu Quiqxic?" diye sordu Patan. "Ne ısırdı seni?" diye sordu on dördüncü sırada oturan ve ardından "Ah!" diye bağırdı.

"Ne ısırdı seni Quiqrixgag?" diye sordu Quiqre.

Böylelikle her biri adını söylemiş oldu. Ve adlarını söyleyerek kendilerini ele verdiler.

İsimlerin hiçbiri atlanmamıştı. Onları ısıran sinek değildi aslında Hun-Ahpu bacağından bir kıl koparmıştı onlara batırmak

üzere. Sineği isimleri öğrenmesi için göndermişti Hun-Ahpu ile Xbalanque.

Ardından Hun-Ahpu ile Xbalanque yola koyuldular ve Xibalba'nın Efendileri'nin yanına ulaştılar.

"Oturan Efendi'yi selamlayın" dedi içlerinden biri onları kandırmak için.

"Efendi değil o. Tahta bir figür yalnızca" dedi Hun-Ahpu ile Xbalanque. Sonra sırayla onları selamlamaya başladılar:

"Selam olsun sana Hun-Came! Selam Vukub-Came! Selam sana Xiqiripat! Selam sana Cuchumaquiq! Selam olsun Ahalpuh! Selam Ahalgana! Selam olsun Chamiabak! Selam sana Chamiaholom! Selam Quiqxic! Selam olsun sana Patan! Selam Quiqre! Selam olsun Quiqrixgag!" Hiçbirini atlamadan gözlerinin içine bakarak söylediler isimlerini bir bir.

Ama efendiler onların isimlerini öğrenmesini istemiyordu.

"Oturun hadi" dediler Hun-Ahpu ile Xbalanque'ye oturacakları yeri gösterirken.

"Bizim yerimiz değil burası; sıcak bir taş sadece" dedi Hun-Ahpu ve Xbalanque. Böylece Xibalba'nın Efendileri onları kandıramadı.

"Peki, tamam; evinize gidin hadi" dediler Hun-Ahpu ve Xbalanque'ye. Bunun üzerine Karanlık Eve girdi Hun-Ahpu ve Xbalanque. Ama orada da yenemediler onları Xibalba'nın efendileri.

IX. BÖLÜM

Xibalba'nın ilk sınavıydı bu ev. Eve adımlarını atar atmaz ikizlerin yenileceğini düşünüyordu Xibalba'nın Efendileri. Hun-Ahpu ve Xbalanque eve girer girmez çıra verildi kendilerine. Xibalba'nın habercileri sigara da getirmişti onlar için.

"Bunlar çıraları" dedi efendilerden biri habercilere. "Yarın şafak vakti aldıkları gibi geri getirsinler sigaralarla birlikte."

"Tamam" dedi Hun-Ahpu ve Xbalanque.

Ama çıraları yakmadılar gerçekten. Onun yerine papağan tüyü gibi kırmızı bir şey koydular. Gece bekçilerine yanan çıralar gibi görünüyordu bunlar. Sigaraların uçlarına da ateşböceği koydular.

Bütün gece boyunca Hun-Ahpu ve Xbalanque'nin yenileceğini düşündü herkes. "Tuzağa düştüler" dedi gece bekçileri. Ama çıralar yanmıyordu, aynı şekilde kalmıştı. Sigaralar da yanmıyordu; onlar da olduğu gibi kalmıştı.

Bunları anlatmak üzere efendilerin yanına gitti bekçiler.

"Nasıl böyle bir şey yapabilirler? Nereden gelmiş bunlar? Kim doğurdu onları? Kim dünyaya getirdi? Başımıza dert açıyorlar. Yaptıkları hiç de iyi değil bizim için. Yüzleri bir değişik, davranışları çok farklı" dedi efendiler.

Sonra Hun-Ahpu ile Xbalanque'yi çağırdılar.

"Hadi top oynayalım gençler!" dedi efendiler. Bu arada da Hun-Came ile Vukub-Came onlara soru sormaya başladı:

"Nereden geliyorsunuz siz gençler? Hadi anlatın bize."

"Nereden geldiğimizi kim bilir? Biz bilmiyoruz" dedi Hun-Ahpu ile Xbalanque.

"Peki, hadi top oynayalım" dedi efendiler.

"Tamam" diye yanıtladı Hun-Ahpu ve Xbalanque.

"Ama bizim topumuzla oynayacağız" dedi efendiler.

"Olmaz, bizim topumuzla oynayacağız" diye yanıtladı Hun-Ahpu ve Xbalanque.

"Hayır, olmaz! Bizim topumuzla oynayacağız" efendiler.

"Tamam, peki" diye cevap verdi Hun-Ahpu ve Xbalanque.

"Tamam, hadi bir solucan için oynayalım" dedi Xibalba'nın Efendileri.

"Hayır, bir aslanın başına oynayalım" dedi Hun-Ahpu ile Xbalanque.

"Henüz değil" dedi Xibalba'nın Efendileri.

"Peki, tamam" dedi Hun-Ahpu.

Ardından Xibalba'nın Efendileri oyunu başlattı ve topu Hun-Ahpu'nun önüne attılar. Xibalba'nın Efendileri hazırladıkları tuzağın gerçekleşmesini beklerken top, yerde dönüp zıplamaya başladı.

"Bu da ne?" diye sordu Hun-Ahpu ile Xbalanque. "Bizi öldürmek mi istiyorsunuz? Yoksa bizi siz çağırmadınız mı? Habercilerinizi göndermediniz mi? Ne kadar da şanssızız. Hemen gidelim buradan."

Xibalba'nın Efendileri'nin istediği de tam olarak buydu. Kardeşlerin hemen oracıkta ölmelerini ve böylece onları yenmek istiyorlardı. Ama öyle olmadı; tam tersine kardeşler Xibalba'nın Efendileri'ni alt ettiler.

"Gitmeyin çocuklar, oyuna devam edelim. Ama bu sefer sizin topunuzla oynayalım" dedi Xibalba'nın Efendileri.

"Tamam" dedi Hun-Ahpu ile Xbalanque. Ardından toplarını yuvarladılar ve oyun orada sona erdi.

Yenilmeyi hazmedemeyen Xibalba'nın Efendileri: "Onları yenmek için ne yapmamız lazım?" dediler. Sonra Hun-Ahpu ile Xbalanque'ye dönüp: "Gidip yarın sabah erkenden bize dört demet çiçek getirin" dediler.

"Tamam. Hangi çiçeklerden istersiniz?" diye sordu Hun-Ahpu ile Xbalanque.

"Bir demet kırmızı *caka-muchih,* bir demet beyaz *zaki- muchih,* bir demet sarı *gana-muchih,* bir demet de *carinimak*" dedi Xibalba'nın Efendileri.

"Tamam, peki" diye yanıtladı gençler.

Sonra silahlarını indirdiler; gençlerin silahları da en az onlarınki kadar güçlüydü. Ama tuzağa düşürülmelerine izin vermelerine rağmen gençlerin içi rahattı.

Gençleri yendiklerini düşünen Xibalba'nın Efendileri çok mutluydu: "Ne iyi akıl ettik; tuzağa düştüler işte."

"Çiçekleri toplamak için nereye gideceksiniz? Sabaha kadar çiçekleri getirmeniz gerekiyor bize. Şu anda kazanan biziz" dediler Hun-Ahpu ile Xbalanque'ye.

"Tamam, öyle olsun. Ama bu akşam tekrar top oynayacağız " dedi Hun-Ahpu ile Xbalanque.

Ardından gençler, Xibalba'nın ikinci sınav yeri olan Mızrak Evi'ne girdiler. Xibalba'nın Efendileri, gençlerin mızraklara hedef olarak orada ölmelerini istiyorlardı. Kalplerinden böyle geçiriyorlardı gençler için.

Ama Hun-Ahpu ile Xbalanque ölmedi. Mızraklarla konuşup şöyle dediler:

"Bütün hayvanların eti sizin olmalı." Sonra hiç kıpırdamadılar ama bütün mızraklar birden yere düştü.

Gece boyunca Mızraklar Evi'nde bunlar oldu. Hun-Ahpu ile Xbalanque karıncaları çağırıp şöyle dediler: "Hadi toplanın karıncalar, *zompopolar.* Bir araya gelip efendilerin istedikleri çiçekleri koparın getirin bize."

"Tamam" dedi karıncalar. Sonra çiçekleri toplamak üzere Hun-Came ve Vukub-Came'nin bahçesine doğru yola koyuldular. Daha önce efendiler, çiçeklere göz kulak olması için bekçileri uyarmışlardı: "Çiçeklere iyi bakın; o gençlerin gelip çiçekleri koparmasına sakın izin vermeyin. Gerçi onlar çiçekleri görüp koparamazlar ama siz yine de gözünüzü dört açın."

"Tamam, Efendim" diye yanıtladı bekçiler.

Ama bekçiler hiçbir şey duymadılar. Boş yere bahçedeki ağaçların arasında bütün gece bağırıp durdular.

"Xpurpuvek! Xpurpuvek!" diye bağırdı birisi.

"Puhuyu! Puhuyu!" diye karşılık verdi diğeri.

Puhuyu, Hun-Came ve Vukub-Came'nin bahçesindeki iki bekçinin adıydı. Ama bu bekçiler gözetimlerinde olan çiçekleri götüren karıncaları fark etmediler. Karıncalar oradan oraya dolaşıyor, çiçekleri koparıp götürüyorlardı.

O sırada bekçiler bağırmaya devam ettiler ama kuyruklarını ve kanatlarını kesen karıncaların dişlerini hiç hissetmediler. Karıncalar kopardıkları çiçekleri ağızlarıyla taşıyorlardı.

Gün ağarırken karıncalar dört demet çiçeği tamamlamıştı. Gün doğar doğmaz haberciler, Hun-Ahpu ile Xbalanque'yi çağırmaya geldi.

"Efendiler sizi çağırıyor. 'Gelirken topladıkları çiçekleri de getirsinler' dedi efendiler" diye iki gence haber verdiler.

"Tamam" diye karşılık verdi Hun-Ahpu ile Xbalanque. Dört demet çiçeği alarak yola çıktılar. Efendilerin huzuruna çıktıklarında getirdikleri çiçeklerden efendiler çok etkilendi.

Gençler, çiçekleri toplamaları için karıncaları göndermişti yalnızca. Karıncalar da bir gece de çiçekleri koparıp getirmişti. Çiçekleri gören efendilerin yüzlerinin rengi attı. Hemen bahçedeki bekçileri çağırttılar: "Neden çiçekleri koparmalarına izin verdiniz? Bu gördükleriniz bizim çiçeklerimiz."

"Biz hiçbir şey görmedik efendimiz. Bizim kuyruklarımız da payını aldı bu durumdan" diye yanıtladı bekçiler.

Bunun üzerine efendiler; gözetimlerinde olan çiçeklerin çalınmasına izin verdikleri için ceza olarak bekçilerin ağızlarını parçaladılar.

Böylelikle Hun-Ahpu ile Xbalanque, Hun-Came ve Vukub-Came'yi yendiler ve bu, yaptıklarının yalnızca başlangıcı oldu. İşte bu yüzden de o zamanlardan beri baykuşların ağzı bir yarık şeklindedir.

Tüm bu olanlardan sonra Hun-Ahpu ile Xbalanque top oynamak üzere top sahasına indiler. Bir süre oynadıktan sonra: "Yarın sabah tekrar oynayalım" dedi efendiler.

"Tamam" dedi Hun-Ahpu ile Xbalanque ve oyuna ara verdiler.

X. BÖLÜM

Ardından Hun-Ahpu ile Xbalanque Buz Evi'ne girdiler. İçeride dayanılmaz bir soğuk vardı. Evin içi buzla kaplıydı. Bu yüzden dondurucu kuzey rüzgârlarının eviydi orası. Ancak bir süre sonra Hun-Ahpu ile Xbalanque'in yaktığı odunlar sayesinde içerisi ısındı ve buzlar eridi.

Dolayısıyla Hun-Ahpu ile Xbalanque hayatta kalmayı başardı. Güneş doğduğunda hâlâ hayattaydılar. Ama Xibalba'nın Efendileri onların ölmelerini istiyordu. Ama bu istekleri gerçekleşmedi. Gün ağardığında sapasağlam ayaktaydılar. Haberciler geldiğinde bir kez daha evden çıkmayı başarmıştı Hun-Ahpu ile Xbalanque.

"Nasıl olur da ölmezler!" diye bağırdı efendilerden biri.

Hun-Ahpu ile Xbalanque'nin yaptıklarına şaşıp kalmışlardı.

Sonra, Hun-Ahpu ile Xbalanque Kaplanlar Evi'ne girdiler. İçerisi kaplanlarla doluydu. "Bizi ısırmayın. Yapmanız gereken başka bir iş var" dediler kaplanlara ve önlerine biraz kemik attılar. Kaplanlar büyük bir iştahla kemiklerin üzerine atladılar.

"İşte şimdi sonları geldi. Kendilerini ele verdiler sonunda. Kemiklerini kıracak kaplanlar" diye sevindi bekçiler.

Ama öyle olmadı. Kaplanlar Evi'nden çıktıklarında da dimdik ayakta duruyorlardı.

"Ne biçim insan bunlar? Nereden geliyorlar?" diye sordu Xibalba'nın Efendileri şaşkınlıkla.

Ondan sonra Hun-Ahpu ile Xbalanque Ateş Evi'ndeki ateşin içine girdiler. İçeride ateşten başka bir şey yoktu. Ama onlar yanmıyordu. Yalnızca kömür ve odunlar yanıyordu. Gün ağardığında iki kardeş yine sapasağlam çıktı evden. Xibalba'nın Efendileri ise onların oldukları yerde hemen ölmelerini istiyorlardı. Ama istedikleri gibi olmadı ve Xibalba'nın Efendileri'nin cesareti kırıldı.

Ateş Evi'nden sonra Hun-Ahpu ile Xbalanque, Yarasalar Evi'ne girdiler. Bu evin içinde de sadece yarasalar vardı. Karşısına geçeni kurutan silahlara sahip canavar Camazotz'un Evi'ydi orası.

Hun-Ahpu ile Xbalanque içerideydi. Ama onlar silahlarının üzerinde uyudular. Evdeki hiçbir şey dokunmadı onlara. Ancak bir süre sonra pes etmek zorunda kaldılar çünkü gökyüzünden başka bir Camazotz geldi.

Yarasalar toplanıp bütün gece "*Quilitz, quilitz*" diye uçtular etrafta. Sonra bir süre durdular. Yarasaların hiçbiri hareket etmez oldu. Hun-Ahpu ile Xbalanque'nin silahlarına yapıştılar.

Xbalanque, Hun-Ahpu'ya "Bak, gün doğmaya başladı" dedi.

"Öyle galiba. Ben bir bakayım" diye yanıtladı Hun-Ahpu.

Merakla silahın ağzından Güneş'in doğup doğmadığına bakmaya çalışırken Camazotz bir anda Hun-Ahpu'nun kafasını kopardı ve Hun-Ahpu'nun bedeni kafasından ayrıldı.

Bir süre sonra Xbalanque: "Daha Güneş doğmadı mı?" diye sordu. Ama Hun-Ahpu hiç yanıt vermedi. Kıpırdamadı bile. "Nereye gittin Hun-Ahpu'? Ne yapıyorsun?" diye sordu bu kez Xbalanque. Ama Hun-Ahpu'dan hiç ses çıkmıyordu.

Bunun üzerine Xbalanque telaşlandı ve çaresizlik içinde: "Kaybettik, sonumuz geldi işte!" dedi.

Ardından Hun-Came ve Vukub-Came'nin emri üzerine Hun-Ahpu'nun kafası oyun sahasının üzerine asıldı. Hun-Ahpu'nun başına gelenlere Xibalba sakinleri çok sevindi.

XI. BÖLÜM

Yaşananların üzerine Xbalanque gece boyunca bütün hayvanları çağırdı; koatiyi, yaban domuzunu, büyüklü küçüklü bütün hayvanları... Sonra onlara ne yediklerini sordu.

"Her biriniz ne yiyor? Yiyeceklerinizi seçebilesiniz diye çağırdım sizleri" dedi Xbalanque hayvanlara. "Tamam" diye yanıtladı hayvanlar da.

Sonra uygun gördükleri yiyecekleri almak üzere gittiler. Bir kısmı çürümüş yiyecekleri, bir kısmı otları aldı; bir kısmı da taşları. Bir kısmı ise toprağı aldı. Büyüğünden küçüğüne her bir hayvan farklı yiyeceklerle besleniyordu.

Tüm bu hayvanların arkasından sırtında taşıdığı kabukta yaşayan kaplumbağa kendi payına düşen yiyeceği almak üzere zikzaklar çizerek geldi. Hun-Ahpu'nun bedeninin yanına geldi ve kafasına yaklaşarak onun gözlerini oydu.

Ardından gökten pek çok kâhin geldi; Göğün Kalbi, Hurakan da Yarasalar Evi'nin üzerinde uçmak için yere indi.

Hun-Ahpu'nun yüzünü yapmak hiç de kolay olmadı ama sonuç güzeldi. Saçları çok güzel olmuştu; konuşabiliyordu.

Güneş doğmak üzereydi; ufuk kızarmıştı.

"Hadi aydınlat göğü" dediler opossuma.

"Peki" dedi opossum ve göğü aydınlattı. Bugün insanlar hâlâ "Opossum göğü aydınlattı"[9] derler Güneş'in doğuşunu anlatmak için.

Muhteşem renklerle şafak sökmeye başladığında Hun-Ahpu canlanmaya başladı.

"Hun-Ahpu'nun kafası eskisi gibi olacak mı?" diye sordular.

"Evet, olacak" diye yanıt verdi diğerleri.

Sonra Hun-Ahpu'nun başı değişerek eski haline geri döndü.

Ardından iki kardeş kendi aralarında konuştu ve top oynamama konusunda anlaştı: "Yalnızca sen kendini riske at" dedi Xbalanque'ye Hun-Ahpu.

"Tamam, ben her şeyi hallederim" dedi Xbalanque.

Sonra Xbalanque tavşana yapmasını gerekenleri bildirdi: "Gidip oyun sahasının üzerinde yerini al; meşe palamutlarının arasına saklan. Top sana geldiğinde yerinden fırla. Gerisini ben hallederim."

Güneş doğmuştu ve iki kardeş yine eskisi gibi sapasağlam ayaktaydı. Xibalba'nın Efendileri top oynamak için üzerinde Hun-Ahpu'nun kafasının asılı olduğu oyun sahasına indiler.

"Kazandık işte! Kendinizi ele verdiniz; küçük düştünüz" dediler ve Hun-Ahpu'ya meydan okudular. "Hadi oynamak için getirin şunun kafasını" dediler. Ama Hun-Ahpu onların bu aşağılamalarına hiç kulak asmadı.

Ardından Xibalba'nın Efendileri topu fırlattı. Xbalanque topu karşılamak için koştu. Top doğruca halkanın önüne gitti ama sonra durdu ve zıplayarak top sahasının dışına, meşe palamutlarının arasına kaçtı.

9 Kişe kültüründe kullanılan bir ifade. Ama günümüzde bu kullanım pek yaygın değildir. (Yayıncının notu)

Bunun üzerine tavşan olduğu yerden çıktı ve zıplaya zıplaya ilerlemeye başladı. Xibalba'nun Efendileri, bağıra çağıra tavşanın arkasından koşmaya başladı, sonra hepsi gözden kayboldu.

Xbalanque hemen Hun-Ahpu'nun kafasını aldı ve onun yerine kaplumbağayı astı. Kafa gerçekten de Hun-Ahpu'nun kafasıydı. İki kardeş neşeden coşmuştu.

Xibalba'nın Efendileri topu bulmak için oradan oraya koşuyordu. Ağaçların arasında topu bulunca bağırdılar:

"Buraya gelin; topu bulduk" dediler ve topu alıp götürdüler.

Oyun sahasına geri dönen efendiler: "Bu gördüğümüz de ne?" diye sordular ve sonra oynamaya devam ettiler.

Sonra Xbalanque kaplumbağaya bir taş fırlattı. Kaplumbağa asılı olduğu yerden oyun sahasının ortasına düştü ve paramparça oldu. Her bir parça etrafa dağıldı.

"Hangi biriniz gidip getirecek şimdi onu? Nerede onu getirecek olan?" diye sordu Xibalba'nın Efendileri. Böylelikle Xbalanque ile Hun-Ahpu, Xibalba'nın Efendileri'nin üstesinden gelmiş oldu. Xbalanque ile Hun-Ahpu büyük zorluklar atlattılar, kendilerine yapılan tüm kötülüklere rağmen hayatta kalmayı başardılar.

XII. BÖLÜM

Şimdi de sizlere Xbalanque ile Hun-Ahpu'nun nasıl öldüğünü anlatalım:

Xibalba'nın Efendileri'nin onlar için planladıkları kötülüklerden haberdar olan Xbalanque ile Hun-Ahpu, bunların hepsini atlattı; her türlü zorluğa karşı geldi. Xibalba'nın Efendileri'nin onlar için hazırladığı tuzaklara düşmediler.

Bütün bu olanlardan sonra Xbalanque ile Hun-Ahpu, Xibalba'nın Efendilerine iki kâhin gönderdi. Kâhinlerin isimleri Xulu ve Pacam'dı. Kâhinlere şöyle dediler:

"Hâlâ hayatta olduğumuz, bizi alt edemedikleri, tüm işkencelerine dayandığımız için sürekli bizi öldürmek üzere planlar yapan Xibalba'nın Efendileri'ne nasıl öleceğimizi sorun. Bize öyle geliyor ki bizi ancak yakarak öldürebilirler. Xibalba'nın Efendileri bir araya geldi yine de bizi öldüremediler.

"Xulu ve Pacam, size gelip de bizi nasıl öldüreceklerini sorduklarında onlara ne diyeceksiniz? Eğer 'Kemiklerini derin bir çukura atsak iyi olmaz mı?' diye sorarlarsa onlara şöyle deyin: 'Tekrar canlanacakları için bu işe yaramaz.' "

'Peki, onları ağaca açsak?' diye sorduklarında 'Bu hiç iyi olmaz çünkü onların yüzünü tekrar görmek zorunda kalırsınız' deyin.

Üçüncü kez: 'Kemiklerini nehre atsak?' diye sorarlarsa 'Bu şekilde ölmeleri iyi olur. Önce her birinin kemiklerini mısır gibi

değirmende öğütün. Sonra kemik tozlarını nehre atın. Ama kaynağın fışkırdığı yere atın ki tozları dağlara tepelere dağılsın' deyin. Sizin fikrinizi sorduklarında size bu söylediklerimizi söyleyin onlara" dedi Hun-Ahpu ile Xbalanque yaklaşan ölümlerinin farkında olarak.

Ardından Xibalba'nın Efendileri kalın ağaç dallarıyla çok büyük bir ateş yaktı. Sonra Hun-Ahpu ile Xbalanque'ye eşlik etmek üzere Hun-Came ve Vukub-Came'nin habercileri geldi.

"'Onlara gelmelerini söyleyin; hadi gidip getirin onları. Gelsinler ki onları yakacağımızı görsünler'" dedi Efendiler. Vah siz zavallı gençler!" dedi haberciler Hun-Ahpu ile Xbalanque'ye. "Peki, tamam" dedi gençler hiç itiraz etmeden ve hemen yola çıktılar.

Kısa sürede ateşin yanına vardılar. Orada bulunan Xibalba'nın Efendileri Hun-Ahpu ile Xbalanque'yi kandırmak için bir oyun oynamak istiyorlardı.

"Hadi tatlı içeceğimizi içip ateşin üzerinden atlayalım dört kez, gençler" dedi Hun-Came.

"Bizimle dalga geçmeyin efendiler. Sanki ölümün burada bizi beklediğini bilmiyor muyuz?" diye sordu Hun-Ahpu ile Xbalanque. Sonra yüz yüze dönüp birbirlerine sarıldılar, kollarını uzattılar ve ateşin içine atladılar. İkisi de oracıkta öldü.

Bunu gören Xibalba'nın Efendileri sevinçten havalara uçtu. Islık çalıp, bağırıyorlardı: "İşte! Sonunda yendik onları; daha fazla dayanamadılar."

Ardından Hun-Ahpu ile Xbalanque'nin önceden bilgilendirdiği Xulu ve Pacam'ı çağırıp kemiklerle ne yapacaklarını sordular. Xulu ve Pacam'ın söyledikleri üzerine kemikleri öğütüp suya dökmek üzere nehir kıyısına gittiler. Ancak kemik tozları çok uzağa gitmedi; suyun dibine çöktü ve sonra yakışıklı iki gence dönüştü. Gençlerin eski hallerinden hiçbir farkları yoktu.

XIII. BÖLÜM

Beşinci gün gençler tekrar ortaya çıktılar ve insanlar suyun içinde gördü onları. Xibalba'nın Efendileri nehir boyunca onları izleyip sonunda yüzlerini gördüklerinde her ikisinin de balık adamlara benzediğini fark etti.

Ancak ertesi sabah yaşlı görünümlü iki fukara göründü. Bedbaht haldeydiler; elbiseleri yırtık pırtıktı. Görünüşleri hiç de iç açıcı değildi. Xibalba'nın Efendileri onları gördüğünde pek bir şey yapmıyorlardı. Tek yaptıkları *puhuy (baykuş), cux (gelincik), iboy (Armadillo), xtzul (kırkayak)* ve *chitic (cambaz)* dansıydı.

Bunların yanı sıra bazı mucizeler de gerçekleştiriyorlardı. Evleri ateşe veriyorlardı ama sonra birden eski haline döndürüyorlardı evleri. Xibalba'nın Efendileri bunları şaşkınlık içinde izliyordu.

Sonra biri diğerini kesip parçalara ayırıyordudı. Parçalara ayrılan ölü gibi yerde uzanıyordu ama diğeri onu canlandırıveriyordi hemen. Xibalba'nın Efendileri tüm bu yaptıklarını hayretler içinde izliyordu. Bütün bu yaptıkları kazanacakları zaferin bir başlangıcıydı sanki.

Ancak tüm bu yaptıklarının haberi Hun-Came ile Vukub-Came'nin kulağına gitti. Duydukları üzerine: "Bu kimsesizler de kim? Gerçekten görmeye değer mi yaptıklarını?" diye sordular.

"Evet, dansları gerçekten muhteşem. Diğer yaptıkları da öyle" dedi efendilere haberi getirenler.

Duyduklarına sevinen efendiler onları çağırması için habercilerini gönderdiler. "Hadi çağırın onları; gelip burada yapsınlar gösterilerini. Biz de izleyelim ki hayran olup takdir edelim onları" dediler habercilere.

Dansçıların yanına giden haberciler efendilerin söylediklerini ilettiler onlara. "Biz gitmek istemiyoruz çünkü utanıyoruz" dediler habercilere. "Nasıl utanmayalım ki? Efendilerin huzuruna bu çirkin halimizle, koca gözlerimizle nasıl çıkabiliriz? Fakir iki danscıdan başka bir şey olmadığımızı görmüyor musunuz? Bizimle birlikte dans edip eğlenmek isteyen fakir dostlarımıza ne diyeceğiz? Efendilerin önünde nasıl dans edeceğiz? İşte bu sebeplerden gelmek istemiyoruz" dedi Hun-Ahpu ile Xbalanque habercilere.

Sonunda istemeyerek de olsa asık suratlarla çıktılar yola. Ama hızlı gitmek istemiyorlardı. Efendilerin huzuruna götürebilmek için haberciler onları zorlamak durumunda kaldı çoğu kez.

Sonra, çekingen ve başları önde çıktılar efendilerin karşısına. Paramparça olmuş elbiseleriyle efendilerin önünde eğiliyor, reveranslar yapıyorlardı. Çelimsiz, perişan, berduş bir haldeydiler. Efendilerin huzuruna çıkar çıkmaz ülkeleri, geldikleri yerdeki insanlar, anne ve babaları hakkında sorgulanmaya başladılar.

"Nereden geliyorsunuz siz?" diye sordu efendiler.

"Bilmiyoruz efendim. Ne annemizin ne de babamızın yüzünü gördük. Biz çok küçükken öldüler " diye yanıtladı Hun-Ahpu ile Xbalanque.

"Tamam, peki. Hadi şimdi şu meşhur dansınızı edin de mest olalım. Canınız ne istiyorsa onu yapın; karşılığını alacaksınız" dedi efendiler.

"Hiçbir şey istemiyoruz biz, korkudan ölüyoruz" diye yanıtladı kardeşler.

"Sıkmayın canınızı; korkacak bir şey yok. Dans edin hadi! Önce kendinizi öldürdüğünüz bölümü yapın; sonra evimi yakın. Bildiğiniz her şeyi yapın. Gösterinizle mest olmak istiyoruz. Ardından gidersiniz zavallılar, biz de size yaptıklarınızın karşılığını veririz."

Bunun üzerine Hun-Ahpu ile Xbalanque şarkı söyleyip dans etmeye başladılar. Xibalba'daki herkes onları izlemek için toplandı. Dans ederken *cux*, *puhuy* ve *iboy*'u canlandırdılar.

Sonra baş efendi onlara şöyle dedi: "Köpeğimi parçalara ayırıp sonra tekrar canlandırın onu."

"Peki" dedi gençler ve köpeği öldürdüler. Ama sonra hemen canlandırdılar onu. Canlanan köpek neşe içinde kuyruğunu sallıyordu.

Bu kez efendi: "Hadi şimdi de evimi yakın!" dedi. Bunun üzerine evi ateşe verdiler. Bütün efendiler evin içinde toplanmıştı ama hiçbiri yanmıyordu. Sonra hemen eski haline getirdiler evi. Hun- Came'nin evine hiçbir şey olmamıştı.

Efendilerin şaşkınlıktan ağzı açık kaldı. Hun-Ahpu ile Xbalanque'nin dansları çok hoşlarına gitmişti. "Şimdi bir insanı kurban edin ama ölmesine izin vermeyin" dedi bu kez efendi.

"Hay, hay" dediler ve adamın birini tutup göğsünü yardılar. Kalbini çıkarıp efendilerin görmesi için havaya kaldırdılar. Hun-Came ile Vukub-Came hayretler içinde izliyordu olanları. Kısa bir süre sonra Hun-Ahpu ile Xbalanque adamı dirilttiler. Hayata geri dönen adam mutluluktan uçuyordu.

Efendiler hayretler içinde kalmıştı. "Hadi şimdi de kendinizi öldürün. Sizin öldüğünüzü görmek istiyoruz. Gösteriniz gerçekten olağanüstü" dediler gençlere. "Peki, efendim" diye yanıtladı gençler. Ardından biri diğerini öldürmeye başladı. Hun-Ahpu'yu

Xbalanque kurban etti; kollarını, bacaklarını bir bir parçalara ayırdı. Kafasını koparıp uzağa götürdü, kalbini yerinden söküp Xibalba'nın Efendileri'ne gösterdi. Efendiler bu gösteriyle birlikte kendilerinden geçtiler.

Şaşkınlıkla izliyorlardı olanları ama görmedikleri bir şey vardı: Bütün bunları yapan Xbalanque'ydi.

"Ayağa kalk!" dedi Xbalanque ve Hun-Ahpu hayata döndü. Hun-Ahpu ile Xbalanque çok mutluydu. Efendiler de neşelenmişti. Yaptıkları efendileri çok memnun etmişti; onları izlerken kendileri dans ediyormuş gibi hissediyorlardı.

Hun-Ahpu ile Xbalanque'nin dansları karşısında efendiler, karşı konulmaz bir istek ve merak duyuyorlardı. Sonunda Hun-Came ile Vukub-Came kendilerini tutamayıp şöyle dedi: "Hadi bize de yapın aynısı! Bizi de kurban edin!"

"Tamam, siz nasıl isterseniz. Öldükten sonra tekrar dirileceksiniz. Sizi eğlendirelim diye getirmediniz mi bizi buraya? Bu sizin hakkınız; bizler sizin hizmetkârlarınız, kölelerinizi."

Önce Xibalba'nın Baş Efendisi Hun-Came'yi öldürdüler, ardından Vukub-Came'yi kurban ettiler. Ama sonra onları diriltmediler. Efendilerinin öldüğünü gören diğer efendiler koşarak kaçtılar oradan. Bir anda efendilerin ikisi de ölmüştü. Tüm bunları efendileri cezalandırmak için yapmıştı gençler. Efendileri öldürmek bir dakikalarını bile almamıştı.

Sonra karşılarına merhamet dileyen bir efendi çıktı. O ana kadar onu hiç görmemişlerdi. "Acıyın bana lütfen" dedi efendi onları gördüğünde.

Efendilerin bütün hizmetkârları büyük bir vadiye kaçmıştı. Hepsi o dar, derin yerde toplanmıştı. Orada üst üste yığılmış bir

halde dururlarken karıncalar gelip onları bulundukları yerden çıkarmaya başladı.

Böylelikle karıncalar hizmetkârları yoldan taşıyarak Hun-Ahpu ile Xbalanque'nin yanına götürdü. Oraya vardıklarında hizmetkârlar, kendilerini yerlere atıp Hun-Ahpu ile Xbalanque'nin önünde yalvarmaya başladı. İşte Xibalba'nın Efendileri böyle alt edilmiş oldu. Geçirdikleri mucizevî dönüşümle Hun-Ahpu ile Xbalanque, Xibalba'nın Efendileri'nin üstesinden geldi.

XIV. BÖLÜM

Tüm bunların ardından dansçılar isimlerini söyledi ve kendilerini Xibalba'nın insanlarına tanıttı:

"İsimlerimizi dinleyin; sizlere babalarımızın isimlerini de söyleyeceğiz. Bizler Hun-Ahpu ile Xbalanque'yiz. Sizin öldürdüğünüz babalarımızın isimleriyse Hun-Hun-Ahpu ve Vukub-Hun-Ahpu idi. Şimdi karşınızda duran bizler, babalarımızın çektiği işkencelerin öcünü almak için geldik. Onlara yaptığınız kötülüklere çok içerledik; bu yüzden hepinizi ortadan kaldırmalı, hepinizi öldürmeliyiz. Bir tekiniz bile elimizden kaçmamalı."

Bunları duyan Xibalba'nın insanları ağlayarak önlerinde diz çöktüler. "Acıyın bize Hun-Ahpu, Xbalanque! Evet, söylediğiniz gibi babalarınıza karşı günah işledik. Şimdi onlar Puchbal-Chah'da gömülü yatıyorlar" dediler.

"Peki. Şimdi sizin için hazırladığımız cezayı dinleyin, bize kulak verin ey Xibalba'nın insanları:

Artık ne eski gücünüz var ne de nesliniz devam ediyor. Merhameti hak etmiyorsunuz. Bu zamana kadar sizin nesliniz hüküm sürdü ama bundan böyle sizin topunuz oynanmayacak oyun sahasında. Artık vaktinizi; çanak, çömlek yaparak, mısır öğüterek geçireceksiniz. Yalnızca yer altında ve çöllerde yaşayan hayvanlar konuşacak sizinle. Hizmetkârlar, medeni insanlar sizin yanınızda olmayacak. Yalnızca arılar sizin gözleriniz önünde üremeye devam edecek. Siz yoldan çıkmışlar, zalimler, zavallılar, sefiller,

günahkârlar... Hadi ağlayın! Daha önce yaptığınız gibi insanları hazırlıksız yakalayamayacaksınız. Size söylediklerimize iyi kulak verin."

Böylelikle Xibalba'nın insanlarının sonu geldi. Eski günlerde de çok güçlü değillerdi; yalnızca insanlara kötülük yapmaktan hoşlanıyorlardı. Aslında o günlerde tanrı statüsünde değillerdi. Görünüşleri korku veriyordu. Baykuşlar gibi tehlikeliydiler. Kötülük yapmaya, kavgaya her zaman hazırdılar.

Kötü niyetliydiler; aynı zamanda siyah ve beyazdılar. Söylendiğine göre ikiyüzlü ve despottular. Yüzlerini yağlayıp boyuyorlardı. Ama artık güçlerini kaybetmişlerdi, hâkimiyetleri sona ermişti. Tüm bunlarıysa Hun-Ahpu ile Xbalanque yapmıştı.

O sırada büyükanneleri torunlarının hatırına bir ateş yakıp onların diktiği sazların önünde kopal reçinesi yaktı. Yaşlı kadın neşe içindeydi çünkü torunlarının diktiği sazlar yeşermişti. Yaşlı kadın sazlara şükretti ve onlara "Evin Merkezi (*Nicah*)" adını verdi.

"Ovalarda yetişen yeşil sazlar (*Cazam Ah Chatam Uleu*)" deniyordu onlara. "Evin Merkezi" ya da "Merkez" adını vermişlerdi onlara çünkü gençler evin ortasına dikmişti sazları. Hun-Ahpu ile Xbalanque'nin büyükannelerine bir hatıra olarak diktiği bu sazlara Xmucane "Yeşil Sazlar" adını vermişti.

Uzun süre önce ölen babaları Hun-Hun-Ahpu ile Vukub-Hun-Ahpu'ydu. Xibalba'da babalarının yüzlerini görmüşlerdi ve babaları, Xibalba'nın Efendileri'ni alt eden oğullarıyla orada konuştu.

Babalarını onurlandırmak için mezarlarının başına gittiler. Vukub-Hun-Ahpu'yu onurlandırdılar. Onun bir figürünü yapmak istediler. Bunun için ağzını, burnunu, kemiklerini, gözlerini aradılar. Sonra bedenini buldular ama bedeninin yapabileceği çok az şey vardı. Tek söylemek istediği ismiydi ama Hun-Ahpu, ismini

bile söyleyemiyordu. Kurban edildikleri yerde bıraktıkları babalarının hatırasını işte böyle yaşattı Hun-Ahpu ile Xbalanque.

"Bundan böyle hatırlanacaksınız" dedi oğulları babalarının kalplerini rahatlatmak için. "Göğe çıkan ilk siz olacaksınız, medeni insanlar ilk size tapacaklar. İsminiz hiç unutulmayacak. Size yapılan kötülüklerin, çektiğiniz acıların öcünü alacağız" dediler babalarına ruhlarını teselli etmek için.

Çoktan alt ettikleri Xibalba'nın insanlarına emirlerini iilettiler. Ardından babaları ışığın içinde yükseldi ve göğe çıktı. Biri Güneş oldu diğeri ise Ay; hem gök aydınlandı hem yer. Bundan böyle gök, onların meskeni oldu.

Zipacna'nın öldürdüğü dört yüz genç de göğe yükseldi ve yıldızlara dönüşerek Hun-Hun-Ahpu ile Vukub- Hun-Ahpu'nun yoldaşı oldular.

III. KİTAP

İLK İNSANIN YARATILIŞI

- İlk 4 insan yaratıldı
- Paxil ve Cayala'da
- Mısır koçanlarından

I. BÖLÜM

Şimdi de sizlere insanın yaratılmasına ne zaman karar verildiğini, neyin insan bedenine bürüneceğinin nasıl belirlendiğini anlatalım. Yaratıcı, Tepeu ile Gucumatz konuştu:

"Şafak vakti yaklaştı; eserimiz neredeyse bitmek üzere. Besleyen, kollayan asil nesiller, yıldızların çocukları, medeniyetin taşıyıcıları, onurlu insanlar, insanlık ortaya çıksın yeryüzünde."

Ardından bir araya geldiler. Gece karanlıkta bilgeler kurulunu topladılar. Sordular, birbirlerine danıştılar, tartıştılar, yapacakları üzerinde düşündüler. Böylelikle bilgelerin kararı gün yüzüne çıktı ve neyin insan bedenine bürüneceğini buldular. Bunların hepsi Güneş, Ay ve yıldızlar yaratıcıların üzerinde görünmeden önce oldu.

Paxil ve Cayala'dan sarı ve beyaz mısır koçanları getirildi.

Yiyecek getiren dört hayvanın isimleri ise şöyleydi: *Yac* (yaban kedisi), *Utiu* (kır kurdu), *Quel* (papağan) ve *Hoh* (karga). Bu dört hayvan yaratıcılara sarı ve beyaz mısır koçanlarından bahsetti ve Paxil'in yolunu gösterdi.

Sonra yaratılan insanın bedenine girecek besini buldular. Bu insanın kanını oluşturacaktı. Yaratıcıların yaptıkları sonucunda mısır insanın yaratılışında kullanıldı.

Sonunda harika bir diyara gelmelerine çok sevinmişti yaratıcılar. Burası lezzetli yiyeceklerle doluydu: Sarı ve beyaz mısır koçanları, *pek* ile kakao, *sapotlar*, *annonalar*, *jocoteler*, *nanzeler*,

matasanolar ve bal. Paxil ve Cayala adındaki bu kentler lezzetli besinlerle dolup taşıyordu.

Her türden yiyecek vardı orada. Büyüklü küçüklü yiyecekler, büyüklü küçüklü sebzeler vardı. Hayvanlar bu kentlere giden yolu göstermişti onlara. Sarı ve beyaz mısırı öğüterek Xmucane dokuz içecek hazırladı ve yaratıcılar bu içeceklerden insanın gücü ve kuvvetini oluşturdu. Bu sıvıdan insanın bedenini ve kaslarını yaptılar. Yaratıcı Tepeu ile Gucumatz insanı işte böyle yarattı.

Ardından ilk anne ve babamızı nasıl yaratacakları üzerine konuştular. Sarı ve beyaz mısır koçanlarından bedenlerini, kollarını, bacaklarını yaptılar. İşte ilk atalarımız, ilk dört insan yalnızca mısır koçanlarından böyle yaratıldı.

II. BÖLÜM

Yaratılan ilk insanların isimleri sırasıyla şöyleydi: *Balam-Quitze (Gülen Kaplan), Balam-Agab (Gece Kaplanı), Mahucutah (Ayırt edilen)* ve *Iqi-Balam (Ay Kaplanı).* İşte bunlar ilk anne babalarımızın isimleriydi.

Derler ki; onlar yalnızca şekil verilen, yaratılanlardı. Ne anneleri ne de babaları vardı; insan deniyordu onlara yalnızca. Onları ne bir kadın doğurmuştu ne de yaratıcılar onlara babalık etmişti. Mucizevî bir şekilde büyüyle Tepeu ile Gucumatz yaratmıştı onları. İnsan görünümü verilmişti onlara. Konuşuyor, görüyor, dinliyor, yürüyor, hissediyorlardı. Güzel ve yakışıklıydılar.

Düşünebiliyor, çok uzakları görebiliyorlardı. Görüşleri her şeyi kapsıyordu; dünyada olup biten her şeyi anlıyorlardı. Bir bakışta gökte ve yerde olup biten her şeyi görebiliyorlardı.

Hiç hareket etmeden derinlerde gizli olan ne varsa hepsini görebiliyorlardı. Dünyaya bir bakış attıklarında içinde olup biten her şeyi görebiliyorlardı.

Çok bilgeydiler. Dehaları; ormanları, kayaları, gölleri, denizleri, dağları ve vadileri aşıyordu. Gerçekten hayran olunası insanlardı Balam-Quitze, Balam-Agab, Mahucutah ve Iqui-Balam.

Sonra yaratıcılar onlara şöyle dedi: "Durumunuz hakkında ne düşünüyorsunuz? Görmüyor, duymuyor, konuşamıyor, yürüyemiyor

musunuz? Bakın o zaman! Göğün altında dağların, vadilerin nasıl oluştuğunu izleyin, görmeye çalışın."

Bunun üzerine göğün altında olup biten ne varsa hepsini görmeye başladılar ve yaratıcılarına şükranlarını sundular: "Size o kadar minnettarız ki ne kadar şükranlarımızı sunsak az gelir. Yaratıldık; ağzımız, yüzümüz, burnumuz var. Konuşuyor, duyuyor, düşünüyor, yürüyoruz. Uzakta ya da yakında olan her şeyi hissediyor, biliyoruz.

Yerde ve gökte, büyük küçük her ne varsa hepsini görüyoruz. Bizi yarattığınız için size şükürler olsun."

Göğün ve yerin dört köşesinde var olan her şeyi ölçüp görebiliyorlardı.

Ama yaratıcılar bu söylediklerinden hiç memnun olmadılar. "Yarattıklarımızın söyledikleri hiç de hoş değil. Büyük küçük her şeyi biliyorlar" dediler.

Bu nedenle yaratıcılar yeni bir konsey topladılar ve "Onlarla ne yapacağız şimdi? Görüşlerini azaltalım, yeryüzünde olup bitenlerin çok az bir kısmını görebilsinler. Söyledikleri hiç iyi değil. Bizim yarattığımız canlılardan ibaret değiller mi? Onlar da mı tanrı olacak? Ya ekin vakti geldiğinde, gün ağardığında yeterince üreyip çoğalmazlarsa?" dediler.

"Biraz zorlayalım onları. Bakalım ne yapacaklar. Gördüklerimiz hiç de iyi değil. Her şeyi bilen her şeyi gören biz yaratıcılarıyla eşit olduklarını mı sanıyorlar?" dedi Göğün Kalbi, Hurakan, Chipi-Cakulha, Raxa-Cakulha, Tepeu, Gucumatz, Xpiyacoc ve Xmucane. Ardından yarattıklarının doğasını değiştirdiler.

Göğün Kalbi gözlerine sis üfledi ve buharla kaplı bir ayna gibi görüşleri bulandı. Gözleri kapandı ve bundan böyle sadece yakınındakileri, açıkça ortada olanları görebildiler.

İnsanların atası olarak yaratılmış dört insanın bilgeliği, böylelikle ortadan kaldırılmış oldu. İlk atalarımız, babalarımız Göğün ve Yerin Kalbi tarafından işte böyle yaratıldı.

Ardından eşleri, yani kadınları yaratıldı. Yaratıcılar aynı şekilde bir araya gelip onları nasıl yaratacaklarını konuştular. Sonra Balam-Quitze, Balam-Agab, Mahucutah, ve Iqi-Balam uykudayken güzel kadınlar ortaya çıktı. Uyandıklarında güzel eşlerini yanlarında gördüler ve kalpleri neşeyle doldu.

(15 madde, ayet, paragraf.)

III. BÖLÜM

Eşlerinin isimleri şöyleydi: Balam-Quitze'nin eşinin ismi *Caha-Paluna (Yüksekten akan su evi)*, Balam-Agab'ın eşinin ismi *Chomiha (Güzel ev)*, Mahucutah'ın eşinin ismi *Tzununiha (Arıkuşu evi)* ve Iqui-Balam'ın eşinin ismi de *Cakixaha*'ydı *(Papağan evi)*.

Ardından hep birlikte diğer insanları, büyük küçük kabileleri meydana getirdiler. Onlar bizlerin, Quiche halkının atalarıydı. Yalnızca dört ata yoktu yeryüzünde; adaklar sunan sayısız insan vardı.

Doğuda çoğaldıkları vakit her birinin ismi farklıydı ve sonra onların isimleri halkların isimlerine dönüştü. Orada Doğuda çoğaldıkları vakit onlara; Tepeu, Oloman, Cohah, Quenech ve Ahau deniyordu.

Hep birlikte Doğudan gelen Tamub ve Ilocab insanlarının kökenleri de biliniyor. Balam-Quitze, dokuz Cavek hanesinin atası, büyükbabasıydı. Balam-Agab ise dokuz Nimhaib hanesinin babası; Mahucutah ise dört Ahau-Quiche hanesinin atasıydı.

Üç grup aile vardı ama hiçbiri Doğuda üreyip çoğalan atalarının ismini unutmadı.

Aynı şekilde on üç kabileyle birlikte Tamub ve Ilocab halkı da geldi: on üç Tecpan kabilesi, Rabinal halkı, Cakchequeller, Tziquinahalar, Zacahibler, Lamakibler, Cumatzlar, Tuhalhalar, Uchabahalar, Chumilahalar, Quibahalar, Batenabalar, Acul-Vinak'lar, Balamiha'lar, Canchahelebler, Balam-Coloblar.

Sizlere yalnızca ana kabilelerin isimlerini söyledik. Bu kentlerden gelen başka insanlar da vardı ama onların isminden bahsetmeyeceğiz. Onlar yalnızca Güneş'in doğduğu diyarda çoğaldılar.

Çok sayıda insan yaratıldı ve onlar karanlıkta çoğaldılar. Medeniyet yoktu o zamanlar ama onlar bir arada yaşıyorlardı ve Doğuda büyük ün salmışlardı.

Ancak yaratıcılarına, tanrılarına destek olmuyor; onları gözetmiyorlardı. Yalnızca yüzlerini göğe çeviriyor ama neden bu kadar uzağa geldiklerini anlamıyorlardı.

Orada siyah ve beyaz insanlar neşe içinde yaşıyorlardı. Farklı sınıflardan, farklı dillerden insanlardı ve hepsi çok akıllıydı.

"Göğün altında yaşayan sayısız insan, yüzünü görmediğimiz insanlar, görmediğimiz ülkeler var. Onların evleri yoktur, çıldırmış insanlar gibi dağ ve çayırlarda dolaşırlar" diyorlardı orada yaşayan insanları aşağılamak için.

Güneş'in doğuşunu görenler işte böyle konuşuyordu diğerleri hakkında. Dilleri tekti. Ağaca ya da taşa tapınmıyorlardı. Yaratıcılarının, Göğün ve Yerin Kalbi'nin sözlerini unutmamışlardı.

Gün doğarken saklı olanın üzerine düşünüp konuşuyorlardı. Dualarla, aşkla, itaatle, korkuyla dolu bir halde gözlerini göğe çevirip yaratıcılarından kızlar, oğullar diliyorlardı:

"Selam olsun sana ey Tzacol, Bitol! Bizi görür, bizi duyarsın. Bizi terk etme, bizi bırakma! Ey göklerdeki ve yerdeki Yüce Tanrı, Göğün ve Yerin Kalbi! Güneş doğmaya, şafak sökmeye devam ettiği sürece bize kızlar, oğullar ver. Güneş doğsun, gün ağarsın! Yollarımız açık, engelsiz olsun. Hep birlikte huzur ve barış içinde yaşayalım. Mutlu bir hayat sürelim; güzel, iyi hayatlar nasip et bize ey Hurakan, Chipi-Cakulha, Raxa-Cakulha, Chipi-Nanauac, Raxa-Nanauac, Voc Hun-Ahpu, Tepeu, Gucumatz, Alom,

Qaholom, Xpiyacoc, Xmucane, Güneş'in, ışığın annesi! Şafak söksün, gün ağarsın!"

İşte böyle dua ediyorlardı yaratıcılarına Güneş'in doğuşunu izleyip ona taparken. Göğün arşını, yeryüzünü ve yaratılmış insanların yolunu aydınlatan Güneş'in habercisi sabahyıldızını izliyorlardı bir taraftan.

IV. BÖLÜM

Balam-Quitze, Balam-Agab, Mahucutah ve Iqi-Balam şöyle dedi: "Güneş'in doğuşunu bekleyelim." Aydınlanmış, saygıdeğer, asil, büyük bilgeler işte böyle konuştu.

İlk anne ve babalarımızın saklayacak ne odunu ne de taşı vardı o zamanlar. Kalpleri Güneş'i beklemekten yorulmuştu. Sayısız kabile, *Yaqui* halkından insan vardı.

"Kabile totemlerimiz korunuyor mu diye gidip bakalım. Onların önünde yakacak bir şeyler bulalım. Bir başımıza olduğumuz için bizi gözetecek kimsemiz yok" dedi Balam-Quitze, Balam-Agab, Mahucutah ve Iqui-Balam.

Bir kent onların bu söylediklerini duydu ve kalkıp oraya gittiler.

Tamub ve Ilocab kabileleriyle birlikte Balam-Quitze, Balam-Agab, Mahucutah ve Iqui-Balam'ın gittiği yerin ismi *Tulan-Zuiva (Vukub-Pek, Vukub-Civa)*'dı. Tanrılarını karşılamak için gittikleri yerin ismi işte buydu.

Hep birlikte Tulan'a vardılar. Gelen insanları saymak mümkün değildi; hepsi sıra halinde düzen içinde yürüyorlardı.

Sonra tanrıları göründü. Önce neşe içinde olan Balam-Quitze, Balam-Agab, Mahucutah ve Iqui-Balam'ın tanrıları geldi. "Aradığımızı bulduk sonunda!" dediler.

İlk gelen *Tohil*'di. Balam-Quitze'nin taşıdığı tahta oturdu. Ardından *Avilix* geldi ve onu Balam-Agab taşıyordu. Mahucutah'ın

taşıdığı tanrının ismi ise *Hacavitz*'di. Iqui-Balam'ın taşıdığı tanrının ismi de *Nicahtagah*'dı.

Quiche halkı gibi Tamub insanları da tanrısını karşıladı. Bugün hâlâ isimlerini bildiğimiz Tamub krallarının atalarını alan tanrının ismi de Tohil'di.

Üçüncü sırada Ilocab kabilesi vardı. Bugün hâlâ bildiğimiz büyükanne ve babalarının tanrısının ismi de Tohil'di.

Böylelikle üç Quiche ailesine ismi verildi ve birbirlerinden hiç ayrılmadılar çünkü tanrıları birdi onların. Tanrıları Tohil'di; Quicheler'in Tohil'i, Tamublar'ın Tohil'i ve Ilocablar'ın Tohil'i. Tanrılarının ismi tekti ve bu yüzden hiç ayrılmadılar birbirlerinden.

Tohil, Avilix ve Hacavitz erdemli yüce tanrılardı.

Ardından bütün kabileler geldi; *Rabinaller, Cakchequeller, Tziquinahalar, Yaquiler.* Tulan'a vardıktan sonra onların dilleri karıştırıldı ve birbirlerini anlayamaz oldular. Orada birbirlerinden ayrıldılar; doğuya gitmesi gerekenler vardı.

Elbiseleri hayvan derisindendi: üzerlerine giyecek fazla giysileri yoktu. Tek giysileri hayvan derileriydi. Hiçbir şeyleri yoktu, fakirdiler ama olağanüstü bir yaradılışa sahiptiler.

Sonunda Tulan-Zuiva, Vukub-Pek, Vukub-Zivan'a vardıklarında çok yol kat etmişlerdi.

V. BÖLÜM

Ateş yakamıyorlardı; sadece Tohil halkı ateş yakabiliyordu. Tohil, ateşi ilk bulan insanların tanrısıydı. Ateşin nasıl ortaya çıktığını bilmiyorlardı çünkü Balam-Quitze ve Balam-Agab ateşi gördüklerinde çoktan orada yanıyordu.

"Ateşimiz yok, soğuktan öleceğiz!" dediler. "Korkmayın! Bahsettiğiniz ateşi korumak sizin göreviniz olacak" diye yanıtladı onları Tohil.

"Gerçekten mi Yüce Tanrı'mız? Bizi gözeten, bizi kollayan Tanrı'mız! Sen bizim Tanrı'mızsın" dediler ve ona adaklar sundular.

Tohil: "Ne güzel de söylediniz. Sizin tanrınız olduğum doğrudur. Ben sizin efendinizim!" dedi kabilelere ve onlara ateşi verdi. Ateşe kavuşan kabileler sevinçten havalara uçtu.

Ama aniden kabilelerin ateşini söndüren bir dolu yağmaya başladı. İnsanların başlarına koca koca dolu taneleri düşüyordu. Dolu yüzünden ateşleri sönmüştü.

Bunun üzerine Balam-Quitze ile Balam-Agab Tohil'den tekrar ateş istedi: "Yüce Tohil! Soğuktan donuyoruz, öleceğiz."

"Tamam, merak etmeyin" dedi Tohil ve ayakkabısının üzerinde ateş beliriverdi birden.

Tekrar ateşe kavuşan Balam-Quitze, Balam-Agab, Mahucutah ve Iqi-Balam sevinçten havalara uçuyordu.

Bu arada diğer kabilelerin ateşi sönmüştü ve soğuktan donmak üzereydiler. Bu yüzden ateş istemek üzere Balam-Quitze, Balam-Agab, Mahucutah ve Iqui-Balam'a gittiler. Soğuğa ve buza dayanamıyorlardı artık. Soğuktan tir tir titriyorlardı; üşümekten dişleri birbirine çarpıyordu. Ellerini, ayaklarını hissetmiyorlardı. Bu yüzden hiçbir şey tutamıyorlardı ellerinde.

"Sizden ateş istemek üzere yanınıza gelmekten utanmıyoruz" dediler oraya varınca. Ama hoş karşılanmadılar ve bu yüzden endişeye kapıldılar.

Ancak Balam-Quitze, Balam-Agab, Mahucutah ve Iqi-Balam farklı diller konuşuyorlardı. "Eyvah! Dilimizi unuttuk. Biz ne yaptık böyle? Bu nasıl oldu? Tulan'a geldiğimizde yalnızca bir dilimiz vardı. Aynı şekilde yaratılıp, aynı şekilde eğitildik. Bu başımıza gelenler hiç iyi değil" dedi kabileler ağaçların, asmaların arasında.

Bunun üzerine Balam-Quitze, Balam-Agab, Mahucutah ve Iqui-Balam'ın önünde bir adam belirdi. Xibalba'nın habercisi olan bu adam onlara şöyle dedi: "Bu sizin tanrınız; sizi gözeten, siz kollayan yaratıcının bir tezahürüdür. Tohil'e adaklar sunana kadar onlara ateşinizi vermeyin. Size verdikleri hediyeler hiç önemli değil. Ateş almak üzere geldiklerinde ne vermeleri gerektiğini Tohil'e sorun." Yarasaya benzeyen bu adam şöyle dedi: "Beni yaratıcınız gönderdi size."

Neşe içindeydiler; Xibalba'nın habercisinin söylediklerini duyunca Tohil, Avilix ve Hacavitz'in de kalpleri neşeyle dolmuştu. Sonra haberci bir anda gözden kayboldu.

Ardından soğuktan ölmek üzere olan kabileler geldi. Dolu ve yağmur yağıyordu, dondurucu bir soğuk vardı. Balam-Quitze, Balam-Agab, Mahucutah ve Iqui-Balam'ın huzuruna gittiklerinde soğuktan tir tir titriyor, kekeliyorlardı. Kalpleri kırılmıştı;

yüzlerinden keder akıyordu. Gizlice Balam-Quitze, Balam-Agab, Mahucutah ve Iqui-Balam'ın yanına geldiler.

"Bize merhamet etmeyecek misiniz? Birazcık ateşinizden istiyoruz. Bir zamanlar hepimiz bir arada yaşamıyor muyduk? İlk yaratıldığımızda tek evimiz, tek ülkemiz yok muydu? Acıyın bize!" dediler.

"Size merhamet göstermemiz için bize ne vereceksiniz?" diye sordular.

"Size para veririz" diye yanıtladı kabileler.

"Para istemeyiz" dedi Balam-Quitze ile Balam-Agab.

"Ne istiyorsunuz peki?" diye sordu kabiledekiler.

"Bunu Tohil'e soracağız" dedi Balam-Quitze.

"Peki, tamam" dedi kabileler.

"Tohil'e sorup size söyleyeceğiz" dedi Balam-Quitze, Balam-Agab, Mahucutah ve Iqui-Balam.

"Ey Yüce Tohil! Ateş istemek için gelen kabilelerden ne istersin?" diye sordu Balam-Quitze, Balam-Agab, Mahucutah ve Iqui-Balam.

"Bana kendilerini adamaya hazırlar mı? Bana çocuklarını adak olarak sunacaklar mı? Onları kucaklama mı istiyorlar mı? Buna razı değillerse onlara ateş vermeyeceğim" dedi Tohil ve devam etti: "Bunun daha sonra olacağını, hemen gelip bana adaklar sunmalarını gerekmediğini söyleyin." Balam-Quitze, Balam-Agab, Mahucutah ve Iqui-Balam'ın Tohil'den aldığı cevap buydu.

Tohil'in mesajını gelenlere illettiler. "Tamam, bu söylediklerini yapacağız" dedi onun sözlerini duyan kabileler ve gecikmeden sözlerini yerine getirdiler. Bunun üzerine ateşe kavuştular ve ısındılar.

(25 madde, yet...)

VI. BÖLÜM

Dumandan ateşi çalan başka bir kabile vardı. Zotzil hanesindendiler. Cakchequeller'in tanrısının ismi *Chamalcan'dı* ve sembolü yarasaydı.

Dumanın içinden geçerken yavaşça yaklaşıp ateşten almışlardı. Cakchequeller ateş istemek için gelmemişlerdi çünkü kendilerini ele verip küçük düşmek istemiyorlardı.

Ama diğer kabilelerin hepsi boyun eğmiş, göğüslerinin yarılmasına razı olmuşlardı. Göğüslerinin yarılmasını Tohil istemişti ve bütün kabile onun gözleri önünde kurban edilmiş, kalpleri göğüslerinden sökülüp atılmıştı.

Tohil'in kehanette bulunduğu üzere Balam-Quitze, Balam.-Acab, Mahucutah ve Iqi-Balam gücü ele geçirene kadar böyle bir uygulama yoktu.

Tulan-Zuiva'ya gittiklerinde fazla yemek yemeyi bıraktılar; Güneş'in doğuşunu bekleyip onu izlerken yeni bir hayat sürmeye başladılar.

Güneş'ten önce görünen ve bu yüzden *sabah yıldızı* denen o yüce yıldızı görmek için sırayla bekliyorlardı. Tanrılarının geldiği Tulan-Zuiva'dayken bu yıldızı izlemek için her gün Güneş'in doğduğu yöne dönüyorlardı.

Egemenliği ele alıp güce orada ulaşmış olmasalar da küçüğünden büyüğüne bütün kabileleri baskı altında tutup onları Tohil'in

huzurunda kurban ediyor; Tohil'e kanlarını, göğüslerini, kalplerini sunuyorlardı.

Sonra Tulan'da güce ulaştılar; karanlık ve belirsizlikte bilgelikte hareket ediyorlardı. "Burası bizim yurdumuz değil. Gidip nereye yerleşebileceğimize bakalım" dedi Tohil ve bunun üzerine Güneş'in doğduğu o yeri terk edip gittiler.

Aslında Tohil; Balam-Quitze, Balam-Agab, Mahucutah ve Iqi-Balam ile konuştu. "Gitmeden önce şükranlarınızı sunun; kulaklarınızı, dirseklerinizi delip kanınızı akıtın. Tanrınıza ancak bu şekilde teşekkür edebilirsiniz"

"Tamam" diye yanıt verdiler ve kulaklarını deldiler. Tulan'dan ayrılırken hüzünlü şarkılar söylediler; yürekleri ayrılığın yasını tutuyordu.

"Yeryüzünü aydınlatan Güneş'in doğuşunu buradan izleyemeyeceğiz artık" diye üzüldüler yola düştüklerinde. Ama bazı kişileri Güneş'in habercisi olan yıldızı gözlemeleri için geride bıraktılar.

Güneş'in doğduğu yerden geldikleri için şafağın habercisini kalplerinde taşıyorlardı; aynı hislerle oradan ayrılıp bugün söylendiği üzere çok uzaklara gittiler.

VII. BÖLÜM

Gide gide bir dağın tepesine vardılar. Orada bütün Quiche halkı ve kabileleri bir araya geldi. Ne yapacaklarını konuşup karar vermek üzere bir konsey topladılar. Bugün o dağın ismi *Chi-Pixab*'tır.

Bütün kabileler o dağda toplanıp isimlerini açıkladılar: "Biz, Quiche halkı! Senin ismin de Tamub olsun!" dediler Tamublar'a. Sonra Ilocablar'a dönüp: "Sizin isminiz de Ilocab olsun. Bu üç Quiche halkı hiç yok olmayacak ve aynı ruhu paylaşacak."

Sonra Cakchequeller'e Gagchequeleb ismini verdiler. Aynı şekilde Rabinaller'e de isimlerini verdiler; bugün hâlâ Tziquinahalar diye bildiğimiz halk da oradaydı. İşte, her birine verilen isimler bunlardı.

Güneş'in doğuşundan önce görünen yıldızı ve gün doğumunu izlemek üzere toplandılar. "Oradan birlikte geldik ama sonra birbirimizden ayrıldık" dediler birbirlerine.

Kalpleri hüzünle doldu; çok acı çekiyorlardı. Ne yiyecekleri ne de içecekleri vardı. Ellerindeki sopaları koklayıp yemek yediklerini hayal ediyorlardı. Geldiklerinden beri hiçbir şey yememişlerdi.

Denizden nasıl geçtikleri bir muammaydı. Sanki deniz yokmuşçasına karşı kıyıya geçmişlerdi. Kumun üzerine dizilmiş taşların üzerinden yürüyerek geçmişlerdi karşıya. Bu yüzden denizi

geçerken bu taşlarara *Sıralı Taşlar, Denizaltındaki Kumlar* ismini verdiler.

Bir araya geldiklerinde kalpleri üzüntüyle doluydu çünkü bir avuç mısır ve bir yudum sudan başka yiyecek, içecek hiçbir şeyleri yoktu.

Chi-Pixab denen o dağda toplanmışlardı; yanlarında Tohil, Avilix ve Hacavitz'i de getirmişlerdi. Balam-Quitze ve eşi Caha-Paluna, oruç tutuyordu. Balam-Agab ile eşi Chomiha; Mahucutah ile eşi Tzununiha, Iqi-Balam eşi Cakixaha da aynı şekilde oruç tutuyordu.

Gece karanlıkta oruç tutanlar da vardı. Tanrılarının onlarla konuştuğu ve bugün Chi-Pixab denilen o dağda toplandıklarında kalpleri acı içindeydi.

VIII. BÖLÜM

Orada tanrıları Tohil, Avilix ve Hacavitz; Balam-Quitze, Balam-Agab, Mahucutah, ve Iqi-Balam ile konuştu: "Hadi kalkıp gidelim buradan; burada kalmayalım. Gizli bir yere gidelim. Gün doğmak üzere. Gözleriniz korkuyla dolmasın. Bizi tuttuğunuz bu duvarlar içinde düşmanlarımız gelip bizi esir düşürürse üzülmez misiniz? Her birimizi güvenli bir yere götürün."

"Peki, tamam. Ormanda bir sığınak bulalım" diye yanıtladı Balam-Quitze, Balam-Agab, Mahucutah, ve Iqui-Balam.

Ondan sonra her biri tanrılarını alıp yola koyuldular. Avilix'i, bugün Pavilix adı verilen ormandaki *Euabal-Civan (Gizli Vadi)* denen geniş vadiye koydular. Onu Balam-Agab getirmişti.

Böylelikle sırayla tanrılarını bıraktılar. Bu anlamda ilkini bugün *Hacavitz* olarak bilinen büyük bir yanardağın tepesine bırakmışlardı ve Hacavitz isimli tanrının bulunduğu o yerde bir kent kurdular. Böylece Mahucutah da tanrısını gizli bir yere götürmüştü ama Hacavitz ormana değil çıplak bir dağın tepesine saklanmıştı.

Ardından Tohil'i saklamak üzere Balam-Quitze bugün *Patohil (Tohil Dağı)* olarak bilinen dağdaki ormana geldi. Sonra Tohil'in gizli barınağı olan vadiye saklanmasını kutladılar. Orman; yılanlar, kaplanlar, engereklerle doluydu.

Balam-Quitze, Balam-Agab, Mahucutah ve Iqi-Balam bir aradaydı; hep birlikte Hacavitz dağında Güneş'in doğmasını bekliyorlardı.

Tamub ve Ilocablar'ın tanrıları da çok yakındaydı. Tamublar'ın tanrısının bulunduğu yerin ismi *Amag-Tan*'dı (Tan'ın şehri) ve onların Güneş'i orada doğuyordu. Ilocablar'ın gün doğumunu bekledikleri yerin ismi ise *Amag-Uquincat*'tı. Dağın çok yakınındaki o yerde Ilocablar'ın tanrısı vardı.

Rabinaller, Cakchequeller, Tziquinahalar ve küçüğünden büyüğüne bütün kabileler de oradaydı. Toplanıp hep birlikte Güneş'in doğuşunu ve onun doğuşundan önce sabahyıldızının görünmesini bekliyorlardı.

Balam-Quitze. Balam-Agab, Mahucutah ve Iqi-Balam da birlikteydi. Uyumadan, bir kez bile gözlerini kırpmadan heyecanla Güneş'in doğuşunu beklediler. Büyük bir endişe ve keder içindeydiler.

"Keder içinde geldik buralara. Güneş'in doğuşunu bir görebilsek! Bunu nasıl yaptık? Ülkemizde neşe içinde yaşarken neden terk ettik onu?" diye sordular birbirlerine üzüntü içinde.

Kendi aralarında böyle konuşmaya devam ettiler ama kalplerini Güneş doğana kadar rahatlatamadılar. "Tanrılar şimdi ormanlarda, vadilerde gizleniyor; oturacak bir yerleri bile yok" dediler.

Başlangıçte Tohil, Avilix ve Hacavitz vardı. Görkemli ve kudretliydiler. Bütün kabilelerin tanrıları üzerinde hâkimiyetleri vardı. Sayısız mucize gerçekleştirip sayısız yolculuğa çıkmışlar, dondurucu soğukta dolaşmışlardı. Bu yüzden insanların kalpleri korkuyla dolmuştu.

Balam-Quitze, Balam-Agab, Mahucutah ve Iqui-Balam'ın kalpleri ise sakindi. Tulan-Zuiva'yı terk edene kadar sırtlarında taşıdıkları tanrıları yüzünden kalpleri ne kırgın ne de yılgındı.

O zamanlar ormandaydılar. Tohil, Avilix ve Hacavitz tepelerinde gün doğuyordu.

Şimdi de babalarımız, atalarımızın nasıl Güneş'e kavuştuğunu; Güneş'in, Ay'ın ve yıldızların doğuşunu anlatalım sizlere.

IX. BÖLÜM

Güneş'in, Ay'ın doğuşu; yıldızların ortaya çıkışı şöyle oldu: Sabahyıldızını gördüklerinde Balam-Quitze, Balam-Agab, Mahucutah ve Iqi-Balam çok mutlu oldu. Güneş'ten önce pırıl pırıl yüzüyle ilk o görünmüştü.

Güneş'in doğduğu o yerden yakmak üzere yanlarında getirdikleri tütsüleri çıkardılar. Tanrılarına sunmayı planladıkları üç hediyeyi açtılar. Balam-Quitze'nin getirdiği tütsü m*ixtan-pom*; Balam-Agab'ın getirdiği tütsü *cavixtan-Pom*; Mahucutah'ın getirdiği tütsü ise *cabauil-pom*'du.

Üçü de Güneş doğarken tütsülerini yakıp dans etmeye başladılar. Tütsülerini yakıp bir taraftan dans ederken gözlerinden yaşlar dökülüyordu. Güneş'in doğuşunu izlerken bir taraftan yas tutuyorlardı.

Ardından Güneş doğmaya başladı. Nehir kıyısında, dağlarda, vadilerde uyuyan küçüğünden büyüğüne bütün hayvanlar uykularından uyandı. Hepsi neşe içindeydi. Gözlerini Güneş'in doğduğu yöne çevirdiler.

Sonra aslan ve kaplan kükredi. Ama önce *Queletzu* ismindeki kuş ötmeye başladı. Hayvanların hepsi neşe içindeydi. Kartal, akbaba ve diğer bütün kuşlar kanatlarını çırpmaya başladı.

Adaklar sunanların hepsi diz çökmüştü; Tamublar, Illocablar, Rabinaler, Cakchequeller, Tziquinahalar ile Tuhalha, Uchabaha,

Quibaha, Batena ve Yaqui Tepeu'dan gelen bütün kabileler neşe içindeydi. Gelen insanları saymak mümkün değildi ve Güneş tüm kabilelerin üzerine aynı anda doğdu.

Yeryüzü aniden kuruyuverdi Güneş'i görünce. Bir insana benziyordu Güneş doğduğunda ve yeryüzünü kuruttuğunda yüzü ateş gibiydi.

Güneş doğmadan önce yeryüzü rutubet ve bataklık içindeydi. Ama sonra bir insan gibi Güneş yüzünü gösterdi. Sıcaklığı dayanılmazdı. Aynadaki bir yansıma gibi gökyüzündeki yerini almıştı. Eskilerin söylediklerine göre; bugün gördüğümüz Güneş değilmiş o günlerde doğan Güneş.

Ardından aslanların, kaplanların, engereklerin, cinlerin tanrıları gibi Tohil, Avilix ve Hacavitz taşa döndü. Güneş, Ay ve yıldızlar gökte göründüğünde kolları ağaçlara bağlanmış halde hepsi taşa dönüverdi.

Aslanlar, kaplanlar, yılanlar gibi doymak bilmez hayvanlar yüzünden belki bugün hayatta olmayabilirdik. Güneş onları taşa döndürmeseydi bugün bu kadar güçlü olmayabilirdik.

Güneş doğduğunda Balam-Quitze, Balam-Agab, Mahucutah ve Iqui-Balam'ın kalpleri neşe içindeydi. Sevinçten havalara uçuyorlardı. Yanlarında fazla insan yoktu; Hacavitz dağında çok az insan yaşıyordu o zamanlar.

Güneş doğduğunda tütsüler yakıp dans ettiler; yüzlerini geldikleri yöne, Doğu'ya çevirmişlerdi. Balam-Quitze, Balam-Agab, Mahucutah ve Iqui-Balam'ın geldiği o yerde dağları, vadileri vardı.

Sonra o dağda çoğaldılar ve bir kent kurdular. Güneş, Ay ve yıldızlar göründüğünde, gün doğup yeryüzü aydınlandığında oradaydılar. *Kamucu* isimli şarkılarını söylemeye başladılar; kalplerindeki sıkıntıyı bu şarkıyla dile getiriyorlardı.

"Acıyın bize; Tulan'da harap olduk, kardeşlerimizden ayrıldık. Şükürler olsun ki Güneş'i gördük ama nerede şimdi onlar?" diye yakındı Yaqui insanları.

Aslında Tohil, Yaqui halkının da tanrısıydı ve *Yolcuat-Quitzalcuat* diyorlardı ona.

"Orada Tulan Zuiva'da birbirimizden ayrıldık. Oradan birlikte çıktık; kaynağımız oraya dayanıyor" dediler birbirlerine.

Sonra Yaqui halkı, bugün *Meksika* olarak bilinen yerde kendilerinden çok uzaktaki kardeşlerini andılar. Bir kısım insan Doğu'da kalmıştı; onların kaldıkları yere *Tepeu Oliman* deniyordu.

Hacavitz dağında büyük keder içindeydiler. *Dan* bölgesindeki ormanda yaşayan Tamub ve Ilocab halkları da çok üzülüyordu. Tamub halkı ve üç Quiche kabilesinin ortak tanrısı olan Tohil için Güneş orada doğuyordu. Rabinaller'in tanrısının ismi Tohil'e benzer şekilde *Huntoh*'du. Onlar dillerini Quiche diline uyarlamayı seçtiler.

Ama Cakchequeller'in dili farklıydı çünkü Tulan-Zuiva'dan ayrıldıklarında tanrılarının ismi de farklıydı. Onların tanrısı *Tzotziha Chimalcan*'dı. Onlar bugün hâlâ farklı bir dil konuşmaya devam ederler. Ahpozotzil ve Ahpoxa kabileleri de isimlerini onların tanrısından almıştır.

Tulan'da taşın yanında tanrılarını karşıladıktan sonra tanrının dili değişti ve karanlıkta oradan geldiklerinde de kendi dilleri. Bütün kabileler bir aradaydı ve Güneş, tanrılarının isimlerine göre hepsinin üzerinde bir bir parladı.

Şimdi de sizlere; Balam-Quitze, Balam-Agab, Mahucutah ve Iqui-Balam'ın dağda günlerini nasıl geçirdiğini anlatalım. Yosunların, otların arasına sakladıkları Tohil, Avilix ve Hacavitz için kalpleri yas içindeydi.

X. BÖLÜM

Balam-Quitze, Balam-Agab, Mahucutah ve Iqui-Balam Güneş'in doğuşunu kutlamak, adaklar sunmak üzere Tohil ve Avilix'i görmeye gittiler. Tanrılar çalılıkların arasında ışıldıyorlardı ve onlar sihirli bir güç sayesinde Tohil'le konuştular.

Yanlarında çok değerli hediyeler getirmemişlerdi; yalnızca Tohil'in huzurunda yakmak üzere *noh ve anason* reçinesinin artıklarını getirmişlerdi. Sonra Tohil mucizevî bir şekilde onlarla konuştu, onlara tavsiyeler verdi.

Tohil'i dinledikten sonra şöyle dediler: "İşte, dağlarımız ve vadilerimiz! Biz hâlâ sana aidiz. Görkemimiz ve ışığımızı tüm insanlar görsün. Bütün kabileler senindir ve bizler senin yoldaşınız. Halkımızı koru; bizler de sana bilmen gerekenleri göstereceğiz.

Söyledikleri ve yaptıklarıyla bizi kızdırdıkları için kabilelere gösterme bizi. Tuzağa düşmemize izin verme. Çayırlarda ve çalılıklarda yaşayan hayvanları ver bize; dişi geyikleri ve dişi kuşları ver. Bizlere biraz onların kanından bahşet; merhamet göster bizlere. Bize kurulan tuzaklardan koru bizleri. Kabilelere göstermek üzere bu bizim sembolümüz olacak."

Bunun üzerine tanrıları Tohil, Avilix ve Hacavitz cevap verdi: " 'Tohil nerede?' diye sorduklarında onlara totemimizi gösterin. Ama kendinizi göstermeyin çünkü sizin yapacak başka işleriniz var. Yüceleceksiniz; bütün kabilelere egemen olacaksınız. Bizlere;

onların kanını, özünü getireceksiniz. Bizi kucaklamak için gelenler yine bizim olacak."

Adaklar sunmak üzere gelenler onların genç erkeklere benzediğini gördü. Sonra küçük kuşları ve vahşi hayvanları kurban etmeye başladılar. Yavru kuş ve geyikleri bulduklarında kanlarını taşa dönmüş Tohil ve Avilix'in ağızlarına döktüler.

İnsanlar adaklarını sunmak üzere geldikleri sırada kanı içen tanrılar konuşmaya başladı. İnsanlar da daha önce yaptıkları gibi totemlerin önünde anason ve holom *ocox* yaktılar.

Tanrıların her birinin totemi dağda yerleştirildikleri yerde duruyordu. Ama gün içinde evlerinde durmak yerine dağlarda dolaşıyorlardı. Ağaçlarda buldukları at sinekleri, eşekarıları ve balarılarıyla besleniyorlardı. Yiyecek ya da içecek hiçbir şeyleri yoktu. Evlerinin yolu ya da eşlerinin nerede kaldığı bilinmiyordu.

IV. KİTAP

DOĞU'DAN GÖÇ VE KUKULKAN'IN GELİŞİ

4. Kitap. 12 bölüm, Sure.
235 madde, Ayet, Paragraf.

I. BÖLÜM

Bir bir pek çok kent kurulmuştu ve kabileler, açtıkları yollara yakın olan o kentlerde bir araya geldi.

Balam-Quitze, Balam-Agab, Mahucutah ve Iqui-Balam'ın ise nerede olduğunu bilen yoktu. Ancak yoldan geçen kabileleri gördüklerinde dağın tepesinden bir çakal, bir dağ kedisi gibi bağırmaya başlıyorlardı; aslan ya da kaplanın kükremesine benziyordu sesleri.

Bunları gören kabileler: "Uluyan bir çakal ya da dağ kedisine benziyor bu sesler; bir aslan ya da kaplan kükrüyor sanki. Onların insan olmadığını düşünmemizi istiyorlar. Bu yaptıklarıyla bizi korkutmaya çalışıyorlar. Aslan kükremesiyle, kaplan sesleriyle bir şeyler söylemek istiyorlar. Yolda yürüyen bir iki kişiyi görünce kükremeye başladılar; bizim sonumuzu getirmek istiyorlar."

Her gün rahipler eşleriyle birlikte evlerine dönüyorlardı. Yanlarında eşlerine vermek üzere at sinekleri, eşek arıları ve bal arılarından başka bir şey yoktu.

Her gün Tohil, Avilix ve Hacavitz'in huzuruna gidip kalplerinden şunları geçiriyorlardı: "İşte; Tohil, Avilix ve Hacavitz! Onlara yalnızca vahşi hayvanların ve kuşların kanını sunabiliriz; kulaklarımızdan ve kollarımızdan kan akıtırız onlar için. Tohil, Avilix ve Hacavitz'den güç isteyelim. Kabilelerdeki insanları bir bir öldürdüğümüz için kimi suçlamalı?"

Ardından kulak ve kollarını kanatıp akan kanı, bir kapta topladılar. Sonra da o kabı taşların yanına koydular. Gerçekte taş değildi onlar; her biri genç erkeklere benziyordu. Damarlarından akan kanı görünce sevindiler çünkü bu, sundukları hediyelerin göstergesiydi.

"Onların yolunu izleyin, kurtuluşunuz oradadır. Bizi getirdiğiniz Tulan'dan gelen ve *Pazilizib* diye bilinen kana bulanmış hayvan derisi verildi sizlere. Siz de kanınızı akıtın ve bu, Tohil, Avilix ve Hacavitz'in hediyesi olsun" dedi tanrılar.

II. BÖLÜM

Bir süre sonra Balam-Quitze, Balam-Agab, Mahucutah ve Iqi-Balam kabilelerden insan kaçırmaya başladı. Kabileleri bir bir ortadan kaldırıyorlardı. Yolda yürüyen bir ya da iki kişiyi, anlamalarına fırsat vermeden yakalayıp kurban etmek üzere Tohil ve Avilix'in huzuruna götürüyorlardı. Kanlarını yola akıtıp kafalarını başka bir yere attıyorlardı.

Kabiledekiler: "Kaplan yedi onları" diyordu. Böyle düşünüyorlardı çünkü kaplanın ayak izlerine benzeyen izler görmüşlerdi. Balam-Quitze, Balam-Agab, Mahucutah ve Iqi-Balam kendilerini göstermeden bu izleri bırakmışlardı.

Pek çok insan kaçırılmıştı ama bunu çok geç fark etti kabiledekiler: "Tohil ve Avilix gelmiş olabilir mi? Adak sunanlar besliyor olmalı onları. Nerede yaşıyorlar? Ayak izlerini takip edelim" diye konuştular kendi aralarında.

Sonra bir konsey topladılar ve ayak izlerini takip etmeye başladılar ama izler çok net değildi. Gördükleri vahşi hayvanların, kaplanların ayak izlerinden ibaretti ama onlar da belli belirsizdi. İnsanları yanıltmak için birkaç kez izlerin üzerinden geçilmişti ve bu yüzden ne yöne gittiklerini kestirmek mümkün değildi.

Yüksek tepeleri sis kapladı, yağmur yağmaya başladı ve her yeri çamur kapladı. İnsanların tek gördüğü bunlardı. Kalpleri onları aramaktan, yollarda iz sürmekten yorgun düşmüştü. Tohil,

Avilix ve Hacavitz o kadar yüceydiler ki öldürdükleri insanların civarında bulunan dağın tepesine çekilmişlerdi.

Böylelikle büyücüler insanları yolda yakalayıp Tohil, Avilix ve Hacavitz'in huzurunda kurban etmeye başladılar; kendi çocuklarını orada, dağda saklıyorlardı.

Tohil, Avilix ve Hacavitz üç genç gibiydi; sihirli bir taşın etkisiyle yürüyorlardı. İçinde yıkandıkları bir nehir vardı ve sadece orada görünüyorlardı. Bu yüzden o nehre "Tohil'in Yıkandığı Yer" deniyordu.

Kentteki insanlar onları görüyordu zaman zaman ama görüldüklerini fark edince hemen gözden kayboluyorlardı.

Sonra Balam-Quitze, Balam-Agab, Mahucutah ve Iqui-Balam'ın nerede olduğu haberleri yayıldı. Bunun üzerine onları nasıl öldüreceklerini konuşmak için bir konsey topladı kabileler.

Tohil, Avilix ve Hacavitz'i nasıl tuzağa düşüreceklerini tartışmak istiyorlardı. Kabilelerin rahipleri ve adaklarını sunanlar onlara şöyle dedi: "Hepiniz ayağa kalkın, herkesi çağırın. Hiçbir kabile diğerlerinin arkasında kalmasın."

Bütün kabileler toplanıp ayaklandılar; kendi aralarında konuştular. Birbirlerine sordular: "Bizim çocuklarımızı, hizmetkârlarımızı elleriyle öldüren *Cavek* Quicheler'ini tuzağa düşürmek için ne yapmalıyız? İnsanlarımızın nasıl öldürüldüğü bile belli değil.

Eğer bizi de bu şekilde kaçırıp öldüreceklerse öldürsünler! Ama mademki Tohil, Avilix ve Hacavitz bu kadar kudretli, bizim de tanrımız olsun Tohil. Onu esir aldıkları için sevinsin gökte. Henüz bizi yenemediler. Yeterli sayıda insan yok mu aramızda? Bir avuç değil mi Cavekler de?"

Kalabalığın arasından bazıları ise şöyle dedi: "Her gün nehirde yıkananları kim gördü? Eğer Tohil, Avilix ve Hacavitz'se

gördüklerimiz, önce onlara tuzak kuralım. Sonra da insanlarımızı kurban edenleri ortadan kaldıralım."

"Ama nasıl tuzağa düşüreceğiz onları?" diye sordu diğerleri.

"Onları şöyle tuzağa düşüreceğiz: Suyun içindeyken genç erkekler gibi göründükleri için onları baştan çıkarmak üzere çok güzel iki bakire gönderelim yanlarına. Böylece onları ele geçirelim" diye karşılık verdi diğerleri.

"Çok iyi fikir; o zaman gidip dünyalar güzeli iki bakire bulalım" dediler ve kızlarını aramaya gittiler. Buldukları bakireler gerçekten dünyalar güzeliydi.

"Hadi gidin şimdi; nehirde çamaşırlarınızı yıkayın. Eğer o üç genci görürseniz hemen soyunun gözleri önünde ve eğer sizi arzu ederlerse çağırın onları. 'Sizinle gelebilir miyiz?' diye soracak olurlarsa 'Evet' deyin. 'Nereden geliyorsunuz? Kimin kızlarısınız siz?' diye sorarlarsa 'Efendilerin kızlarız biz' diye cevap verin. Sonra onlara 'Sizi hatırlatacak bir şey verin bize' deyin. Size bir şey verdikten sonra sizi öpmek isteyecekler. Eğer kendinizi onlara sunmazsanız sizi öldürürüz. Ancak o zaman içimiz rahatlar. Onlarla birlikte olduğunuzun kanıtı olarak da size verdikleri şeyi bize getirin" dedi efendiler, kızları gönderirken.

Kızlardan birinin ismi Xtah; diğerinin ki ise Xpuch'tu. İki genç kız; bütün kabilelerin karar verdiği üzere Tohil, Avilix ve Hacavitz'in yıkandığı nehre doğru yola çıktı. Süslenip, takıp takıştırıp Tohil'in yıkandığı nehre gittiler salına salına. İki genç kızın gittiğini gören efendiler çok keyifliydi.

Nehre varır varmaz çamaşırları yıkamaya başladı kızlar. Tohil, Avilix ve Hacavitz geldiğinde kızlar çoktan soyunmuş bir halde taşların üzerinden eğiliyorlardı. Nehir kıyısına varan Tohil, Avilix ve Hacavitz yıkanan iki genç kızı gördüğünde şaşkınlıkla

durakladı. Tohil yanlarına geldiğinde utanan kızların yüzü kızardı. Ama kızlar Tohil'e hiç çekici gelmedi ve Tohil onlara sordu: "Nereden geliyorsunuz siz? Bu nehrin kıyısına ne için geldiniz?"

"Buraya efendiler gönderdi bizi; o yüzden geldik. 'Tohil'in yüzünü görüp konuşun onunla. Onların yüzünü gördüğünüze dair de bir kanıt getirin' dediler bize" diye geliş amaçlarını açıkça söyledi genç kızlar.

Kabilelerin istediği ise, iki genç kızın Tohil'le ilişkiye girmesiydi. Ancak Tohil, Avilix ve Hacavitz; Xtah ve Xpuch isimli iki genç kıza şöyle dedi: "Tamam, konuştuğumuza dair bir kanıt vereceğiz size. Biraz bekleyin, sonra alıp efendilere götürürsünüz onu."

Sonra rahipler ile Balam-Quitze, Balam-Agab, Mahucutah ve Iqui-Balam'ı toplayıp şöyle dediler: "Üç pelerini boyayın; üzerlerine bizim sembollerimizi çizin. Böylece genç kızlar onları götürdüğünde efendiler görsünler sembollerimizi."

Bunun üzerine önce Balam-Quitze, pelerinin üzerine bir kaplan çizdi. Ardından Balam-Agab, bir kartal; son olarak da Mahucutah yaban ve eşek arıları çizdi pelerinin üzerine. Böylelikle boyama işlemini bitirdiler.

Sonra pelerinleri Xtah ile Xpuch'a vermeye gidip: "İşte, bizimle konuştuğunuzun kanıtı. Bunları efendilere götürüp 'Tohil bizimle konuştu; işte bu da kanıtımız' deyin ve onlara verdiğiniz pelerinleri giysinler" dediler genç kızları uğurlarken.

Kızlar *xcucaah* denilen pelerinleri alıp efendilere götürdü. Genç kızların yüzlerini ve taşıdıkları pelerinleri gören efendiler sevindi.

"Tohil'in yüzünü gördünüz mü?" diye sordular kızlara.

"Evet, gördük" diye yanıtladı Xtah ile Xpuch.

"Çok güzel; bize kanıtınızı da getirdiniz değil mi?" diye sordu efendiler kızların Tohil'le birlikte olduğunu düşünerek.

Bunun üzerine kızlar; kaplan, kartal ve arı figürleriyle boyanmış pelerinleri gösterdi efendilere. Hemen onları giymek için güçlü bir arzu duyuyordu efendiler.

Efendilerden biri kaplan figürlü pelerini sırtına geçirdi ama hiçbir şey olmadı. Ardından kartal figürlü pelerini geçirdi üzerine. Onlara sarınmış olmaktan çok mutluydu. Sonra onları çıkarıp üçüncü pelerini giydi. Şimdi üzerinde yaban ve eşek arıları vardı. Bir anda Mahucutah'ın çizdiği arı figürleri sokmaya başladı efendiyi. Arıların ısırıklarına karşı koyamıyordu, avazı çıktığı kadar bağırmaya başladı.

Böylelikle tüm kabileler tuzağa düşmüştü. Sinirlenen efendiler iki genç kızı azarladı: "Ne biçim kıyafetler getirdiniz böyle? Nereden getirdiniz onları şeytanlar?"

Efendilerin istediği Tohil'in iki genç kızla kendini eğlendirmesi, kızların Tohil'i baştan çıkarmasıydı. Ama mucizevî insanlar Balam-Quitze, Balam-Agab, Mahucutah ve Iqi-Balam yüzünden bu isteklerine ulaşamadılar.

III. BÖLÜM

Bütün bu olanlardan sonra kabileler yeni bir konsey topladı. "Nasıl baş edeceğiz onlarla? Gerçekten çok güçlüler" dediler toplandıklarında.

"Saldıralım, öldürelim onları. Yaylarımızı alalım, zırhlarımızı giyelim. Onlardan kalabalık değil miyiz? Geride hiç kimse kalmasın" dediler birbirlerine.

Kabilelerdeki herkes silahlanmıştı; bütün insanlar savaşmak için toplandıklarına kalabalık bir ordu çıktı ortaya.

Bu arada Balam-Quitze, Balam-Agab, Mahucutah ve Iqui-Balam, Hacavitz dağının tepesindeydi. Dağdaki çocuklarını kurtarmak için gitmişlerdi oraya. Çok fazla insan yoktu yanlarında; kabiledekilerden çok daha az sayıdaydılar. Bulundukları dağın zirvesi küçüktü ve bu yüzden kabileler toplanıp ayaklandıklarında hepsini öldürmeye karar verdiler.

Tüm kabileler toplanmıştı; insanların hepsi oklarını, zırhlarını kuşanmıştı. Silahlarının çokluğunu tarif etmek mümkün değildi; sözlerini yerine getiren kabile liderleri göz kamaştırıcı görünüyordu.

"Hepsini öldüreceğiz ama Tohil'i esir düşürebilirsek o bizim tanrımız olacak ve ona tapacağız" dediler kendi aralarında. Ancak Tohil ve Balam-Quitze, Balam-Agab, ile Mahucutah tüm bunları biliyordu. Düşmanlarının yaptığı bütün planları duymuşlardı

çünkü savaşçılar hazırlanırken ne bir dakika dinlenmiş ne de uyumuşlardı.

Ardından tüm savaşçılar yola koyuldu; akşama kadar oraya varmayı planlıyorlardı. Ama hiçbir yere varamadılar çünkü geceyi yolda geçirdiler ve Balam-Quitze, Balam-Agab ile Mahucutah onların üstesinden gelmeyi başardı.

Savaşçılar geceyi geçirmek üzere yolda mola verdiler. Hiçbir şeyin farkında değillerdi ve uykuya daldılar. Sonra Balam-Quitze, Balam-Agab ile Mahucutah, onların kaşlarını ve sakallarını tıraş etmeye başladılar. Boyunlarındaki kolyeleri, bileklerindeki bileklikleri ve diğer bütün takılarını çıkardılar. Mızraklarının ucundaki demirleri çıkardılar. Tüm bunları; onları küçük düşürmek, cezalandırmak ve onlara Quiche halkının gücünü göstermek için yapmışlardı.

Savaşçılar uyandıklarında başlıklarını giyip silahlarını kuşanmak istediler ama hiçbirini bulamadılar. "Bizi kim soydu böyle? Kim tıraş etti sakallarımızı? Değerli eşyalarımızı çalmak için kim geldi? Yoksa insanlarımızı kaçırıp öldüren o şeytanlar mı yaptı bunu? Ama korkutamazlar bizi! Ele geçirelim kentlerini ve geri alalım değerli eşyalarımızı!" dediler hep bir ağızdan söylediklerine inanarak.

Bu arada dağda yaşayanların içleri rahattı. Balam-Quitze, Balam-Agab, Mahucutah ve Iqi-Balam aralarında konuşup kentlerinin etrafına yüksek bir duvar örüp etrafını çitler ve ağaçlarla çevirmeye karar verdiler.

Sonra insana benzeyen maketler yaptılar ve maketleri duvarın üzerine dizdiler. Oklar ve zırhlarla kuşattılar onları, başlarına taçlar koydular. Duvarın üzerine koydukları bu adamlar ahşaptan

yapılmış mankenlerden ibaretti. Kabilelerden aldıkları takılar ve silahlarla süslemişlerdi onları.

Kentin etrafına hendek kazdılar ve ardından Tohil'e sordular: "Bizi öldürecekler mi? Onlara yenilecek miyiz?"

Tohil: "Endişelenmeyin; ben yanınızdayım. İşte, alın bunu. Hiç korkmayın" dedi Balam-Quitze, Balam-Agab, Mahucutah ve Iqui-Balam'a. Sonra da onlara yaban ve eşek arıları verdi.

IV. BÖLÜM

Arıları alıp dört asma kabağının içine koydular ve onları da kentin çevresine yerleştiler. Kabileleri yenmek için arıları kullanacaklardı.

Kabilelerin gözcüleri tarafından kent uzaktan gözetleniyordu. "Kalabalık değiller" dedi gözcüler. Ama yalnızca oklarını, zırhlarını hareket ettiren ahşap figürleri görüyorlardı. Gözcüler baktıklarında insana benzeyen savaşçılar görüyorlardı. Kabileler sevinçten havalara uçuyordu çünkü çok az insan vardı görünürde.

Kabileler çok kalabalıktı; Hacavitz dağında yaşayan Balam-Quitze, Balam-Agab ile Mahucutah'ı öldürmeye gelen insanları, savaşçıları saymak mümkün değildi. Şimdi onların nasıl kente geldiklerini anlatalım.

Savaşçılar geldiğinde Balam-Quitze, Balam-Agab, Mahucutah ile Iqi-Balam eşleri ve çocuklarıyla birlikte dağdaydı. Kabiledekilerin sayısı on binleri geçiyordu. Surların etrafını sardılar, bir yandan da bağırıyorlardı. Yaylarını, zırhlarını kuşanmışlardı. Savaş çığlıkları atıyor, ıslıklar çalıyor, düşmanlarını kışkırtmaya çalışıyorlardı.

Ancak Hacavitz dağındaki insanlar korkmuyorlardı. Eşleri ve çocuklarıyla birlikte duvarın üzerinden onlara bakıyorlardı. Yalnızca dağın önüne gelen kabilelerin güçlerini ve bağırışlarını düşünüyorlardı.

Savaşçılar kente girmek üzereyken arıları koydukları su kabaklarının ağzını açtı kenttekiler ve arılar bir sis bulutu gibi kapladı etrafı. Arılar savaşçıların gözlerini, kaşlarını soktu; ağızlarına, burunlarına, kollarına, bacaklarına yapıştılar. "Neredeler?" diye sordular; "Buradaki bütün arıları alıp getirmeye gidenler nerede?"

Savaşçıların gözbebeklerini sokan arılar adamların üzerine akın etti. Arıların saldırısına uğrayan savaşçılar, silahlarını, zırhlarını ellerinden düşürdüler; savaşamaz hale geldiler.

Savaşçılar dağın eteklerinde yere serilmiş bir halde yatıyordu. Oklarla vurulup baltalarla yaralandıklarında hiçbir şey hissetmediler. Balam-Quitze ile Balam-Agab'ın ellerinde yalnızca sopalar vardı. Eşleri de onlara katılmıştı. Yalnızca bir kısmı geri dönmüştü; savaşçıların hepsi kaçıyordu.

İlk yakalananlar öldürüldü; sağ kalan çok azdı. Ama savaşçıların çoğu arıların saldırısı yüzünden ölmüştü. Bu bir kahramanlık değildi çünkü savaşçılar yay ve oklarla öldürülmemişti.

Tüm bunlardan sonra kabileler teslim oldu. İnsanlar Balam-Quitze, Balam-Agab ve Mahucutah'ın önünde yerlere eğiliyordu. "Acıyın bize; yaşamamıza izin verin" diye yalvarıyorlardı.

"Peki, tamam. Ölmeyi hak ediyor olsanız da Güneş doğmaya, yıldızlar göğü süslemeye devam ettiği sürece bize tâbi olacaksınız" diye karşılık verdi Balam-Quitze, Balam-Agab ve Mahucutah.

Bütün kabileler, ilk atalarımız tarafından bugün Hacavitz olarak bilinen dağda böyle bozguna uğratıldılar. İlk yerleştikleri yer orasıydı ve orada çocuklar doğurup çoğaldılar. Bütün kabileleri dağda bozguna uğrattıkları için çok sevinçliydiler. Böylelikle bütün kabileleri ortadan kaldırmışlardı.

Tüm bu olanlardan sonra içleri rahatlamıştı. Kabileler onları öldürmek üzere geldiklerinde ölüm vaktinin yaklaştığını söylediler çocuklarına.

Şimdi de sizlere; Balam-Quitze, Balam-Agab, Mahucutah ve Iqui-Balam'ın nasıl öldüğünü anlatalım.

V. BÖLÜM

Ölüm vaktinin yaklaştığını hisseden Balam-Quitze, Balam-Agab, Mahucutah ve Iqi-Balam çocuklarına nasihat verdiler. Çocuklarıyla konuştuklarında hasta değillerdi, hiçbir acı ya da sıkıntı çekmiyorlardı.

Cavekler'in atası Balam-Quitze'nin iki oğlu vardı; ilk oğlunun ismi Qocaib, diğerinin ismiyse Qocavib'ti. Nihaibler'in atası Balam-Agab'ın da Qoacul ve Qoacutec isminde iki oğlu vardı. Mahucutah'ın tek bir oğlu vardı; ismi Qoahau'ydu. Iqui-Balam'ın ise hiç çocuğu yoktu. Çocukların her biri tam bir adanmışlık içindeydi.

Balam-Quitze, Balam-Agab, Mahucutah ve Iqui-Balam çocuklarına son nasihatlerini verdiler. Dördü bir aradaydı; kalplerindeki üzüntüyle şarkı söylüyorlardı. Çocuklarına veda ederken *Qamacu* isimli şarkıyı söylüyorlardı.

"Ah, evlatlarımız! Çok uzaklara gidiyoruz, geri dönüyoruz. Size değerli nasihatler, bilgelik dolu sözler bırakıyoruz. Çok uzaktaki yurdumuzdan bizimle birlikte gelen eşlerimiz!" dediler her birine veda ederken.

"Yurdumuza geri dönüyoruz. Geyiklerin Efendisi orada, gökyüzünde bizleri bekliyor. Geri dönüyoruz; buradaki görevimizi yerine getirdik, günlerimizi tamamladık. Bizleri hep hatırınızda tutun, hatıralarımızı yaşatın. Evlerinizi, dağlarınızı göreceksiniz

yine; oraya yerleşin, çoğalın. Kendi yolunuzda ilerleyin; bizim nereden geldiğimizi göreceksiniz."

Çocuklarına veda ederken işte bunları söylediler onlara. Sonra Balam-Quitze kendi varlığının sembolünü bıraktı: "Beni anmanız için size bunu bırakıyorum. Bu, sizin gücünüz olacak. Sizlere keder içinde veda ediyorum."

Sonra *Pizom-Gagal (Yücelik Bohçası)* ismi verilen ama sarılı olduğu için görünmeyen sembolü verdi çocuklarına. Çocuklarına bu şekilde veda ettikten sonra Hacavitz dağının tepesinde gözden kayboldular.

Eşleri ve çocukları tarafından gömülmediler çünkü ortadan kayboldukları onları kimse görmedi. Yalnızca veda edişlerini görmüşlerdi ve bu yüzden bıraktıkları sembol çok değerliydi. Babalarından bir hatıraydı o ve babalarının mirası olan bu sembolün önünde tütsüler yaktılar.

Balam-Quitze'den sonra gelen efendiler yeni nesiller meydana getirdiler. Onlar Cavek halkının atalarıydı. Ama oğulları Qocaib ve Qocavib hiç yok olmadı. İlk atalarımız, babalarımız işte böyle öldü. Çocuklarını yaşadıkları Hacavitz dağında bırakıp gittiler.

Onların hâkimiyetleri altında ezilen kabilelerin hiçbir gücü kalmamıştı; hizmetçiden farkları yoktu.

Efendiler babalarını anıyorlardı; babalarının bıraktığı sembol çok yüceydi onlar için. Bu yüzden sarılı olduğu paketi hiç açmıyorlardı. Babalarının miras bıraktığı o sembole *Yücelik Bohçası* diyorlardı.

Denizin öteki kıyısında Güneş'in doğduğu yerden gelen ilk insanlar; Balam-Quitze, Balam-Agab, Mahucutah ve Iqi-Balam işte bu şekilde ortadan kayboldu. Öldüklerinde çok uzun süredir orada bulunuyorlardı; saygıdeğer, bilge kişiydiler.

VI. BÖLÜM

Tüm bu olanlardan sonra babalarının nasihatlerini yerine getirmek için doğuya gitmeye karar verdi çocukları. Kabileler onlara eşler verdiğinde ve böylece pek çok akraba edindiklerinde babaları öleli çok uzun zaman oluyordu.

Yola çıkarken şöyle dediler: "Babalarımızın geldiği doğuya gidiyoruz." Cavekler'in atası Balam-Quitze'nin oğlu Qocaib; Nihaibler'in atası Balam-Agab'ın oğlu Qoacutec; Ahau-Quicheleri'nin babası Mahucutah'ın oğlu Qoahau hep birlikte yola koyuldular.

Denizin öteki yakasına giden üçünün isimleri buydu. Bir amaç doğrultusunda bilgelikle hareket ediyorlardı; sıradan insanlar değillerdi. Kardeşleri ve akrabalarından neşe içinde ayrıldılar. Onlara: "Ölmeyeceğiz; geri geleceğiz" dediler.

Krallığı miras almak için doğuya gittiklerinde denizi geçtiler. *Doğu'nun Krallığı* deniyordu vardıkları yere. Bütün krallıkların tek hâkimi yüce *Nacxit*'in huzuruna çıktıklarında Nacxit onlara; krallığın bütün nişanlarını ve özgün sembollerini verdi. Bunlar; Ahpop ve Ahpop-Camha'nın asaletini, kudretini simgeliyorlardı.

Nacxit onlara; gölgelik, taht, flüt ve başka enstrümanlar, çeşitli renkte pudralar, kokular, kaplan, kuş, geyik, deniz kabukları ve balıkçıl kuşunun tüylerini verdi. İçinde tarihlerinin gizli olduğu Tohil'in resimlerini almak üzere denizin öteki kıyısına geçenler tüm bu saydıklarımızı yanlarında götürdü.

Hacavitz isimli yurtlarına vardıklarında bütün Tamub ve Ilocab halkları toplanmıştı. Qocaib, Qoacutec ve Qoahau'nun geldiğini duyan kabileler çok sevinçliydi. Döndüklerinde kabilelerin yönetimini tekrar ele aldılar.

Rabinaller, Cakchequeller ve Tziquinahalar sevinçten havalara uçuyorlardı. Onlara krallığın nişanlarını göstermişti Qocaib, Qoacutec ve Qoahau. Yüceliklerini göstermeyi bitirmemiş olsalar bile kabileler de güçlüydü. Doğudan gelenlerle birlikte hepsi bir aradaydı. Orada, dağın tepesinde çok kalabalıktılar ve orada uzun vakit geçirdiler.

Balam-Quitze, Balam-Agab ve Mahucutah'ın eşleri de orada öldü. Ardından ülkelerini terk edip yerleşmek üzere başka bir yer aramaya çıktılar. Pek çok yeri yurt edindiler, onlara isimler verdiler. İlk babalarımız ve annelerimiz böylece çoğaldılar, güçlerine güç kattılar.

İşte böyle dedi eski insanlar, atalarının *Chi-Quix (Dikenli Yer)* isimli başka bir kent kurmak üzere Hacavitz denen yurtlarını nasıl terk ettiklerini anlatmak için.

Çoluk çocuğa karıştıkları o kentte çok uzun zaman geçirdiler. Çok kalabalıktılar, *Chi-Quix* ismini taşıyan diğer dört tepeye de yayılmışlardı. Kızlarını, oğullarını evlendirdiler; kızlarına karşılık hediyeler aldılar ve bu durumdan çok mutluydular.

Ardından kentin *Chi-Quix, Chichac, Humetaha, Culba-Cavinal* isimli dört bölgesinden geçtiler. Yerleştikleri yerlerin ismi buydu. Zamanla sayıca çoğaldıkları için kentlerinin çevresindeki dağları araştırdılar, kimsenin olmadığı ıssız yerler bulmaya çıktılar.

Krallığı miras almak üzere doğuya gidenler ölmüştü. Yeni kentlerine geldiklerinde zaten çok yaşlanmışlardı. Ama geçtikleri onca yerin hiçbirine alışamamışlardı. Pek çok zorlukla karşılaşmış, çok sıkıntı çekmişlerdi ve ancak çok uzun zamandan sonra ilk atalarımız yurtlarına varmışlardı.

VII. BÖLÜM

Geldiklerin yerin ismi *Chi-Izmachi*'ydi. En sonunda gelip oraya yerleşmişlerdi. Dördüncü nesil kralların yönetimi altında orada güçlendiler ve taştan evler inşa ettiler.

Conache, Beleheb-Gih ve Galel-Ahau ile birlikte hüküm sürdü. Ardından Ahpop ve Ahpop-Camha olarak bilinen Cotuha ile Ztayul onların zamanında görkemli bir şehre dönüşen Izmachi'de yönetime geçti.

Izmachi'de yalnızca üç saray vardı. Bahsettiğimiz yirmi dört saray o zamanlar yoktu; yalnızca üç saray vardı: Cavekler'in sarayı, Nihaibler'in sarayı ve Ahau-Quicheler'in sarayı. Yalnızca onların ailesinde iki yılan, iki kol vardı.

Izmachi'de tek bir düşünce etrafında toplanmışlardı; ne bir düşmanlık ne de bir sorun yaşanıyordu. Krallıkta barış hâkimdi; ne kavga ediyor ne de tartışıyorlardı. Kalpleri barış ve sevgiyle doluydu. Kıskançlık ya da haset içinde hareket etmiyorlardı. Güçleri sınırlıydı; büyümeyi, yükselmeyi düşünmüyorlardı. Ama krallıklarının bir işareti, güçlerinin simgesi olarak zırhlarını Izmachi'ye diktiler.

Bunu gören Ilocablar arasında savaş çıktı; kralları Cotuha'yı öldürüp kendi aralarından bir lider seçmek istiyorlardı. Kral Ztayul'a gelince ise; onu cezalandırmak istiyorlardı. Ilocab halkı tarafından cezalandırılmasını ve öldürülmesini istiyorlardı.

Ancak kral Cotuha için yaptıkları planlar başaralı olmadı çünkü Ilocab halkı onu öldüremeden o, hepsini bozguna uğrattı. Bu, arbedenin ve ayaklanmanın kaynağı oldu.

Şehre saldırılıp yollarına çıkan herkesi öldürdüler. Quiche neslini yok etmek ve tek başlarına ülkeyi yönetmek istiyorlardı. Ama ölmekten başka bir şey yapamadılar. Yakalanıp esir düştüler; içlerinden çok azı kaçmayı başarabildi.

Ardından kurban törenleri başladı. Ilocab halkı, Kral Cotuha'nın emriyle günahlarının cezasını çekmek üzere tanrının huzurunda kurban edildi. Krallarına ve şehirde yaşayanlara karşı savaş açtıkları için pek çoğu da köle olarak alındı. Quiche neslini ve kralarını yok etmek istemişlerdi ama bunu başaramadılar.

Böylece; zırhların savaşından sonra tanrıların huzurunda insan kurban etmeye ve Izmachi'nin etrafına duvarlar örmeye başladılar.

Güçlerinin kaynağı orasıydı çünkü Quiche krallığı çok büyüktü. Her açıdan güçlü krallardı; onları yenilgiye uğratabilecek, aşağılayabilecek hiç kimse yoktu. Izmachi'de kurulan görkemli krallığın temellerini de onlar atmıştı.

Orada tanrı korkusu giderek güçlendi. Kral Cotuha, Kral Ztayul ile Nihaib ve Ahau-Quiche halklarının güçleri karşısında esir düşen, öldürülen, kurban edilen insanları görünce küçüğünden büyüğüne bütün kabileleri bir korku saldı.

Kraliyet ailesinin yalnızca üç kolu Izmachi'de yaşıyordu. Kızları için şölenler ve törenler düzenlemeyi de onlar başlatmıştı.

Bu üç yüce aile kendi isimlerini taşıyan sarayda toplanıp kız kardeşleri ve kızlarına karşılık getirilen içkileri içiyor, yemekleri yiyordu. Saraylarında yemek içmekten başka bir şey yapmıyorlardı ve bu durumdan çok memnundular.

"Böylelikle tanrılara şükranlarımızı sunuyor, bizden sonra gelenlerin yolunu açıyoruz. Kızlarımız ve oğullarımıza verdiğimiz sözün bir kanıtıdır bu" diyorlardı.

Kendilerini orada tanımladılar; isimlerini orada aldılar. Klanlara ayrılıp yedi ana kabile oluşturdular.

"Cavekler, Nihaibler, Ahau-Quicheler! Hepimiz birleşelim" dedi üç büyük aile. Izmachi'de çok uzun süre yaşadılar. Ama sonra başka bir kent bulup Izmachi'den ayrıldılar.

VIII. BÖLÜM

Izmachi'den ayrıldıktan sonra Kral Cotuha ve Kral Gucumatz ile diğer bütün krallar geldiğinde Quicheler'in *Gumarcaah* (*Çürümüş Kulubeler*)[10] ismini verdiği şehre vardılar. Medeniyetin ve Quiche ulusunun başlangıcından bu yana beşinci olacak nesil orada doğdu.

Orada bir sürü ev inşa ettiler ve şehrin en yüksek noktasına Tanrı'nın Evi'ni kurdular.

Bir süre sonra krallıkları büyüdü. Çok kalabalıktılar; evlerinde yine büyük toplantılar düzenliyorlardı. Bir araya gelmişlerdi ama sonra ayrıldılar çünkü anlaşmazlıklar ortaya çıktı, birbirlerini kıskanmaya başladılar. Kız kardeşleri ve kızları için verilen hediyeleri paylaşamaz oldular.

Bölünmelerinin, birbirlerine düşman olmalarının sebebi buydu. Birbirlerine ölülerin kafataslarını ve kemiklerini atmalarının altında bu sebepler yatıyordu. Tüm bu olanlardan sonra dokuz kola ayrıldılar. Böylece kız kardeşleri ve kızları üzerine çıkan anlaşmazlıklara bir son verdiler. Ardından krallığı yirmi dört haneye böldüler.

Piskopos tarafından kutsanmış Gumarcaah şehrine gelip yirmi dört hanenin yapımını tamamlamalarının üzerinden uzun zaman geçti. Bir süre sonra o şehir de terk edildi.

10 Guatemala'nın güney batısında yer alan ve bugün Utatlan ismiyle de bilinen bu şehir, Mayaların en önemli yerleşim alanlarından biridir. Tüylü yılan "Kukulkan" döneminde inşa edildiği düşünülmektedir. (Yayıncının notu)

Orada çoğaldılar; görkemli tahtlarını orada kurdular; asil yerlerine orada geçtiler. Tüm efendileri şereflendirdiler. Dokuz Cavek efendisi, dokuz hane kurdu; Nihaib efendileri de dokuz hane kurdu. Ahau-Quiche efendileri dört; Zakik efendileri de iki hane kurdu.

Giderek çoğaldılar; efendilerin izinden giden pek çok insan vardı. Efendilerin her biri büyük ailelere sahipti. Şimdi de sizlere bu büyük hanelerin efendilerinin isimlerini söyleyelim bir bir.

Cavek efendilerin isimleri şöyleydi: Ahpop, Ahpop-Camha, Ah-Tohil, Ah-Gucumatz, Nim-Chocoh-Cavek, Popol-Vinak-Chituy, Lolmet-Quehnay, Popol-Vinak Pa-Hom Tzalatz ve Uchuch-Camha.

Cavek hanesindeki efendilerin isimleri bunlardı ve efendilerin her biri büyük hanelere sahipti. Onlardan sonra bahsedeceğiz.

Nihaib efendilerinin isimleri ise şöyleydi: Ahau-Galel, Ahau-Ahtzic-Vinak, Galel-Camha, Nima-Camha, Uchuch-Camha, Nim-Chocoh-Nihaibab, Avilix, Yacol-Atam, Utzam-pop-Zak-latol ve Nima-Lolmet-Yeoltux.

Ahau-Quiche efendileri de sırasıyla; Ahtzic-Vinak, Ahau-Lolmet, Ahau-Nim-Chocoh-Ahau-Quiche ve Ahau-Hacavitz'di.

Zaquic hanesindeyse iki aile vardı: Tzutuha ve Galel Zakik. Bu iki aile tek hanede toplanmıştı.

IX. BÖLÜM

Böylece yirmi dört efendi ve dolayısıyla yirmi dört hane tamamlanmış oldu. Quicheler'in hâkimiyeti altında krallığın gücü giderek arttı. Taş ve kireçten evler inşa edildi.

Sonra küçüğünden büyüğüne bütün kabileler kralın huzurunda toplandı. Tanrı'nın Evi ve efendilerin evlerini inşa ettiklerinde görkemleriyle güçlerine güç kattılar. Ama çalışıp evleri inşa eden onlar değildi; çünkü tüm bunları üreyip çoğalan çocukları ve köleleri yapmıştı.

Onları ne kandırıyor, ne de zorla mallarına el koyuyorlardı çünkü zaten her biri efendilere aitti. Hepsinin çok sayıda erkek kardeşi, akrabası vardı. Efendilerin ağızlarından çıkan sözlerin giderek duyulması gibi durumları giderek güçlendi.

Efendilere büyük saygı duyuluyordu; görkemleri göz kamaştırıcıydı. Ülkedeki insanların sayısı arttıkça efendilere gösterilen hürmet de artıyordu. Ama kabilelerin hepsi savaş yüzünden teslim olmamıştı. Kral Gucumatz ile Kral Cotuha'nın mucizelerini görünce onlara hizmet etmeye karar vermişti.

Gucumatz gerçekten yüce bir kraldı. Yedi gün boyunca göğe çıkıyor; yedi gün boyunca Xibalba'ya gidiyordu. Yedi gün boyunca gerçek bir yılana dönüşüyordu; yine yedi gün boyunca bir kartala dönüşüyordu. Sonra yedi gün boyunca bir kaplana dönüşüyordu ve bir kartal ya da kaplandan hiçbir farkı kalmıyordu. Ardından

yedi gün boyunca pıhtılaşmış kana dönüşüyordu ve hareketsiz duran kan halini alıyordu.

Gerçekten olağanüstü bir doğası vardı bu kralın ve diğer efendiler onun karşısında korkudan tir tir titriyordu. Bu yüce kralın haberleri ülkenin dört bir yanına yayılmıştı ve diğer şehirlerdeki efendilerden ismini duymayan kalmamıştı. Gucumatz gücünün yansımalarını gösterdiğinde bu, Quiche halkının görkeminin başlangıcı oldu.

Oğulları ve torunları onu hiç unutmadılar. Bütün bunları bir kral ya da mucizevî bir kimlik olmak için değil, tüm halkları egemenliği altına almak ve yalnızca bir kişinin lider olmak üzere belirlendiğini göstermek için yapmıştı.

Gucumatz isimli bu mucizevî kral dördüncü nesildendi; o, aynı zamanda Ahpop ve Ahpop-Camha'ydı.

Arkalarında onlardan sona başa geçip insanları yöneten, çoğalan nesiller bıraktılar. Beşinci nesilden olan Tepepul ve Ztayul dünyaya geldi. Sonra onlar da çocuklar dünyaya getirip yeni bir nesil bıraktılar arkalarında.

X. BÖLÜM

Altıncı nesilden olan iki büyük kralın isimleri ise *Gag-Quicab* ve *Cavizimah*'tı. Her ikisi de büyük işler yaptı ve olağanüstü yetenekleriyle Quiche halkını daha da yücelttiler.

Çevredeki ulusların köy ve kasabalarının nasıl ele geçirilip talan edildiğini anlatacağız sizlere. Bunların arasında bugün Chuvila olarak bilinen Cakchequeller, Rabinaller, Pamacalar, Caokebler, Zakabahalar, Zaculeuler, Chuvi-Miginalar, Xelahular, Chuva-Tzaklar, and Tzolohcheler vardı.

Bu halklar Quicab'tan nefret ediyordu. Rabinal, Cakchequel ve Zaculeu halklarıyla savaşıp köylerini, kentlerini ele geçirmişti. Bütün insanları egemenliğine alıp ordularını çok uzak noktalara gönderdi. Bir ya da iki kabile haraç ödemediği için topraklarına zorla girip onları Quicab ve Cavizimah'a haraç vermeye zorladılar.

İnsanlar esir alındı, işkence gördü, bağlandıkları ağaçlarda mızraklarla öldürüldüler. Artık ne güçleri ne de itibarları kalmıştı. Aynı şekilde köy ve kasabalar da yerle bir edildi. Düştüğü yeri paramparça eden bir yıldırım gibi insanları darmadağın etmişlerdi.

Kentin onun tarafından yıkıldığını simgelermiş gibi bugün Colche'nin önünde; baltayla tıraşlanmışlar gibi duran kayalıklar bulunmaktadır. Bu kayalıklar Petatayub sahilinde yer alır ve oradan geçen herkese Quicab'ın kahramanlığını gösterir.

İnsanlar onu ne öldürebiliyor ne de üstesinden gelebiliyorlardı. Gerçek bir kahramandı o ve bütün insanlar ona haraç ödüyordu. Bu yüzden bütün efendiler toplandı; hendeklerini, şehirlerini güçlendirmeye karar verdiler.

Ardından bekçiler, düşmanlarını gözlemek üzere yola çıktılar ve işgal edilen bölgelerde yeni kentler kurdular. "Kenti kuşatmak üzere ya geri gelirse kabileler?" diye sordu efendiler toplandıklarında.

Sonra yerlerini almak üzere yola koyuldular. "Bizim siperlerimiz, kentlerimiz gibi olsun. Bizim duvarlarımız ve kalelerimiz gibi yapalım. Kahramanlığımızın ve cesaretimizin kanıtını dikelim buraya" dedi efendiler, düşmanlarıyla savaşmak üzere yerlerine geçerken.

Emirleri aldıktan sonra işgal altında olan bölgeleri ele geçirmek üzere yola çıktılar. "Sizi öldürmek üzere bekleyen düşmanlar görürseniz korkmayın. Hemen geri gelip bana haber verin. Ben gelip hepsini öldüreceğim!" dedi Quicab; Galel ve Ahtzic-Vinac'tan ayrılırken.

Onların ardından okçular ve mızrakçılar yola düştü. Quiche ulusunun ataları savaş meydanındaki yerlerini aldı. İşgal edilen tepelerin hepsinde birer gözcü vardı; dağları, okçuları, mızrakçıları gözlüyorlardı. Başladığında anda savaşa katılacaklardı. Başka bir kökten gelmiyorlardı ya da farklı bir tanrıya tapmıyorlardı. Yalnızca topraklarını geri almak istiyorlardı.

Sonra Uvilalar, Chutimallar, Zakiyalar, Xahbaquiehler, Chi-Temahlar, Vahxalahuhlar, Cabrakanlar, Chabicak-Chi-Hunahpular, Macalar, Xoyabahlar, Zaccabahalar, Ziyahalar, Miginalar, Xelahuhlar'ınkilerle birlikte ve sahil kesiminin bütün efendileri yola çıktı. Quicab ve Cavizimah (Ahpop ve Ahpop-Camha) ile Galel

ve Ahtzic-Vinac'ın emriyle savaşa katılmak ve topraklarını korumak üzere yola çıkmışlardı.

Cavek hanesinin başındaki Cavizimah, Ahau-Quiche hanesinin başındaki Achak-Iboy ve Nihaib hanesinin başındaki Quema'nın düşmanlarını gözetlemek üzere gönderilmişlerdi. Oğulları ve hizmetkârları dağlara çıktığı zaman onları bu dağlara gönderen efendilerin isimleriydi bunlar.

Hemen yola çıkıp esir aldıkları insanları Quicab, Cavizimah, Galel ve Ahtzic-Vinac'ın huzuruna getirdiler. Ok ve mızrakçılar savaşıp her geçen gün daha çok insanı esir aldılar. Her biri kahraman olup çıktı. Sınırda gözcülük yapanlarsa azamet içinde yerlerinde oturuyorlardı çünkü efendileri getirdikleri esirlerle onların gözü önünde dalga geçiyor, onları küçük düşürüyorlardı.

Tüm bunlardan sonra Ahpop, Ahpop-Camha, Galel ve Ahtzic-Vinac'ın emriyle bir konsey toplandı. Konseyde; ailelerini temsil etme onurunu ilk gelenlere vermeye karar verdiler. "Ben Ahpop! Ben Ahpop-Camha'yım! Benim kademem Ahpop olmalı; seninki de Galel olmalı Ahau-Galel" dedi efendiler toplandıklarında.

Tamub ve Ilocablar da aynısını yaptılar. Üç Quiche kabilesi eşit statüye sahipti. Bu konseyin kararıydı. Ama bu güce Quiche'de ulaşmadılar. Kölelerin efendilerinin güce kavuştuğu, her birinin farklı bir bölgeye gönderildikten sonra tekrar birleştiği yerin ismi *Xebalax* ve *Xecamax*'tı. Tüm bunlar *Chulimal*'da gerçekleşti.

Bütün bunların ardından Ahpop, Ahpop-Camha, Galel ve Ahtzic-Vinac; yirmi *Galel* ve yirmi *Ahpop*'a ismini verip onları yüceltti. Bütün Galel-Ahpoplar rütbelerini aldı. Unvan ve nişanları belli olduğunda savaşçıların aldığı isimler şöyleydi: On bir *cimchocoh, galel-ahau, galel-zaquic, galel-achih, rahpop-achih, rahtzalam-achih, utzam-achih.* Onlar Quiche ulusunun mirasçıları,

muhbirleri, gözcüleri; Quicheler'i koruyan mazgallar, kapılar, duvarlar ve kale burçlarıydı.

Tamub ve Ilocablar da aynısını yaptı. İlk çocuklarını isimlendirip onları onurlandırdılar. Onlar, Galel-Ahpoplar'ın ve bugün o yerlerin her birinin sahip olduğu itibarın kökenlerini oluşturuyordu. Ahpop, Ahpop-Camha, Galel ve Ahtzic-Vinac tarafından işte böyle yaratılmışlardı.

XI. BÖLÜM

Şimdi de sizlere tanrının evini anlatalım. Tanrının evine yine onun adını vermişlerdi. Cavekler'in mabedine "Tohil'in Yüce Mabedi" diyorlardı. Nihaibler'in mabedi Avilix Mabedi'ne Avilix; Ahau-Quicheler'in tanrısının mabedine de Hacavitz deniyordu.

Cahba-ha'dan görünen *Tzutuha (Çiçek suyu)* isimli büyük mabette Quiche ve diğer ulusların krallarının taptığı bir taş[11] vardı. İnsanlar Tohil'in huzurunda adaklar sunuyor sonra değerli tüylerini ve hediyelerini sunmak üzere Ahpop ve Ahpop-Camha'nın huzuruna gidiyorlardı.

Destekledikleri, hizmet ettikleri kral Ahpop ve Ahpop-Camha'ydı. Şehri onlar kurmuşlardı. Gucumatz ile Cotuha muhteşem krallardı; Quicab ile Cavizimah da harika işler yapmıştı.

Savaş olup olmayacağını, ölüm ya da açlık yaşanıp yaşanmayacağını, arbede çıkıp çıkmayacağını biliyorlardı. Her şey onların gözlerinin önündeydi. Her şeyin, *Popol Vuh* isimli o kitapta yazılı olduğunu biliyorlardı.

Yüceliklerini yalnızca bu şekilde göstermiyorlardı. Kendilerine verilen krallığa şükranlarını sunmak için günlerce oruç tutuyor, tanrılarına adaklar sunuyorlardı. Dokuz kişi oruç tutarken, bir başka dokuz kişi de adaklar sunup tütsüler yakıyordu. On üç

11 Cam gibi parlak, siyah bir taş olduğu söylenen bu taşın obsidiyen olabileceği düşünülmektedir. Rahiplerin kehanette bulunmak üzere bu taşı kullandığı bilinmektedir. (Yayıncının notu)

kişi oruç tutarken diğer on üçü Tohil'in huzurunda adaklar sunup tütsü yakıyordu. Tanrılarının huzurundayken yalnızca *sapot*, *matasano* ve *jocote* meyveleriyle besleniyorlardı.

Yiyecek ekmekleri yoktu. On yedi kişi adaklar sunmakla meşgulken on kişi oruç tutuyordu. Böylece kutsal görevlerini yerine getiriyor, kral olarak yerlerini gösteriyorlardı.

Birlikte uyuyacak eşleri de yoktu. Her gün bir başlarına kalıp tanrının evinde oruç tutmaya, dualar etmeye, tütsüler yakmaya devam ediyorlardı. Gün doğumundan batımına kadar kalplerindeki acıyla gözlerini göğe çevirip çocuklarının aydınlık ve güzel bir hayata sahip olması için dua ediyorlardı.

Tanrılarına yakarırken şöyle diyorlardı:

"Selam sana günün güzeli! Sen Hurakan, Göğün ve Yerin Kalbi! Görkem ve neşe kaynağı; bizlere evlatlar veren yüce tanrı! Bize dön yüzünü ve bize iyiliklerinden bahşet. Halkımıza hayat ver. Sana inanan, seni besleyenleri; yolda, tarlada, nehir kıyısında, vadilerde, ağaçlar ve asmaların altında hep sana dua edenlerin yaşamasına izin ver.

Onlara kızlar ve oğullar bahşet. Utanç ya da kara talih uzak olsun onlardan. Hilekâr, yalancı kimseler uğramasın yanlarına. Düşmelerine, yaralanmalarına izin verme. Zina yapmalarına, cezalandırılmalarına mani ol. Yoldan ayrılmalarına izin verme. Önlerine hiçbir engel ya da tehlike çıkarma. Yollarını hep açık tut. Üzerlerine talihsizlik ya da utanç verme.

Seni besleyen, senin huzurunda adaklar sunanlara güzel bir yaşam bahşet Ey Göğün ve Yerin Kalbi, Yücelik Bohçası! Sen Tohil, sen Avilix ve sen Hacavitz! Göğün ve yerin dört köşesini tutan yüce tanrı! Senin huzurunda hep aydınlık ve barış hâkim olsun."

Krallar bu şekilde dua ederken dokuz, on üç ve on yedi kişi de oruç tutuyordu. Krallarına adaklar sunarken bir taraftan da gün boyunca oruç tutup çocukları ve eşleri için ağıt yakıyorlardı.

Bu, sahip oldukları krallığın ve Ahpop, Ahpop-Camha, Galel ile Ahtzic-Vinak'ın gücünün bir bedeliydi. Birbiri ardına ikişer ikişer başa geçip Quiche ulusunun yükünü omuzlarına almışlardı.

Geleneklerinin, tanrılarını anma ve onlara adaklar sunma adetlerinin kökeni tek bir yere dayanıyordu. Tamub, Ilocab, Rabinal, Cakchequel, Tziquinaha, Tuhalaha ve Uchabaha halklarının kültürleri aynı kaynaktan çıkmıştı. Hepsine yapmaları gerekenler anlatıldığında yalnızca tek bir Quiche ailesi vardı.

Yönetimdeyken sadece bunları yapmıyorlardı. Besleyip baktıkları insanların onlara getirdiği hediyelerin hiçbirini ziyan etmiyor; tam tersine onları yiyip içiyorlardı. Hiçbir şeyi parayla satın almamışlardı; hepsini yetenekleriyle elde etmiş, güçlenmiş ve egemenliklerini kazanmışlardı.

Diğer şehirleri yalnızca bu şekilde ele geçirmemişlerdi. Küçüğünden büyüğüne bütün şehirler yüksek harca bağlanmıştı. Yüce krallar Gucumatz, Cotuha, Quicab, Cavizimah, Ahpop, Ahpop-Camha, Galel ve Ahtzic-Vinak'ın huzuruna; değerli taşlar, madenler, ballar, zümrüt ve inci kolyeler, mavi-yeşil tüylerden yapılmış süsler ve bütün şehirlerin nişanlarını getiriyordu kabileler.

Çok büyük işler başarmış, pek çok ulusu egemenlikleri altına almışlardı. Quiche ulusuna haraç ödeyen sayısız kent ve kasaba vardı. Ama Quiche ulusu bir anda güçlenmemişti. Krallığın gücünün temelinde Gucumatz vardı. Kendisiyle birlikte Quiche ulusunun gücüne güç katmıştı.

Şimdi de sırasıyla başa geçen kralların soylarını ve isimlerini söyleyelim sizlere.

XII. BÖLÜM

Güneş'in doğduğu, Ay ve yıldızların göründüğü o günlerde ilk atalarımız Balam-Quitze, Balam-Agab, Mahucutah ve Iqui-Balam'dan başlayan nesilleri ve krallarını söyleyeceğiz sırasıyla.

Nesillerin kökenlerini, krallıkları, kralların nasıl başa geçtiğini, kaç yıl tahtta kaldığını, ne zaman öldüğünü, her neslin kral-larını, onların atalarını anlatacağız sizlere. Böylelikle Quitze kral-larının her biri tanınmış olacak.

Balam-Quitze, Cavekler'in atası.

Qocavib, Balam-Quitze'den sonra ikinci nesil.

Balam-Conache, Ahpop ünvanını başlatan üçüncü nesil.

Cotuha [I] ve Ztayub, dördüncü nesil.

Gucumatz ve Cotuha, [II] ilk muhteşem krallar; beşinci nesil.

Tepepul ve Ztayul, altıncı nesil.

Quicab ve Cavizimah, krallığın yedinci nesli.

Tepepul ve Xtayub, sekizinci nesil.

Tecum ve Tepepul, dokuzuncu nesil.

Vahxaki-Caam (Sekiz sarmaşık) ve Quicab, onuncu nesil.

Vukub-Noh (Yedi derece) ve *Cavatepech (Yüzüklerle süslü)*, on birinci nesil.

Oxib-Quieh ve Beleheb-Tzi, on ikinci nesil. *Donadiu* geldiğinde yönetimde olan ve İspanyollar tarafından asılan krallar.

Tecum ve Tepepul, İspanyollar'a haraç ödüyorlardı. Arkalarında çocuklarını bıraktılar ve on üçüncü nesli oluşturdular.

Don Juan de Rojas ve don Juan Cortes; on dördüncü nesil. Tecum ve Tepepul'un oğulları.

Şimdi de Cavek Quicheleri'nin kralları Ahpop ve Ahpop-Camha'nın nesillerini sayalım.

Ahpop ve Ahpop-Camha'yı takip eden yüce hanelerin kral-larını ve dokuz Cavek hanesinin isimleri şöyleydi:

Ahau-Ahpop, büyük hanenin efendisi. Hanesinin ismi Cuha'ydı.

Ahau-Ahpop-Camha, yüce hanesi Tziquina.

Nim-Chocoh-Cavek, büyük bir hanenin efendisi.

Ahau-Ah-Tohil, büyük bir hanenin efendisi.

Ahau-Ah-Gucumatz, büyük bir hanenin efendisi.

Popol-Vinac Chitui, büyük bir hanenin efendisi.

Lolmet-Quehnay, büyük bir hanenin efendisi.

Popol-Vinak-Pa-hom-Tzalatz-Xcuxeba, büyük bir hanenin efendisi.

Tepeu-Yaqui, büyük bir hanenin efendisi.

Bu saydıklarımız dokuz Cavek hanesinin isimleriydi ve bu dokuz haneyi daha sonra sayısız nesil takip etti.

Şimdi de dokuz Nihaib hanesinin isimlerini sıralayalım. Ama önce yönetime geçen nesilleri söyleyelim sırasıyla. Güneş insan-ların üzerinde parlamaya, onları aydınlatmaya başladığında bu isimlerin hepsi tek bir kaynaktan türemişti.

Balam-Agab, ilk ata.

Qoacul ve Qoacutec, ikinci nesil.

Qochahuh ve Cotzibaha, üçüncü nesil.

Beleheb-Gih [I], dördüncü nesil.

Cotuha [I], beşinci nesil.

Batza, altıncı nesil.

Ztayul, yedinci nesil.

Cotuha [II], sekizinci nesil.

Beleheb-Queh [II], dokuzuncu nesil.

Quema, onuncu nesil.

Ahau Cotuha, on birinci nesil.

Don Christoval, İspanyollar zamanında yönetimdeydi.

Don Pedro de Robles, bugünkü Ahau-Galel.

Şimdi Ahau-Galel'den sonra gelen nesilleri ve hanelerinin isimlerini söyleyelim.

Ahau-Galel, Nihaibler'in ilk kralı. Bir hanesi vardı.

Ahau-Ahtzic-Vinac, bir hanesi vardı.

Ahau-Galel-Camha, bir hanesi vardı

Nima-Camha, bir hanesi vardı

Uchuch-Camha, bir hanesi vardı

Nim-Chocoh-Nihaib, bir hanesi vardı.

Ahau-Avilix, bir hanesi vardı.

Yacol-Atam, bir hanesi vardı.

Nima-Lolmet-Yeoltux, bir hanesi vardı.

Bu saydıklarımız Nihaibler'in dokuz büyük hanesinin isimleriydi. İsimlerini verdiğimiz kralların her birini sayısız nesil takip etmişti.

Şimdi de onların ataları Ahau-Quicheler'in neslini sıralayalım:

Mahucutah, ilk insan.

Qoahau, ikinci nesil.

Caklacan.

Qocozom.

Comahcun.

Vukub-Ah.

Qocamel.

Coyabacoh.

Vinak-Bam.

Ahau-Quicheler'in neslinden olan krallar sırasıyla bunlardı.

Dört büyük Ahau-Quiche hanesindeki kralların isimleri isi sırasıyla şöyleydi:

Ahtzic-Vinak-Ahau,

Lolmet-Ahau,

Nim-Chocoh-Ahau,

Hacavitz.

Bütün Quiche krallarının atası olan üç Nim-Chocoh vardı. Bu üç Chocoh bir araya gelip birer anne, baba gibi insanları yönlendirdi. Üç Chocoh da yüksek konumlara sahipti: Cavekler'in Nim-Chocoh'u, Nihaibler'in Nim-Chocoh'u ve Ahau-Quicheler'in Nim-Chocoh-Ahau'su. Üç Chocoh'un her biri kendi ailesini temsil ediyordu.

Quicheler'den geriye kalan işte bunlardı. Bir zamanlar kralların okuduğu o kitap artık kayıp.

Böylece *Santa Cruz* ismiyle anılan Quiche halkının tarihi burada sona eriyor.

- SON -

SÖZLÜK

Ağız tüfeği: "Boru tüfeği, üfleme borusu, üfleme oku" olarak da bilinir. Daha çok Güneydoğu Asya, Guatemala, Güney Amerika gibi sık ormanlık bölgelerdeki yerli halkın avcılık ya da savaş sırasında kullandıkları, üfleyerek ucu sivri bir okçuk ya da zehirli iğneyi veya misket gibi yuvarlak sert bir nesneyi atmaya yarayan kamıştan ya da bambudan yapılma boru silah.

Ahalgana: Xibalba'nın tanrılarından biri. "Sarılık İblisi" anlamına gelir.

Ahalmez: Xibalba'nın tanrılarından biri. Ahaltocob'la birlikte insanların başına talihsiz olaylar gelmesine sebep olurdu.

Ahalpuh: Xibalba'nın tanrılarından biri. "İrin İblisi" anlamına gelir.

Ahaltocob: Xibalba'nın tanrılarından biri. Ahalmez'le birlikte insanların başına talihsiz olaylar gelmesine sebep olurdu.

Ahpop-Achih: Baş güvenlik görevlisi unvanı.

Ah-Raxa-Lak: Yeşil Düzlüklerin Efendisi.

Ah-Raxa-Tzel: Göğün Efendisi.

Alom: Doğuran.

Annona: Meksika ve Güney Amerika'da yetişen ve böğürtlen, çilek gibi birbiri ile bitişik ya da ayrı meyveciklere sahip ağaç ve çalı türü.

Avilix: Gece ve Ay tanrıçası.

Balam-Acab: Yaratılan ilk dört insandan biri. Anlamı "gece kaplanı"dır.

Balam-Quitze: Yaratılan ilk dört insandan biri. Anlamı "gülen kaplan"dır.

Beleheb-Gih: Nihaib hanesinin dördüncü hanedanı.

Bitol: Şekil veren, meydana getiren.

Cabrakan: Dev papağan Vukub-Cakix'in oğullarından biri.

Caha-Paluna: Balam-Quitze'nin eşi; anlamı "yüksekten akan su evi"dir.

Cakixaha: Iqui-Balam'ın eşi; anlamı "papağan evi"dir.

Cakix-Tucur: Xibalba'nın habercisi olan dört baykuştan biri. Sırtındaki kırmızı tüylerle ünlüdür.

Cakulha Hurakan: Yıldırım.

Camalotz: Maya mitolojisindeki kuşlardan biri.

Camazotz: Xibalba'daki "Yarasalar Evi"nin sahibi dev bir yarasa.

Cante: Maya dilinde "sarı ağaç" anlamına gelir. Aynı zamanda "yılan ağacı" anlamını da taşımaktadır.

Cavek: Kişe krallığını kuruluşundan yıkılışına kadar yöneten hanedan.

Chabi-Tucur: Xibalba'nın habercisi olan dört baykuştan biri. Bir ok kadar hızlı olma özelliğine sahip.

Chahal: Yiyeceklerin gözcüsü.

Chamalcan: Cakchequel halkının tanrısı. Sembolü yarasadır.

Chamiabak: Xibalba'nın tanrılarından biri. Elinde kemikten bir asa taşır.

Chamiaholom: Xibalba'nın tanrılarından biri. Kafatası efendisidir.

Chicha: Güney ve Orta Amerika'da çoğu mısırdan elde edilen fermente olmuş bütün içeçekler için kullanılan terim.

Chimalmat: Vukub-Cakix'in eşi; Zipacna ve Cabrakan'ın annesi dev kuş.

Chipi-Cakulha: Yıldırımın ışığı.

Chomiha: Balam-Acab'ın eşi; anlamı "güzel ev"dir.

Chuganal: Sarılık hastalığının bir türü.

Conache: Kişe krallarından biri; Qocavib'in oğlu.

Cotuha: Cavek hanesinden olmayan Kişe kralı. Söylentiye göre Nihaib kabilesi bir av gezisi sırasında ona rastlamış ve Iqi-Balam'ın yerini ona vermiştir.

Cotzbalam: Maya mitolojisindeki kuşlardan biri.

Cuchumaquiq: Xibalba'nın tanrılarından biri.

Cu-zivan: Xibalba yolu üzerinde yer alan çok dar ve derin bir vadi.

Ek: Büyük yapraklı odunsu bir bitki.

Galel-Ahau: Nihaib krallarından biri.

Gucumatz: Yeşil Tüylü Yılan.

Hacavitz: Dağ tanrısı.

Holom-ocox: "Mantar başı" anlamına gelen bir çeşit bitki.

Holom-Tucur: Xibalba'nın habercisi olan dört baykuştan biri. Yalnızca kafası ve kanatları vardır.

Hun-Ahpu: Maya mitolojisindeki kahraman ikizlerden bir tanesi.

Hun-Ahpu-Utiu: Maya mitolojisindeki baş tanrılardan bir tanesi. Anlamı "Ağız Tüfeğiyle Çakal Öldüren"dir.

Hun-Ahpu-Vuch: Maya mitolojisindeki baş tanrılardan bir tanesi. Kelim anlamı "Ağız Tüfeğiyle Sıçan Öldüren"dir.

Hunbatz: Hun-Hun-Ahpu'nun oğullarından biri.

Hunchouen: Hun-Hun-Ahpu'nun diğer oğlu. Chouen olarak da bilinmektedir.

Hun-Hun-Ahpu: Kahraman ikizlerin babası; Xpiyacoc ve Xmucane'nin oğlu.

Hurakan: Fırtına, kasırga ve rüzgârın sembolü olan Göğün Kalbi. Kelime anlamı "Tek bacaklı"dır.

Hurakan-Tucur: Xibalba'nın habercisi olan dört baykuştan biri. Kelime anlamı "tek bacaklı baykuş"tur.

Iqui-Balam: Yaratılan ilk dört insandan biri. Anlamı "ay kaplanı"dır.

Jocote: Sakız ağacıgiller familyasından sarı, kırmızı yemişleri olan bir ağaç.

Koati: Rakungiller familyasından memeli bir hayvan.

Mahucutah: Yaratılan ilk dört insandan biri. Anlamı "ayırt edilen"dir.

Matasano: Sapota benzer bir bitki türü.

Meavan: Maya mitolojisinde adı geçen ünlü bir dağ.

Muchih: Meksika ve Orta Amerika'da yetişen vahşi bir bitki türü.

Nacxit: "Doğu'nun Kralı" olarak bilinen ve tüylü yılan Kukulkan'la ilişkili olduğu düşünülen tanrısal varlık.

Nanze: Sıcak iklimde yetişen, alıç ağacına benzer bir ağaç.

Nicahtagah: Vadinin tanrısı.

Nim-xob-Carchah: Carchah, Verapaz bölgesinde yer alan önemli yerleşim yerlerinden biridir. Nim-xob'un da Carchah'ın kuzeyinde yer alan tarihi bir bölge olduğu düşünülmektedir.

Nuzivan-cul: Xibalba yolu üzerinde yer alan çok dar ve derin bir vadi.

Opossum: Keseli sıçan.

Pacam: Xibalba'daki kâhinlerden biri.

Patan: Xibalba'nın tanrılarından biri. Kelime anlamı "Çuval". İnsanların kan kusarak ölmelerine sebep olurdu.

Paxil ve Cayala: Mısırın yanı sıra Orta Amerika yerlilerinin diğer ana besin maddelerinin yetiştiğine inanılan efsanevi iki yer. Brasseur de Bourbourg, bu iki yerin Guatemala'nın güneybatısında yer alan Usumacinta Nehri civarında bulunduğunu düşünmektedir.

Pazilizib: Kabilenin kutsal sembol ve eşyalarının sarılı olduğu muska. Kişe dilinde tam bir karşılığı bulunmamaktadır.

Pek: Bir tür kakao.

Petatayub: Batı Guatemala ve Chiapas'ın Pasifik sahili.

Pucbal-Chah: Pucbal-Chah "küllerin döküldüğü yer" anlamına gelmektedir. Ancak doğru kelimenin Puzbal-Chah olduğu yönünde görüşler bulunmaktadır çünkü Puzbal-Chah, top oyununda yenilenlerin kurban edildiği yere işaret etmektedir.

Qaholom: Hayat veren.

Qoacul: Balam-Acab'ın oğlu; Nihaib hanedanının ata babası.

Qoacutec: Balam-Acab'ın oğlu; Nihaib hanedanının ata babası.

Qocaib: Balam-Quitze'nin oğlu; Cavekler'in ata babası.

Qocavib: Balam-Quitze'nin oğlu; Cavekler'in ata babası.

Quiche (Kişe) Ülkesi: Quiche Mayalarının yaşadığı Guatemala'da bir bölge.

Quiqre: Xibalba'nın tanrılarından biri. Anlamı "Diş Kanı" dır.

Quiqrixgag: Xibalba'nın tanrılarından biri. Anlamı "Tırnak Kanı" dır.

Quiqxic: Xic ismiyle geçen tanrının farklı bir adı.

Raxa-Cakulha: Yıldırımın gücü.

Sapot: Meksika, Güney ve Orta Amerika'da yetişen tropik meyvelerin genel adı.

Tepeu: Yüce Yönetici. Maya dilinde "egemen, hükümdar" anlamına gelir. Maya mitolojisindeki Gucumatz adlı gök tanrısıyla ilişkilidir.

Tizate: Metalleri boyamada ve çimento yapımında kullanılan, kolayca ufalanan beyaz bir toprak.

Tohil: Kişe halkının baş tanrılarından biri. Yağmur ve Güneş tanrısı olarak bilinir. Ayrıca insanlara ateşi veren tanrıdır.

Toltecat: Ünlü Teotihuacan şehrinin eski adı. Tulan şehrinin farklı bir adı olduğu da düşünülmektedir.

Tucum-balam: Maya mitolojisindeki kuşlardan biri.

Tulan-Zuiva (Vukub-Pek, Vukub-Civa): "Yedi mağara", "yedi vadi" anlamına gelmektedir.

Tzacol: "Yaratan" anlamında kullanılmaktadır.

Tzite: Guatemala'nın yüksek tepelerinde yetişen ve fasulyeye benzer kırmızı taneli meyveleri olan bir ağaç. Maya şamanları bu kırmızı taneleri kehanette bulunmak için kullanır.

Tzununiha: Mahucutah'ın eşi; anlamı "arı kuşu evi"dir.

U-Qux Palo: Denizin Ruhu.

U-Qux-Cho: Gölün Ruhu.

Vahxaki-Caam: "Sekiz sarmaşık anlamına gelir.

Voc: Bir tür atmaca.

Vukub-Cakix: Kelime anlamı "Yedi Papağan"dır. Maya mitolojisine göre; yaşanan sel felaketinden sonra hayatta kalmış dev bir papağan olarak tasvir edilen Vukub-Cakix kendini, Güneş'in ve Ay'ın yerine koymuştur.

Vukub-Hun-Ahpu: Hun-Hun-Ahpu'nun kardeşi; kahraman ikizlerin amcası.

Xbakiyalo: Hun-Hun-Ahpu'nun eşi.

Xbalanque: Maya mitolojisindeki kahraman ikizlerden bir tanesi.

Xcacou: Kakao Tanrıçası.

Xcacou: Maya kültüründe besin ve bolluğu yöneten üç ilahi figürden biri.

Xecotcovach: Maya kültüründe kutsal sayılan bir kuş.

Xganil: Hasat Tanrıçası.

Xganil: Maya kültüründe besin ve bolluğu yöneten üç ilahi figürden biri.

Xic: Xibalba'nın tanrılarından biri. Anlamı "Kerkenez". İnsanların kan kusarak ölmelerine sebep olurdu.

Xiqiripat: Xibalbanın tanrılarından biri. Maya inancında yeryüzünde dökülen kanın sebebidir.

Xmucane: Maya mitolojisinde adı geçen dört büyük tanrıdan bir tanesi; Büyük Hemşire.

Xmucur: Bir güvencin türü.

Xpiyacoc: Maya mitolojisindeki dört büyük tanrıdan bir tanesi; Büyük Ata.

Xpurpuvek ve Puhuyu: Xibalba bahçelerini gözleyen iki gece bekçisi baykuş. Bu sözcükler, peçeli baykuşu ifade etmek için bugün hâlâ Kişe dilinde kullanılmaktadır. Sözcüklerin baykuşun çıkardığı seslerden türetildiği düşünülmektedir.

Xquiq: Cuchumaquiq'in kızı; kahraman ikizlerin annesi. Kelime anlamı "Kan Kızı"dır ve Maya mitolojisinde küçülen Ay'ı temsil ettiği söylenir.

Xtoh: Maya kültüründe besin ve bolluğu yöneten üç ilahi figürden biri. Yağmur Tanrıçası.

Xulu: Xibalba'daki kâhinlerden biri.

Zakik: Catuha'nın hanesi.

Zaki-Nim-Ak: "Büyük Beyaz Yaban Domuzu"u anlamına gelen Maya tanrılarından biri.

Zaki-Nima-Tzyiz: "Büyük Beyaz Rakun" anlamına gelen Maya tanrılarından biri.

Zaki-Nima-Tzyiz: "Tanrıların huzurunda kan akıtan" anlamına gelir.

Zakitok: Kelime anlamı "beyaz bıçak"tır. Kurban törenlerinde kurbanın göğsünü yarmak için kullanılan sivri uçlu, sert cismin zakitok olduğu düşünülmektedir.

Zipacna: Dev papağan Vukub-Cakix'in oğullarından biri.

Zompopo: Bir karınca türü.

Zotzil: "Tzotzil halkı" olarak da bilinirler. Kelime anlamı "yarasa halkı"dır.

Ztayul: Conache'nin en büyük oğlu.

RESİMLER

Maya Uygarlığı ve Efsanelerini Anlatan
Çeşitli Hiyeroglifler ve Açıklamaları

Xganil: Hasat Tanrıçası.

Xganil: Maya kültüründe besin ve bolluğu yöneten üç ilahi figürden biri.

Xic: Xibalba'nın tanrılarından biri. Anlamı "Kerkenez". İnsanların kan kusarak ölmelerine sebep olurdu.

Xiqiripat: Xibalbanın tanrılarından biri. Maya inancında yeryüzünde dökülen kanın sebebidir.

Xmucane: Maya mitolojisinde adı geçen dört büyük tanrıdan bir tanesi; Büyük Hemşire.

Xmucur: Bir güvencin türü.

Xpiyacoc: Maya mitolojisindeki dört büyük tanrıdan bir tanesi; Büyük Ata.

Xpurpuvek ve Puhuyu: Xibalba bahçelerini gözleyen iki gece bekçisi baykuş. Bu sözcükler, peçeli baykuşu ifade etmek için bugün hâlâ Kişe dilinde kullanılmaktadır. Sözcüklerin baykuşun çıkardığı seslerden türetildiği düşünülmektedir.

Xquiq: Cuchumaquiq'in kızı; kahraman ikizlerin annesi. Kelime anlamı "Kan Kızı"dır ve Maya mitolojisinde küçülen Ay'ı temsil ettiği söylenir.

Xtoh: Maya kültüründe besin ve bolluğu yöneten üç ilahi figürden biri. Yağmur Tanrıçası.

Xulu: Xibalba'daki kâhinlerden biri.

Zakik: Catuha'nın hanesi.

Zaki-Nim-Ak: "Büyük Beyaz Yaban Domuzu"u anlamına gelen Maya tanrılarından biri.

Zaki-Nima-Tzyiz: "Büyük Beyaz Rakun" anlamına gelen Maya tanrılarından biri.

Zaki-Nima-Tzyiz: "Tanrıların huzurunda kan akıtan" anlamına gelir.

Zakitok: Kelime anlamı "beyaz bıçak"tır. Kurban törenlerinde kurbanın göğsünü yarmak için kullanılan sivri uçlu, sert cismin zakitok olduğu düşünülmektedir.

Zipacna: Dev papağan Vukub-Cakix'in oğullarından biri.

Zompopo: Bir karınca türü.

Zotzil: "Tzotzil halkı" olarak da bilinirler. Kelime anlamı "yarasa halkı"dır.

Ztayul: Conache'nin en büyük oğlu.

RESİMLER

Maya Uygarlığı ve Efsanelerini Anlatan
Çeşitli Hiyeroglifler ve Açıklamaları

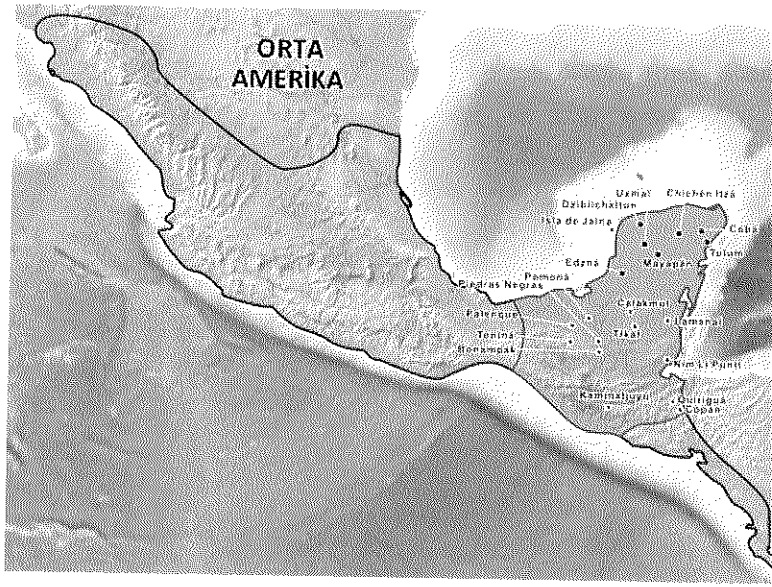
ORTA
AMERİKA
Uxmal
Chichén Itzá
Dzibilchaltun
Isla de Jaina
Cobá
Tulum
Edzná
Mayapán
Piedras Negras
Palenque
Calakmul
Yaxchilán
Tonina
Bonampak
Tikal
Nim Li Punit
Kaminaljuyú
Quiriguá
Copán

Peten
BELIZE
MEKSİKA
Huehuetenango
Quiche
Alta
Verapaz
Izabal
GUATEMALA
San
Marcos
Totonicapán
Baja Verapaz
El
Progreso
Zacapa
Quetzal-
tenango
Solola
Chimal-
tenango
Guatemala
Guatemala
Jalapa
Chiquimula
HONDURAS
Sacatepequez
Retalhuleu
Suchitepequez
Jutiapa
Escuintla
Santa
Rosa
EL SALVADOR

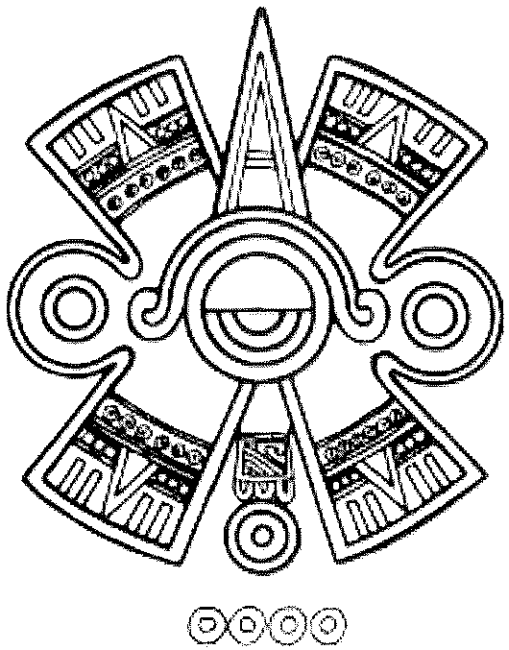

Yukarıda yer alan Maya sembolü, evrenin dört prensibinin iradeli olarak devinime geçirildiğini sembolize etmektedir. Ortadaki göze benzer şekil, sembol dilinde farkındalığı; ikiye bölünmüş dairenin üst kısmı soyut ve yukarı dünyayı, alt kısmı ise somut ve alt dünyayı ifade etmektedir. Ortada yer alan yukarı doğru bakan üçgen, eril gücün yönlendirici özelliğinin dört prensip üzerindeki iradesini sembolize etmektedir. Aynı zamanda daire şekilleri, mükemmelliği işaret ederken ölçülebilen evreni de ifade etmektedir. (Yayıncının notu)

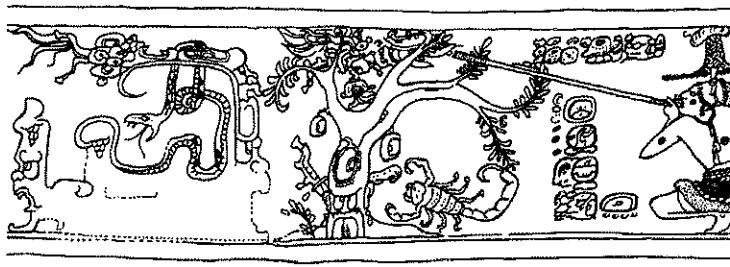

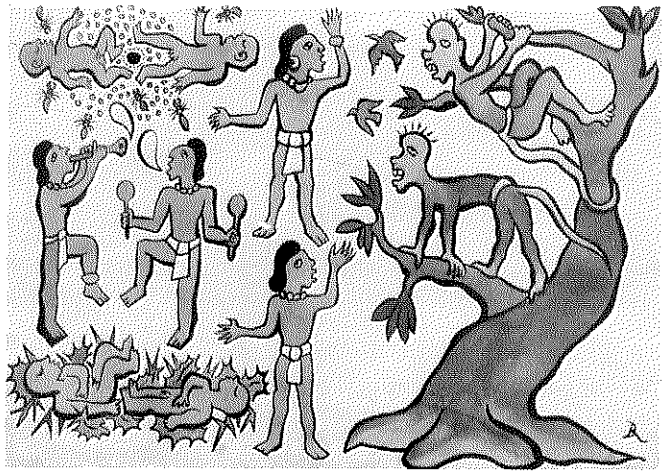

Popul Vuh destanında insanın maymundan yaratıldığı açık
şekilde anlatılmaktadır. Yukarıda yer alan hiyeroglif, bu aşama
işaret etmektedir.

Maya tanrılarının, dünya i
nının özünü Venüs'ten getire
çoğalmasını sağlayıp on üç ka
Maya kabilesini oluşturduğunu
latan bir hiyeroglif. *Grolier Kod*

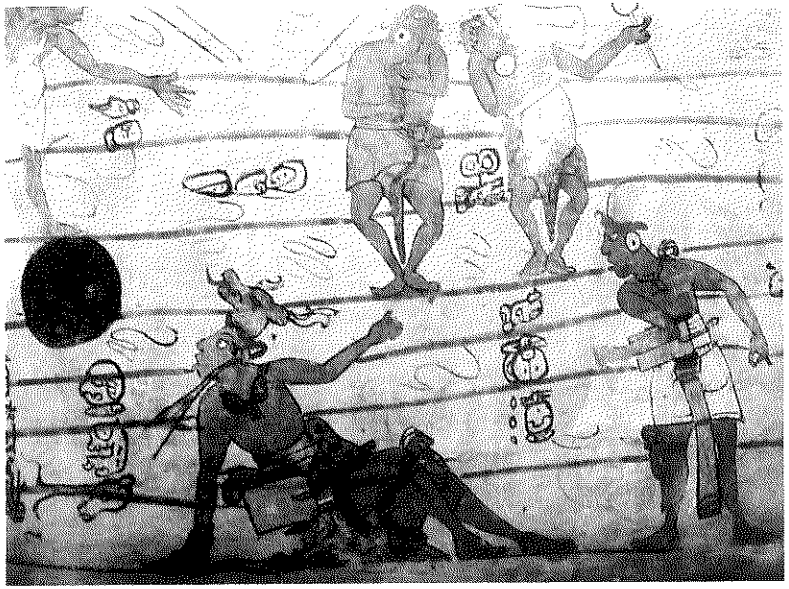

Top oyununu anlatan bir hiyeroglif ve Kutsal İkizler

Mayalar'da insan k
ban etme geleneği, son
ları itibariyle ağır bir be
olarak yaşanmıştır. Hâlb
Mezopotamya'da hüküm
ren Tanrı, İbrahim peyga
berin kendisine olan sa
katini ölçmek üzere o
İshak'ı kurban etmesini
temişse de, bununla sad
onu sınamıştır. Yerine
koç göndererek kurban
mesini istemiştir.

Mayaların tanrısı K
kuulkaan aralarından
rılmadan önce; "Bana ulaşmak için bir damla kan yeter!" demiştir.
ifadesinin yanlış anlaşılması sonucunda yozlaşarak çarpık bir gelene
dönüşmüştür. Kanın içinde bulunan demirin (hemoglobin) iletkenliğin
yüksek olmasından dolayı vibratif bir sinyal sağlayabilir. Böylelikle ta
rıya ulaşmak kolay olacaktır. Ayrıca kan; can ve nefesi de simgelem
tedir. Zaten kadim metinlerde de Yaratıcı diyor ki: "Ben, sana şah dam
rından yakınım!" (Yayıncının notu)

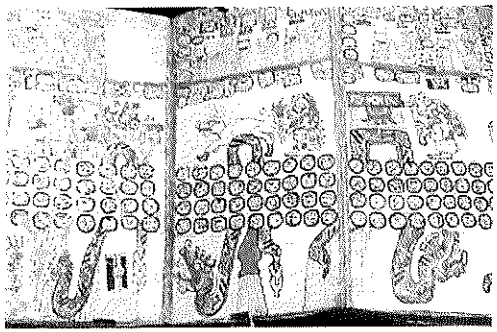

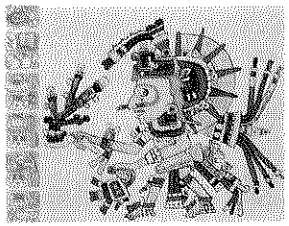

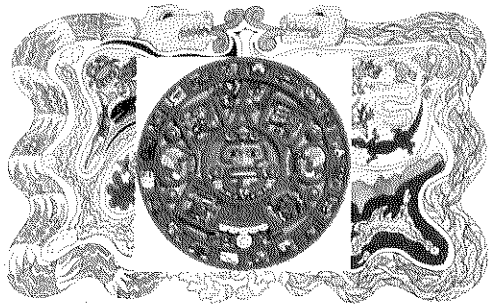

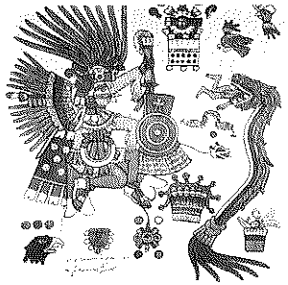

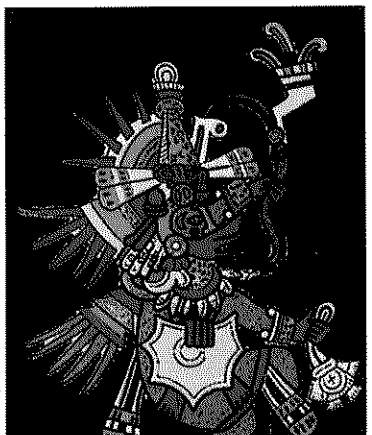

Kukulkan'ın farklı betimlemeleri

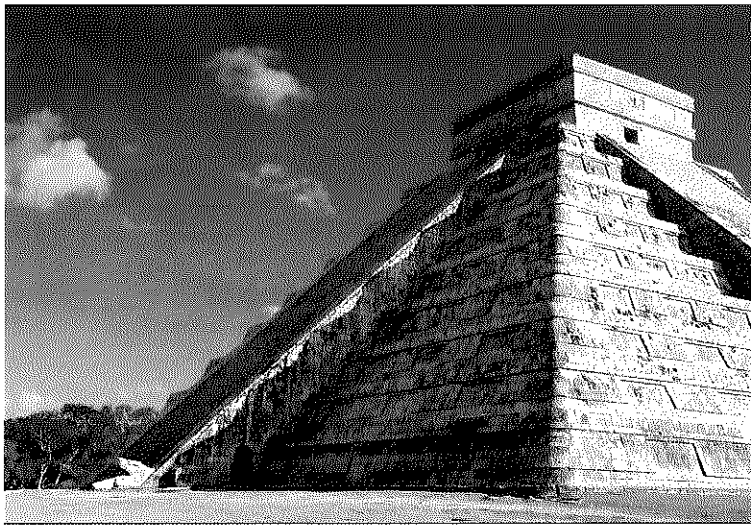

Mezoamerika'da bilinen Quetzalcoatl (Kuetzalkoatl), Kuku
kaan şeklinde tanımlanan tanrı Kişe Mayalar'da Gucumatz olar
geçmektedir. Maya kültüründe bu Tanrı ve bu tanrı bilinci insa
lara pek çok şeyi öğrettikten sonra gökyüzüne çekilmiştir. Onun
şadığı dönemlerde yeryüzünde sıra dışı bir düzen hâkim olmuşt
Kukuulkaan doğaüstü güçlere sahip bilge bir tanrıdır. Anlatılanla
göre; beyaz tenli, renkli gözlü, uzun beyaz sakalları olan bu tar
belli dönemlerde yeryüzüne gelerek halkını ziyarette bulunmuş a
cak bir daha geri dönmemek üzere gökyüzüne çekilmiştir. Bu bil
tanrı gittikten sonra Maya halkının giderek yavaş yavaş düzenl
bozulmuş ve huzurları kalmamıştır. Onun adına yapılan ünlü K
kulkan Piramidi bu gün hala dimdik ayakta ve tüm dünyadan gel
ziyaretçilerini karşılamaktadır. Piramidin olağanüstü mimari yap
geride kalanlara, Tüylü Yılan'ın göklerden yeryüzüne nasıl indiğ
ve tekrardan nasıl çıktığını anlatmaktadır. (Yayıncının notu)

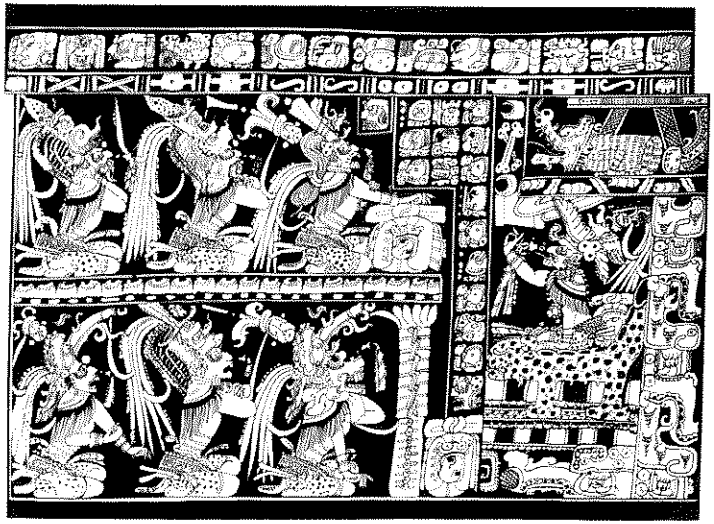

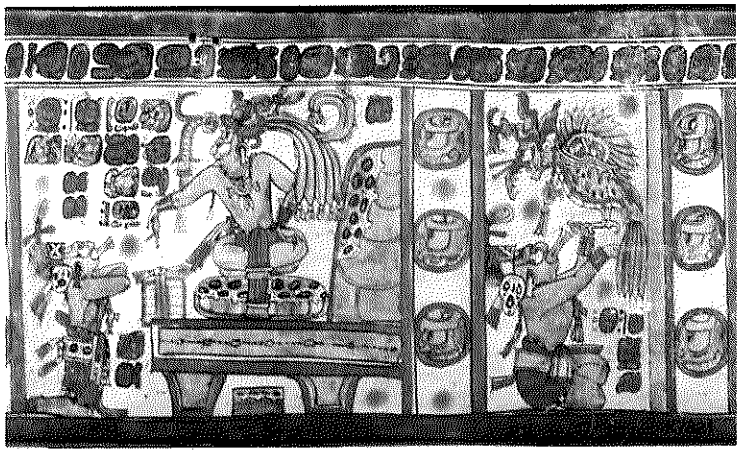

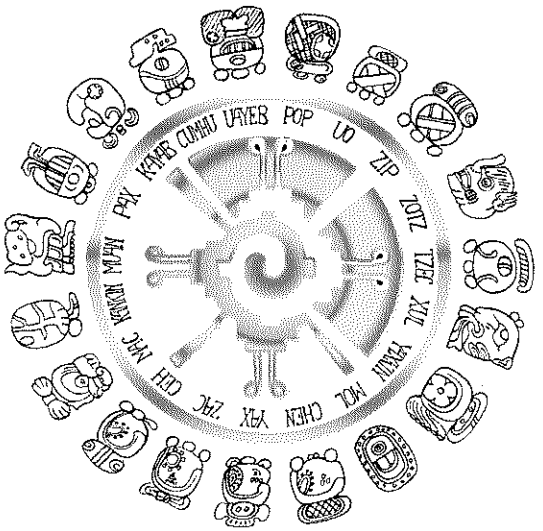

365 günlük Maya Haab takvimi

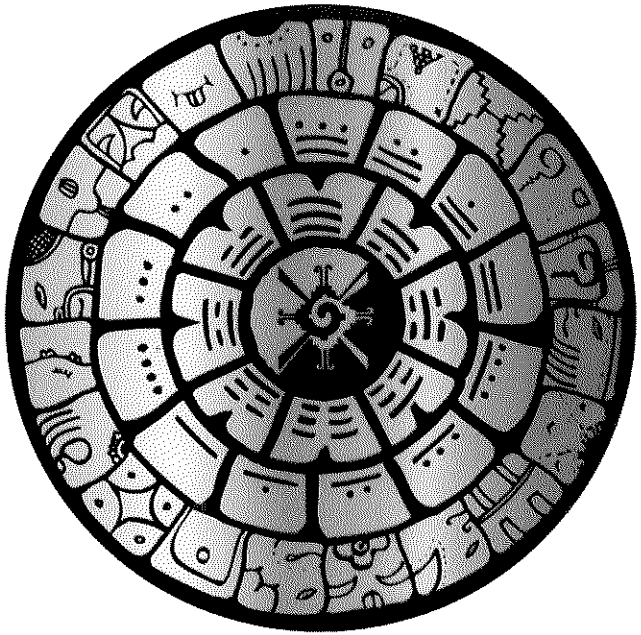

Tenochtitlan'daki ana tapınakta bulunan 3,25 m çapında ve 8 ton ağırlığındaki bu taşın üzerinde ay tanrısı görülüyor (solda)... Mendoza Codex'inde Tenochtitlan'ın kuruluşunu anlatan sayfa (sağda)...

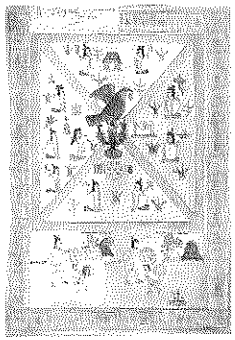

Bkz. söz. Muchih

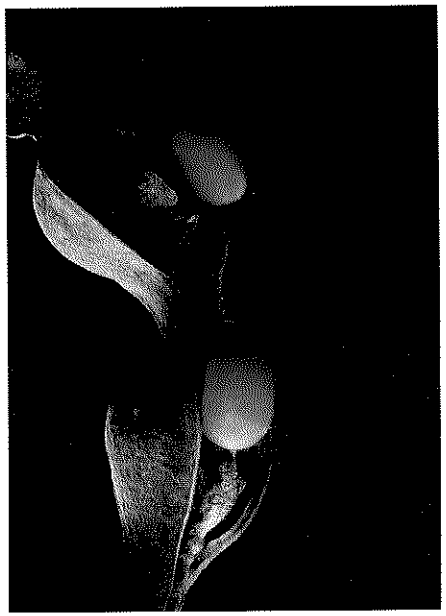

Bkz. söz. Tzite

Kur'an-ı Kerim'in Apocrypha'sı

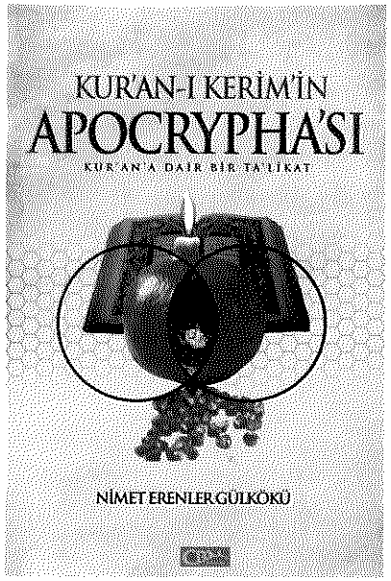

Dinler tarihi, dinlerin toplum üzerindeki etkileri ve bu etkilerin izleri: kulaktan dolma, eksik, çarpık ve yanlış bir şekilde yerleşerek devam etmektedir. Kadim dönemlerde dinler bilgeliği ve bilimi temsil ederken, günümüzde dinler tam tersi bu konumundan aşağıya çekilmiştir. Bu indiriliş, Sümer Uygarlığı'nın son dönemlerinde yani yaklaşık 5-6 bin yıl önce başlatılıp, İskenderiye Kütüphanesi'nin yakılması ile devam etmiş ve en sonunda kalan parşömenler ise gömülerek bilgi ortadan kaldırılmıştır. Geriye kalan kırıntı bilginin ise üzeri örtülmüştür. İşte Apocrypha kelimesi de bundan dolayı literatüre girmiştir. Bu sonuç tüm insanlığı gelişim aşamasında olumsuz etkileyerek 'ben' lerini güçlendirirken insanlığa gölge düşüren bir sonuca taşımıştır. Son yüzyılda yapılan arkeolojik kazılar ve ortaya çıkarılan tarihi eserler, bunların deşifrasyonu Sümer, Mısır, Maya ve diğer uygarlıklar bizlere pek çok konuda gerçeği ayırt etme fırsatını da sağlamıştır. İşte Yazar, "Kur'ân-ı Kerîm'in Apocrypha'sı" adlı eseri, ayrıca bu kaynaklardan da faydalanarak kaleme almıştır. Sonuç olarak okuyucuya bu bilgi bütünlüğünü sunarken, pek çok karmaşıklığı netliğe taşımakla birlikte kişisel insiyatifi kullanımda da serbest bırakmaktadır. Kitap, içerik olarak ilk insanın yaratılışından Sümer tabletlerine; 2012 Maya Kehanetleri'nden "Sur" içerikli ayetlere; kıyametten Foton Kuşağı'na; Âdem ile Havva'nın yasak elmayı yemesinden oruç geleneğine; cennet ve cehennemin gerçekte ne olduğuna; Kuran'da yer alan Kaf, Lam, Mim gibi özgün kelimelerin Naakal Dili'ndeki açıklamalarının yanında pek çok konu başlığını da içermektedir. Bugüne kadar hiç değinilmemiş detayları ve bilgileri bu kitapta okuyacağınızı söylemek hiç abartılı bir ifade olmayacaktır.

Araştırmacı-Yazar Nimet Erenler Gülkökü

İnsanlığın Apocrypha'sı
TANRIYI TANIMAK İÇİN BİR ADIM DAHA ATMAK

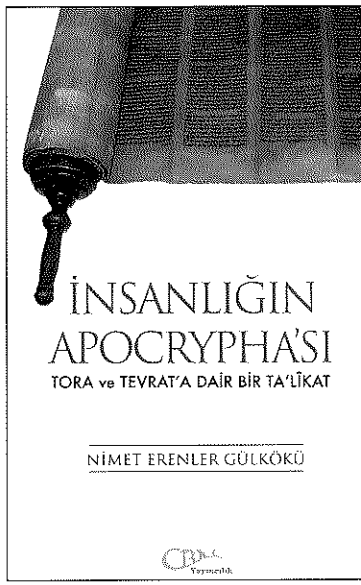

Değerli okur; Dinler tarihine yapacağımız yolculuğa ait bu ikinci kitapta; Kur'an'da da bahsi geçen Lut kavmi, Sodom ve Gomoro'nun helakı, Adem, Nuh, İbrahim, İshak, Yakup, Yusuf, Musa, Davut ve Süleyman'ın tarihsel izlerini, Yahudilerin kutsal kitabı Tora ve Müslümanların kutsal kitabı olan Kur'an ile ilişkisi üzerinden incelenerek kaleme alınmış bir çalışmadır.

Kadim bir öğreti olan okültizm, doğa ve evren yasalarını kavrama bilgisini içerir. Pekiyi tek Tanrı'lı dinlerin ortaya çıkmasının sebebi neydi? Belirgin olarak Nuh ile başlatıla İbrahim ile devam ettirilen ve günümüze dek gelen tek Tanrı kavramı, g çekte insan bilincine katkı sağlayabildi mi? Yoksa bir tümden gelim yan samasına mı sebep oldu? Oysa bir bütünü kavramak, ancak parçaları araya getirmekle mümkün olabilecektir.

Pekiyi bu tek Tanrı ve Tanrılar kimdi? Şayet bir Yaratıcıdan bahsed liyor ise onu kim bilebilir? Ancak O'na yolculuk yapılabilir. Bu da kavı yışla mümkündür. O halde, Yaratıcıyı ve Tanrı'yı ayırt etmek, ancak f kındalıkla mümkün olacaktır.

Tanrılar da bizim gibi ete ve kemiğe bürünmüş, bize benzemekteyd ler. Onlar da bizim gibi öfkeleniyor, intikam alıyor, yiyip içiyor, dile ğini ödüllendirip dilediğini cezalandırabiliyorlardı. Kısaca onlar dünyan "Efendi"leriydi.. İnsan ise; bu "Efendi"lere hizmet eden Kul'ları.. Bir kıs Tanrılar, insanın ruhsal ve bedensel gelişimi için aracılık ederken; bir kıs Tanrılar ise insanı, aralarında yaptığı akitle kendine hizmet için bağlad

İşte bu kitapla beraber; TANRIYI TANIMAK İÇİN ÇIKTIĞIM YOLCULUĞA, BİR ADIM DAHA ATMIŞ OLACAĞIZ...

Araştırmacı-Yazar Nimet Erenler Gülkö

Hanok'un Gizemleri & Baruh'un Kıyameti

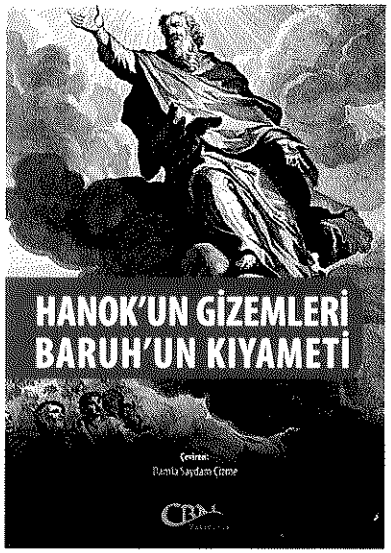

Okuyacağınız "Hanok'un Gizemleri" adlı bu eser, Moskova Tarih Müzesi'nde koruma altına alınan orijinal metinden bir çeviridir.

Hanok'un gizemli rüyası olarak veya benzeri şekillerde kadim metinlerde bulunan anlatıların tarihsel açıdan çok önemli ipuçlarını barındırdığı görülmektedir. Bir gece gördüğü rüyasındaki gelişmeler ise son derece sıra dışı ve çarpıcıdır.

Yeryüzüne düşmüş meleklerden(!) ikisi Hanok'u da yanlarına alarak, onu adeta bir uzay mekiğiyle yıldızlar ve gezegenler arası kozmozda gezintiye çıkarırlar. Hanok, bindirildiği aracı tarif ederken, sanki bir roket ya da göksel bir araçtan bahsetmektedir. Çıkarıldığı bu semalarda ayrıca, insana benzeyen canlılar gördüğünü de anlatmaktadır!

Ona gösterilen yerlerden biri, sanki bir genetik laboratuar ve bir tür üretim galerisi kompleksi gibidir. Hanok bu gördüklerini şöyle anlatır: "İnsana benzeyen, ama konuşmayan; boyları çok uzun, ama hiç hareket etmeyen canlıların olduğunu gördüm!"

Kitabında, tanrıların yeryüzü kızlarıyla nasıl evlendiklerini, hatta daha doğmamış ruhlar ve onlar için hazırlanmış yerler hakkında da bilgilendirildiğini anlatmaktadır.

Pekiyi, Tanrı göğe almak üzere neden Hanok'u seçmiştir?

Yoksa Sümer mitolojisinde bahsedilen Tanrı Enlil'in, bir yeryüzü kızını yıkanırken görüp beğenmesi ve onunla kurduğu cinsel ilişki sonucu kızın hamile kalmasının, Hanok ile bir bağlantısı mı vardı?

Araştırmacı Yazar ve Eğitmen Nimet Erenler Gülkökü